

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLİY VA O‘RTA MAXSUS
TA‘LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK INSTITUTI**

TURK TILI

MAVZULASHTIRILGAN TESTLAR TO‘PLAMI (turk filologiyasi bo‘limi talabalari uchun)

KONULARINA GÖRE TÜRKÇE DENEME SINAVLARI TEST KİTABI

Tuzuvchi: XAYRULLA HAMIDOV

Ushbu qoʻllanma turk filologiyasi boʻlimi talabalarining turk tili darslarida olgan bilimlarini sinashda foydalanish uchun tayyorlandi. Undan turk filologiyasi yoʻnalishida turli bosqichlarda tahsil olayotgan talabalar, akademik litseylarda turk tilini oʻrganayotgan oʻquvchilar, shuningdek, turk tilini mustaqil ravishda oʻrganayotgan har kim foydalanishi mumkin.

Tuzuvchi: Xayrulla Xudoyorovich Hamidov

Masʼul muharrir:

filologiya fanlari nomzodi, dotsent Q. Omonov

Taqrizchilar:

filologiya fanlari doktori, professor Z. Xudoyberganova

filologiya fanlari nomzodi, dotsent A. Alimbekov

Toshkent davlat sharqshunoslik institutining Oʻquv-uslubiy kengashi tomonidan nashrga tavsiya etilgan (№ 1, 13. 11. 2009).

© Toshkent davlat sharqshunoslik instituti, 2009

SO‘Z BOSHI

Ushbu qo‘llanma Toshkent davlat sharqshunoslik institutining Turkiyot kafedrasida tayyorlangan bo‘lib, O‘zbekiston Respublikasidagi oliy o‘quv yurtlarida turk filologiyasi yo‘nalishida tahsil olayotgan talabalar, akademik litseylarda turk tilini o‘rganayotgan o‘quvchilarning turk tili darslarida olgan nazariy va amaliy bilimlarini sinash chog‘ida qo‘llanilishi mumkin.

So‘nggi 10-15 yil davomida amalda qo‘llanib kelayotgan sinov tajribalari asosida tuzilgan va bugun sizning qo‘lingizga tekkan ushbu qo‘llanma turk tilshunosligining barcha sohalariga tegishli test, yozma va og‘zaki imtihon savollari, og‘zaki suhbat va insho mavzulari, grammatik tahlil rejalari hamda to‘plamda qo‘llanilgan tayanch ibora va atamalarining qisqa turkcha-o‘zbekcha lug‘atini o‘z ichiga olgan.

O‘zbekiston Respublikasida oliy ta‘lim sohasida olib borilayotgan islohatlar, yangi pedagogik texnologiyalarni chet tili (turk tili)ni o‘qitish jarayoniga tatbiq qilish doirasida Toshkent davlat sharqshunoslik institutida amalga oshirilayotgan sa‘y-harakatlarga hissa sifatida ishlab chiqilgan mazkur qo‘llanma elektron dastur shaklida ham talabalar bilimini sinashda qo‘llanishi mumkin.

Qo‘llanmada berilgan test, yozma va og‘zaki imtihon savollari turk tilining fonetika, leksikologiya, morfologiya va sintaksis bo‘limlariga oid kitoblarda yoritilgan nazariy va amaliy mavzularga mos ravishda ishlab chiqilgan. Turk tilini o‘rganayotgan talabalarining tayyorgarlik darajalari hisobga olinib test topshiriqlari, savollar faqat turk tilida berildi.

Qo‘llanma 2009 yilda oliy o‘quv yurti ilmiy kengashida tasdiqlangan «Turk tili» fani namunaviy o‘quv dasturida belgilangan mavzularga to‘la mos keladi.

Kitob turk tilining amaliy organilishi va talabalar bilimini sinash bo‘yicha ishlab chiqilgan dastlabki qo‘llanmalardan bo‘lganligi uchun unda nazardan chetda qolgan masalalar ham bo‘lishi mumkin. Shuni hisobga olib, bildirilajak samimiy maslahatlarni chin dildan qabul qilamiz va keyingi ishlarda, albatta, buni inobatga olamiz.

ÖN SÖZ

Elinizdeki bu kitap Taşkent Devlet Şarkşinaslık Enstitüsünün Türkoloji Bölümünde hazırlanmış olup, Özbekistan'daki yüksek eğitim kurumları, üniversitelerin Türk Filolojisi bölümlerinde lisans eğitimi görmekte olan öğrencilerin, Türkçe öğrenmekte olan lise öğrencilerinin derslerde aldıkları gramer ve pratik bilgilerini deneme sınavları yoluyla değerlendirme sırasında kullanılabilir.

Son 10-15 sene içerisinde uyguladığımız Türkçe sınavları ve edindiğimiz tecrübeye dayanılarak düzenlenmiş olan bu kitap, Türkçe konuşma ve gramer konularıyla ilgili deneme sınavları için testler, yazılı ve sözlü sınav soruları, kompozisyon ve sözlü anlatım konuları, cümle tahlili planları ve kitapta geçen gramer terimlerinin Türkçe-Özbekçe Sözlüğünü içermektedir.

Kitaptaki sınav soruları Türkçenin Ses Bilgisi, Kelime Bilimi, Şekil Bilgisi ve Söz Dizimiyle ilgili kitaplarda anlatılmış teorik ve uygulama konularına uygun şekilde düzenlenmiştir. Öğrencilerin seviyeleri dikkate alınarak sınav soruları Türkçe düzenlenmiştir.

O'zbekiston'da yüksek eğitim alanında gerçekleştirmekte olan reformlar ve öğretimde modern eğitim tekniklerinin uygulanması yolunda Taşkent Devlet Şarkşinaslık Enstitüsünde gerçekleştirilmekte olan çalışmalara bir katkı olarak hazırlanmış olan bu el kitabı, öğrencilerin teorik ve pratik bilgi seviyelerinin bilgisayar ortamında tespit edilmesinde de kullanılabilir.

Sınav soruları lisans eğitimi görmekte olan öğrenciler için 2009 yılında Yüksek Eğitim Kurumunca onaylanmış ve uygulamaya sunulmuş olan "Türk Dili" Ders Programında belirtilen ders konuları ve sınav koşullarına uygundur.

Bu kitap Pratik Türkçenin öğretilmesi maksadıyla hazırlanmış olan ilk çalışmalardandır. Dolayısıyla, çalışmada dikkatten kaçmış bazı hususlar da bulunabilir. Bu düşünceyle, kitapla ilgili bildirilecek samimî eleştiri ve katkıları dikkate alarak ileride yapılacak çalışmalarımızda değerlendireceğiz.

1 – V A R I A N T

Türk tili fonetikaşına oid test savollari *(Türkçenin Ses Bilgisiyle İlgili Sınav Soruları)*

1. Türkçe Dil Biliminin sesler, dilin ses sistemi ve seslerle ilgili tüm olayları inceleyen bilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Söz Dizimi
- B) Kelime Bilimi
- C) Biçim Bilimi
- D) Ses Bilgisi
- E) Etimoloji

2. Türkçe sözcüklerin sonunda bulunmayan ünsüzler aşağıdakilerden hangileridir?

- A) p, ç, t, k;
- B) l, m, n, r;
- C) b, c, d, g;
- D) f, h, ğ, s;
- E) ş, v, y, z.

3. İki ünlü arasında kalınca yumuşayan ünsüzleri işaretleyiniz?

- A) p, ç, t, k;
- B) l, m, n, r;
- C) b, c, d, g;
- D) f, h, ğ, s;
- E) ş, v, y, z.

4. Türkçenin esas kaynaştırma sesleri (harfleri) aşağıdaki sıralardan hangisindeir?

- A) o, ö, ş, p, ç, d, g;
- B) a, e, l, m, s, n, r;
- C) ş, z, ö, o, b, d, g;
- D) ı, ş, i, s, ü, y, n, u;
- E) a, b, ş, v, y, z, p, b.

5. Bir kelimenin birinci hecesinde kalın bir ünlü (a, ı, o, u) bulunuyorsa, diğer hecelerdeki ünlüler de kalın, ince bir ünlü (e, i, ö, ü) bulunuyorsa, diğer hecelerdeki ünlüler de ince olur.

Yukarıdaki kural aşağıdakilerden hangisinin tanımıdır?

- A) küçük ünlü uyumu;
- B) büyük ünlü uyumu;
- C) istisna durumlar;
- D) ünlü düşmesi;
- E) ses benzeşmesi.

6. Büyük ünlü uyumuna aykırı bazı Türkçe kelimeler aşağıdakilerden hangisidir?

- A) gelecek, şimdiden, boyunduruk, ayak, burun, dalga;
- B) okuma, anlama, dinleme, kırlangıç, beşik, gözlük;
- C) anne, dahi, elma, hangi, hani, inanmak, kardeş, şişman
- D) üzengi, düşünce, bozukluk, benzetme, incelik, kaba;
- E) otlak, taşlak, başlık, para, deniz, ırmak, büyük, küçük.

7. Bir kelimenin ilk hecesinde düz ünlü (a, e, ı, i) varsa, sonraki hecelerde de düz ünlü bulunur.

Yukarıdaki kural aşağıdakilerden hangisinin tanımıdır?

- A) büyük ünlü uyumu;
- B) ses benzeşmesi;
- C) küçük ünlü uyumu;
- D) istisna durumlar;
- E) ünlü düşmesi.

8. Bir kelimenin ilk hecesinde yuvarlak ünlü (o, ö, u, ü) varsa, bunu izleyen ilk hecede dar yuvarlak (u, ü) veya geniş düz (a, e) ünlü bulunur.

Yukarıdaki kural aşağıdakilerden hangisinin tanımıdır?

- A) ünlü düşmesi;
- B) ses benzeşmesi;
- C) büyük ünlü uyumu;
- D) küçük ünlü uyumu;
- E) istisna durumlar.

9. Büyük ünlü uyumuna uygun kelimeler sırasını işaretleyiniz.

- A) anne, kitap, defterdar, filoloji, lisans, gramer, kardeş;
- B) cumhuriyet, gazete, model, mustakil, muallim, müsait, maliye;
- C) pratik, ait, edebiyat, şarkşinaslık, lacivert, mobilyacı;
- D) caddelerde, finolar, istikrar, devamlılık, siyah, beyaz;
- E) boyunduruk, ayak, burun, dalga, kırlangıç, gözlük, üzengi.

10. Küçük ünlü uyumuna uygun kelimeler sırasını işaretleyiniz.

- A) anlaşımak, kayıkçı, ılıklaşmak;
- B) henüz, kibar, milyon, pişman;
- C) çocuk, odun, yorgunluk, vurmak;
- D) arkadaşlık, arı, araba, aydın, abla, bakkal, çaba, çalı;
- E) A, C ve D şıkları doğrudur.

11. Aşağıdaki kurallardan hangisi yanlıştır?

- A) Türkçe sözcüklerin başında iki ünsüz bulunmaz.
- B) Türkçe sözcüklerde uzun ünlüler vardır.
- C) Türkçe sözcüklerde kelime köklerinde aynı ünsüz yan yana gelmez.
- D) Türkçe sözcüklerde aynı ünlü yan yana gelmez.
- E) Türkçe sözcükler c, ğ, l, z ünsüzleriyle başlamaz.

12. Ek getirildiğinde son ünsüzü yumuşamayan tek heceli kelimeler sırasını işaretleyiniz.

- A) kap, sağ, dağ, bağ;
- B) ek, küp, süt, saç, ip;
- C) uç, tat, dip, zıt;
- D) tıp, öt., ut, his;
- E) kalp, zıt, yağ, ret.

13. Aşağıdaki kelimelerden hangisi küçük ünlü uyumu kuralına aykırıdır?

- A) ordu, uzun, otobüs, silgi;
- B) tahta, balık, çingene, peynir;
- C) bellek, taşlı, adam, doğruluk;
- D) beşik, yalın, yara, istek, dilek;
- E) yumak, karpuz, yamuk, çamur.

14. Aşağıdakilerin hangisinde ünsüz benzeşmesine uyulmadığı için yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) Sınavı kazanan çocukların sevincini bir gün görseydiniz.
- B) Sabahdan beri durakta bekliyordu.
- C) Marmaris’de çok güzel tatil yaptık bu yaz.
- D) Utanarak başını öne eğdi ve öylece kaldı.
- E) Masada eşyaları sen mi almıştın?

15. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, ünsüz yumuşamasına uyulmamasından kaynaklanan yazım yanlışı vardır?

- A) Anahtarı bulamayınca kilidi kırdılar.
- B) Kardeşim kızamığa yakalandı.
- C) Barışmaları için kardeşim aracı oldu.
- D) Masadaki kitabı bana verir misin?
- E) Büyüteçi bana verir misin?

16. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz yumuşaması kuralına uyulmaması sonucu bir yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) Boş boş yatacağına kalk da çalış.
- B) Biz burada hukukun üstünlüğünü tartışmıyoruz.
- C) Korkuyorsan bir dahaki sefere gelmezsin.
- D) Çocuklar senin merhametine sığınmışlar.
- E) Yoğurtun tadı çok hoş.

17. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kelimenin ek almasıyla bir ünlü düşmesi olayı olmuştur?

- A) Geceki rüzgar yerini yağmura bıraktı.
- B) Artık, seni kendi başına terk ediyorum.
- C) Çocuk yirmi gündür evine uğramamış.
- D) “Sütten ağzı yanan yoğurdu üfleyerek yer”.
- E) “Eden bulur”.

18. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde benzeşme kuralına uyulmaması nedeniyle yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) Bu kitaba beş lira vermiş.
- B) Soğuk iliklerine kadar işlemişdi.

- C) Sakin bir mizaca sahip olduğunu iyi bilirim.
- D) Askerlere karşı özel bir sevgi beslerdi.
- E) Biraz oturunca kendiliğinden sakinleşti.

19. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlış yapılmıştır?

- A) Her biriniz ayrı sıraya oturun.
- B) Denizlerde tuz oran fazla olur.
- C) Bunu söyleyen kişi benden daha bilgiliymiş.
- D) Denize gidilip de balık yenmeden dönülür mü?
- E) Şu dağı da aştık mı, köye ulaşırız.

20. Aşağıdaki cümlelerdeki altı çizili kelimelerin hangisinde kaynaştırma harfi kullanılmıştır?

- A) Sizi çocuğumuz gibi düşündük.
- B) Bahçemizin karşısında bir okul var.
- C) Biraz sonra televizyonda acık oturum başlayacak.
- D) Çocuklarda temizlik alışkanlığı küçüklükten başlamalı.
- E) Yarın pikniğe gidecekler.

21. -yor, -ken, -leyin, -ki, -mtırak ekleri büyük ünlü uyumuna uymaz. Aşağıdakilerin hangisinde bu kuralın örneği yoktur?

- A) Sabahki çalışmasının acısını çıkardı.
- B) Yıkayınca elbise mavimtırak bir renk aldı.
- C) Bu yaptığın hiç doğru değil.
- D) Akşam yatarken dişlerini fırçalamayı unutma.
- E) Tren İstanbul'dan sabah gidiyor.

22. Aşağıdaki kelimelerin hangisinde “a” sesi farklı telaffuz edilmektedir?

- A) varil, araba, bakan;
- B) valiz, acı, vapur;
- C) abluka, amca, adak;
- D) bela, lakin, kağıt;
- E) fakir, balık, sap.

23. Aşağıdaki tanımlardan hangisi yanlıştır?

- A) Türkçede bir kelimedede bir vurgu olur.

B) Türkçede cümle içinde bir kelime diğerlerinden daha uzun, daha güçlü telaffuz edilebilir.

C) Cümle içinde bir kelime öbeği (ikiden fazla kelime) vurguyla ayrılabilir.

D) Sadece A şıkkı doğrudur.

E) A, B, C şıkları doğrudur.

24. Aşağıdaki sıraların hangisinde istisna olarak ünlü uyumuna uymayan kelime vardır?

A) sıra, büyük, gelişme, saçma;

B) ünlü, uyum, olarak, olmak;

C) kelime, dikkat, bitim, civciv;

D) dil, bölüm, üçlü, iri, alçak;

E) acı, kaynak, sıcak, bakımlı, yer.

25. [k] ve [l] seslerinin kalın olarak kullanıldığı sırayı bulunuz.

A) kilim, baki, kerpeten küçük, sanki;

B) ikili, çekim, kitap, köhne, köşe, körlük;

C) kâr, kâğıt, kuruluş, lâhmacun, balık;

D) abluka, kol, kurum, bakım, kalın, kar;

E) lamba, moral, bakteri, bakkal, bal, kütük.

26. Aşağıdaki kelimelerin hangisinde ünlü uyumu kuralına uyulmamıştır?

A) sözlü, anlatımda, kapılacak, rahatsızlık;

B) kitaplarda, dolabı, geldiği (zaman), oturdu;

C) saatim, halinden (haber aldım), dikkatli;

D) sanat, eğitimde, geçmiş, kişilik;

E) olaylar, incelik, güzellik, aradığımız.

27. Aşağıda sıralanan seslerden hangisi düz, kalın ünlüdür?

A) i, a; B) a, ı; C) a, e; D) e, i; E) i, ı;

28. Aşağıda sıralanan seslerden hangisi yuvarlak, ince ünlüdür?

A) o, ö; B) o, u; C) ö, ü; D) o, ü; E) ö, u;

- 29. Aşağıda sıralanan seslerden hangisi düz, geniş ünlüdür?**
A) a, e; B) a, ı; C) a, i; D) e, i; E) i, a;
- 30. Aşağıda sıralanan seslerden hangisi düz, dar ünlüdür?**
A) a, ı; B) a, i; C) e, i; D) e, a; E) ı, i;
- 31. Aşağıda sıralanan seslerden hangisi yuvarlak, geniş ünlüdür?**
A) o, ö; B) o, u; C) ö, ü; D) o, ü; E) ö, u;
- 32. Aşağıda sıralanan seslerden hangisi yuvarlak, dar ünlüdür?**
A) o, u; B) o, ü; C) u, ü; D) ö, ü; E) ö, u;
- 33. Aşağıda sıralananlardan hangisi tonlu (sedalı, ötümlü) dudak, sürekli, sızıcı, akıcı, diş-dudak ve diş ünsüzleridir?**
A) j, l, r, y;
B) z, n, j, l;
C) m, v, z, n;
D) l, r, y, g;
E) m, b, d, ğ;
- 34. Aşağıda sıralananlardan hangisi tonlu (sedalı, ötümlü), süreksiz ünsüzlerdir?**
A) v, z, j, g, ğ;
B) b, d, c, g;
C) m, v, z, n;
D) z, n, r, y, g;
E) m, b, d, ğ;
- 35. Aşağıda sıralananlardan hangisi tonsuz (sedasız, ötümsüz), sürekli, sızıcı ünsüzlerdir?**
A) p, f, s, t;
B) f, s, ş, h;
C) ş, ç, k, h;
D) s, ş, t, ç;
E) p, t, k, ç;

36. Aşağıda sıralananlardan hangisi tonsuz (sedasız, ötümsüz), süreksiz ünsüzlerdir?

- A) t, ç, s, ş;
- B) f, s, ş, h;
- C) ş, ç, k, h;
- D) s, ş, t, ç;
- E) p, t, k, ç;

2 – V A R I A N T

Türk tilida og`zaki nutq va uning shakllanishiga doir test savollari (Türkçe Günlük Konuşmayla İlgili Sınav Soruları)

1. a) Ne haber?

b)

Yukarıdaki karşılıklı konuşmada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi uygun olur?

- A) İyiyim. Sen nasılsın?
- B) Her şey eskisi gibi. Sende ne var ne yok?
- C) Eh, ne olsun. Değişen bir şey yok. Senden ne haber?
- D) Teşekkür ederim, iyiyim.
- E) A ve B şıklar doğrudur.

2. a) Ne var ne yok?

b)

Yukarıdaki karşılıklı konuşmada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi uygun olur?

- A) İyilik sağlık. Sende ne var ne yok?
- B) Her şey eskisi gibi. Sende ne var ne yok?
- C) Değişen bir şey yok.
- D) Teşekkür ederim, iyiyim.
- E) A, B ve C şıkları doğrudur.

3. Biz dün dışarı _ _ _ _ ama bugün _ _ _ _ .

- A) çıktık / çıkmayacağız;
- B) gitti / gitmeyecek;

- C) geldik / gitmiyoruz;
- D) çıkarız / çıkmayacağız.
- E) C ve D şıkları doğrudur.

4. a) Ayşe`yle iyi anlaşıyoruz.

b)

a) Nasıl tanımazsınız?

Yukarıdaki karşılıklı konuşmada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi uygun olur?

- A) Bizim Ayşe mi?
- B) Dün sizde görmüştüm.
- C) Sen tanıyor musun?
- D) Beni tanıyor mu?
- E) Ayşe de kim?

5. Aşağıdaki sorulardan hangisi “Evet” ya da “Hayır” sözleriyle cevaplanamaz?

- A) Pencereyi niçin açtın?
- B) Yemek pişti mi?
- C) Bardağı yıkadın mı?
- D) Su içer misin?
- E) Toplantıya katılabilecek misiniz?

6. a) İki kilo üzüm, üç kilo şeftali, iki kilo fasulye verin lütfen!

b)

a) Borcum ne kadar?

Yukarıdaki karşılıklı konuşmada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi uygun olur?

A) Meyvelerim ve sebzelerim çok taze. Yeni geldi. Meyvelerden ne almak istiyorsunuz?

- B) Şeftali ve üzüm bir lira. Muz ise iki lira.
- C) Buyurun efendim.
- D) Teşekkür ederim. İyi günler.
- E) Maalesef, size yardımcı olamam.

7. a) Unuttum. Süt ve peynir de alabilir miyim?

b)

a) Öyleyse peynir kalsın.

Yukarıdaki karşılıklı konuşmada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi uygun olur?

- A) Ekmek, et ve portakal suyu var. Ama konserve yok.
- B) Süt var, ama peynir taze değil.
- C) Buyurun efendim. Hepsi burada.
- D) Hepsi beş lira.
- E) Buyurun, lütfen!

8. a) Nasıl bir gömlek almak istiyorsunuz?

b)

a) Kaç numara giyiyorsunuz?

Yukarıdaki karşılıklı konuşmada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi uygun olur?

- A) İki numara giyiyorum.
- B) Fiyatı ne kadar?
- C) Çok pahalı değil mi? İndirim yapamaz mısınız?
- D) Teşekkürler. Buyurun ücretiniz.
- E) Kısa kollu, mavi renkli bir gömlek almak istiyorum.

9. Cümlede boş bırakılan yere getirilmesi uygun olan seçeneği bulunuz.

Sonunda istediğimiz ... bir ev bulabilmiştik.

- A) kadar; B) sanki; C) gibi; D) göre; E) için.

10. Cümlede boş bırakılan yere getirilmesi uygun olan seçeneği bulunuz.

O köyün adı ... ?

- A) nasılmış; B) neredeymiş; C) biliyor musun? D) neymiş? E) kimdeymiş?

11. Cümlede boş bırakılan yere getirilmesi uygun olan seçeneği bulunuz.

Dışarı çıkabilirsin ... döndüğünde ödevlerini yapacaksın.

- A) sanki; B) fakat; C) oysa; D) ne yazık ki; E) yoksa.

12. Cümlede boş bırakılan yere getirilmesi uygun olan seçeneği bulunuz.

Düğününe ... arkadaşı gelmemiş.

- A) her; B) bütün; C) bir; D) hep; E) hepsi.

13. Cümlede boş bırakılan yere getirilmesi uygun olan seçeneği bulunuz.

Uçak İzmir yolcularını bıraktıktan ... İstanbul'a gidecekti. Yolcular hava güzel ... Ayasofya'yı

- A) önce – ısınır – dolanacaklardı.
B) sonra – olursa – gezeceklerdi.
C) nereden – yağmurlu – bakacaklardı.
D) oradan – güneşliyse – izleyeceklerdi.
E) belki – batarsa – gideceklerdi.

14. Cümlede boş bırakılan yere getirilmesi uygun olmayan seçeneği bulunuz.

Arabayı ... kullanır.

- A) babam; B) hızlı; C) yavaş; D) sakın; E) hiç.

15. I. İyi, ama bu araba çok pahalı.

II.

Bu konuşmada II. kişi aşağıdakilerden hangisini söylerse kararlı bir tutum içinde olduğunu belirtir?

- A) Sen bilirsin, bu durumda sana bir şey diyemem.
B) Olsun, zaten param az.
C) Ne yapsak ki?
D) Almasak mı, ucuz araba istemem.
E) Hiç önemli değil. Ben para bulurum.

16. Aşağıdaki karşılıklı konuşmaların hangisinde yanıt, soruya uygun değildir?

- A) - Bu kimin kitabı?
- Çocuklardan biri.
B) - Onu tanıyor musun?
- Evet.
C) - Derse niçin geç kaldın?

- Uyuyakalmışım.
- D) – Bardakları kim kırdı?
- Ayten.
- E) – Yemek ne zaman hazır olur?
- Bir saat sonra.

17. Aşağıdaki diyalogu alttaki seçeneklerden uygunuyla tamamlayınız.

Fatih: Bugün Türkçe dersi var mı?

Neriman:

Fatih: Peki, yarın dersler var?

Neriman: Yarın Türkçe, İngilizce, Fizik ve Matematik dersleri var.

Fatih: Perşembe günü var mı?

Neriman: Hayır, yok. Müzik dersi cuma günü.

- A) Hayır yok – nasıl – matematik;
- B) Evet var – hangi – müzik;
- C) Evet var – nasıl bir – müzik;
- D) Matematik yok – fizik – biyoloji;
- E) Yok, bilmiyorum – ne – Türkçe;

Aşağıdaki kısa diyalogları verilen uygun yanıtlarla tamamlayınız.

18. – Tanıştığımıza memnun oldum.

-

- A) gerçekten mi?
- B) Evet, buyurun.
- C) Ben de.
- D) Bir şey değil.
- E) A ve B şıkları doğrudur.

19. – Geçmiş olsun.

-

- A) Teşekkür ederim.
- B) Teşekkürler.
- C) Sağ ol (un).
- D) Bir şey değil.

E) Sana da (Size de).

20. – Çok yaşa (yın).

-

A) Sağ ol (un).

B) Hep beraber.

C) Sen (siz) de gör (-ün).

D) Bir şey değil.

E) B ve C cevaplar doğrudur.

21. – Kolay gelsin.

-

A) Önemli değil.

B) Ne demek?

C) Sağ ol (un).

D) Bir şey değil.

E) Hoşça kal (ın).

22. – Kolay gelsin, arkadaşlar.

-

A) Sağ ol (un).

B) Teşekkür ederim.

C) Bir şey değil.

D) A ve B cevaplar doğrudur.

E) Cevapların hepsi doğrudur.

23. – Başın (ız) sağ olsun.

-

A) Sağ ol (un).

B) Teşekkür ederim.

C) Bir şey değil.

D) Dostlar sağ olsun.

E) Senin (sizin) de.

24. – Dün yeni bir araba aldım!

-

A) İyi yaptın.

- B) Hayırlı uğurlu olsun.
C) Hayırlı olsun.
D) Güle güle kullan(ın).
E) B, C ve D şıkları doğrudur.

25. – Oğlum askerden döndü.

-

- A) Kutlarım.
B) Ne zaman.
C) Artık gitmeyecek mi?
D) Teşekkür ederim.
E) Gözün (üz) aydın.

26. – Oğlum iki aydır askerde.

-

- A) Kutlarım.
B) Allah kavuştursun.
C) Ne zaman dönecek?
D) Nazar değmesin.
E) Gözün (üz) aydın.

27. – Şimdi sınava giriyorum.

-

- A) Bol şanslar.
B) İyi şanslar.
C) Kolay gelsin.
D) Geçmiş olsun.
E) A ve B şıkları doğrudur.

28. – İki gündür çok rahatsızım. Üzerimde bir hâlsizlik var.

-

- A) Bir şey olmaz.
B) Bu da geçer.
C) Kolay gelsin.
D) Geçmiş olsun.
E) A ve C şıkları doğrudur.

29. – Bir hafta önce dedemi kaybettim.

-

- A) Allah rahmet eylesin.
- B) Başın (ız) sağ olsun.
- C) Mekânı cennet olsun.
- D) Geçmiş olsun.
- E) A, B ve C şıkları doğrudur.

30. – Biz düğüne (doğum günü partisine, diskoya) gidiyoruz.

-

- A) Hayırlı olsun.
- B) Kolay gelsin.
- C) Haydi, güle güle.
- D) İyi eğlenceler.
- E) A ve B şıkları doğrudur.

31. – Hakkını (zı) helâl et (edin).

-

- A) Helâl lokma.
- B) Helâl olsun.
- C) Sağ ol (un).
- D) Teşekkür ederim.
- E) A, B, C ve D şıkları doğrudur.

32. – Anne, ben okula gidiyorum, hoşça kal.

-

- A) Kendine iyi bak.
- B) Güle güle.
- C) Allah zihin açıklığı versin.
- D) Geçmiş olsun.
- E) A, B ve C şıkları doğrudur.

33. –

- Hoş bulduk.

- A) Hoş geldiniz.
- B) Sefa geldiniz.

- C) Hoş geldiniz. Sefa getirdiniz.
D) Buyurun, içeri.
E) A ve C şıkları doğrudur.

34. –

- Bereketini görün.

- A) Allah uzun ömürler versin.
B) Hoş geldiniz.
C) Bereket versin.
D) Kesenize bereket.
E) A, B ve D şıkları doğrudur.

35. – Dün bir çocuğumuz oldu.

-

- A) Hayırlı uğurlu olsun.
B) Allah analı babalı büyütsün.
C) Sizi kutluyorum.
D) Allah bağışlasın.
E) B ve D şıkları doğrudur.

36. Metni aşağıdaki seçeneklerden uygunuyla tamamlayınız.

Ben üniversite Bizim bir ailemiz var. Dedem ve büyük annem bizimle birlikte Onlar Babam , annem Ağabeyim Kız kardeşim

- A) tahsil alıyorum – çok küçük – oturuyorlar – polis – öğretmen – doktor – üniversitede okuyor – hemşire;
B) okuyorum - büyük – yaşamıyorlar – emekli değiller – doktor – hemşire – de üniversitede okuyor – lise öğrencisi;
C) öğrencisiyim - küçük – yaşamak istemiyorlar – emekliler – doktor – hemşire – de fabrikada işçi – iki çocuğu var;
D) öğrencisiyim - büyük – yaşıyorlar – emekliler – doktor – hemşire – de üniversitede okuyor – lise öğrencisi;
E) B ve C şıkları uyar.

3 – V A R I A N T

So`z urg`usi va imlo qoidalariga doir test savollari
(Kelime Vurgusu ve Yazım Kurallarıyla İlgili Sınav Soruları)

1. Kelime vurgusunun doğru tanımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir kelimenin başkalarından daha anlamlı olması;
- B) Kelime içinde bir ünlünün diğerlerinden daha uzun (güçlü) telaffuz edilmesi;
- C) Cümle içinde bir kelimenin diğerlerinden farklı anlam taşıması ve bunun konuşmaya yansımaları;
- D) Kelime içinde bir ünsüzün diğerlerinden daha uzun (güçlü) telaffuz edilmesi;
- E) B ve D şıkları doğrudur.

2. Türkçede vurgu için belirtilen aşağıdaki özelliklerden hangisi doğrudur?

- A) Vurgu genellikle kelimenin ilk hecesinde olur.
- B) Kelime içinde eşit oranda herhangi hece üzerinde olabilir.
- C) Vurgu genellikle kelimenin son hecesinde olur.
- D) Türkçede kelime vurgusu genellikle ikinci heceye düşer.
- E) Türkçede kelimenin vurgulu olup olmadığı belli olmaz.

3. Türkçede vurguyla ilgili tanımlardan hangisi yanlıştır?

- A) Vurgu bazen kelimenin ilk hecesinde bulunabilir.
- B) Kelime içinde herhangi hece üzerinde olabilir.
- C) Vurgu genellikle kelimenin son hecesinde olur.
- D) Türkçede kelime vurgusu bazen ikinci heceye düşer.
- E) Türkçede kelime vurgusu sadece ikinci ve üçüncü hecede olur.

4. İlk hece vurgulu olan sırayı bulunuz.

- A) Düzce, Güllük, Asya, Avrupa, Edirne;
- B) Cemil, anne, arkadaş, eyvah, konuşmak;
- C) benim, biliyor, okuyacak, kaldırım, sökül;
- D) Özbekistan, Yunanistan, Afganistan, Hindistan;
- E) Doğacak, günler, belki, yarın, yakın, uzaklarda.

5. Aşağıdakilerden hangisi doğru tanımdır?

A) Türkçede istisna olarak bazı çok heceli kelimelerde iki vurgu da bulunmaktadır.

B) Türkçede tek heceli kelimeler genellikle vurgusuz olur.

C) Türkçede tek heceli kelimelerin çoğu, çok heceli kelimelerin de herhangi bir hecesi doğal olarak vurgulu olur.

D) A ve B cevaplar doğrudur.

E) Türkçede kelime vurgusu söz konusu değil.

6. Aşağıdaki tanımlardan hangisi yanlıştır?

A) Kelime vurgusu cümle içinde kelimelerin yerleşme durumuna göre değişmez.

B) Kelime vurgusu cümle içinde kelimelerin yerleşme durumuna göre farklı olabilir.

C) Türkçede tek heceli kelimeler vurgulu olmaz, ancak sesli daha net telaffuz edilir.

D) Türkçede her hecede mutlaka bir sesli bulunur.

E) Vurgulu hece vurgusuz hecelere göre daha uzun okunur.

7. Aşağıdaki kelimelerin hangisinde ilk hece vurguludur?

A) vurgu, beyaz, siyah, torba, bakım, balık, ıslak, mendil;

B) bembeyaz, simsiyah, kıpkırmızı, masmavi, yemyeşil;

C) evet, hayır, kuru, öğretmen, öğrenci, okul, üniversite;

D) kapı, yemek, ekmek, lahana, kitap, satıcı, kapıcı, naylon;

E) eleştirmen, öğretmen, yapı, vitrin, kelime, sözlük, defter.

8. Aşağıdaki kelimelerin hangisinde orta hece vurguludur?

A) Antalya, Malatya, Kütahya, İstanbul;

B) hayır, kuru, öğretmen, öğrenci, okul;

C) yemek, ekmek, lahana, kitap, satıcı, kapıcı;

D) sırlıklam, sapasağlam, çırılçıplak, yapayalnız;

E) öğretmen, yapı, vitrin, kelime, sözlük.

9. Aşağıdaki kelimelerin hangisinde vurgu son hecededir?

A) kundura, omurga, çizelge, papatya;

B) Antalya, Malatya, Kütahya, İstanbul;

C) yeni, simsiyah, kıpkırmızı, masmavi, yemyeşil;

D) sırlıklam, sapasağlam, çırılçıplak, yapayalnız;

E) sarı, çiçek, öğretmen, güzel, sürgün, mavi.

10. Aşağıdaki kelimelerin hangisinde vurgu son hecede değildir?

- A) Mehmet, Doğan, Ahmet, Serpil;
- B) Boncuk, Minnoş, Tekir, Fındık;
- D) Ümit, Kemal, Pamuk, Murat;
- C) simsiyah, kıpkırmızı, masmavi, yemyeşil;
- E) öğrenci, çiçek, öğretmen, güzel, sürgün, iyi.

11. Yanlış tanımlı işaretleyiniz.

- A) Türkçede **-in, -ce, -le** gibi zarf yapma ekleri her zaman vurgusuz olur.
- B) Ünlemlerde vurgu genellikle ilk hecede olur.
- C) Seslenme edatları olarak kullanılan isimlerin ilk hecesi vurgulu olur.
- D) Yer adlarında ilk hece genellikle vurgulu olur.
- E) Türkçede bir kelime duruma göre farklı vurgulanmaz.

12. Aşağıdaki birleşik kelimelerin hangisinde vurgu son hecededir?

- A) sözüncüsü, yüzbaşı, fildişi, ayakkabı, gülkurusu;
- B) başçavuş, sivrisinek, gözüdünek, anadandoğma;
- C) canayakın, hergün, enaz, başetmek, hoşagitmek;
- D) açıkğöz, kırkayak, alışveriş, öteberi, gözüpek;
- E) baştansavmak, ağırbaşlı, abasıyanık, hiçbir.

13. Aşağıdaki birleşik kelimelerin hangisinde vurgu son hecededir?

- A) başbakan, yılbaşı, binbaşı, beyefendi, belkemiği;
- B) yüzbaşı, fildişi, ayakkabı, gülkurusu, başçavuş;
- C) baykuş, seksen, sütlaç, haydamak, kahvaltılık, Ertuğrul;
- D) sivrisinek, gözüdünek, anadandoğma, açıkğöz;
- E) kırkayak, alışveriş, öteberi, gözüpek, canayakın.

14. Aşağıdakilerin hangisi vurgunun doğru tanımıdır?

- A) Sözcüklerdeki bir hecenin diğerlerine göre daha yüksek bir ses tonuyla söylenmesine vurgu denir.

B) Sözcüklerdeki bir hecenin diğerlerine göre daha baskılı söylenmesine vurgu denir.

C) Vurgu sadece kelimenin son hecesinde bulunur.

D) Vurgunun yeri anlamı ya da anlam vurgunun yerini belirleyemez.

E) A ve B şıkları doğru.

15. Aşağıdaki tanımlardan hangisi yanlıştır?

A) Vurgunun oluşumunda hece uzunluğunun rolü vardır.

B) Vurgulu heceler vurgusuz hecelere oranla daha yüksek seslidir.

C) Türkçede sözcüklerde soluk baskısı son hecede çok, ilk hecede az, orta hecede çok azdır.

D) Doğal vurgu sözcük vurgusu, öbek vurgusu ve tümce vurgusu olmak üzere üçe ayrılır.

E) Vurgu genellikle eklerde ve birleşik sözcüklerde değerlendirilebilir.

16. Vurgusu ilk hecede bulunan kelimeleri işaretleyiniz.

A) açığözlü, açgözlü, yerebakan, yerebatan.

B) kâbus, lâkin, hâkim, âla, malum, masum.

C) moralim, kontrolü, asansör;

D) hünkâr, nankör, diyar, hizmetkâr;

E) kuaför, şoför, klasör, silahşör, defterdar.

17. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin hangisi yanlış yazılmıştır?

A) Her konuda boyuna konuşuyordu.

B) Hasta, beyin ameliyatı olunca iyileşti.

C) Yalanı yüzüne vurulunca benzi sarardı.

D) Arkasından çok bağırdı, ama sesini duyuramadı.

E) Çocuğun karını çok ağrıyormuş.

18. “Gökbilim ve coğrafya ile ilgili konuların anlatımında dünya, güneş ve ay sözcüklerine büyük harfle başlanır.”

Aşağıdakilerden hangisinde bu kurala uyulmamıştır?

A) Ay, Dünya'nın çevresini yirmi dört saatte dolaşır.

B) Sabahleyin dünyanın işini yaptım.

C) Bu deney, Güneş tutulmasıyla ilgiliydi.

- D) Camlardan içeriye Güneş girdi.
E) Her akşam yıldızları izlerdik.

19. “Türkçe’de özel ada bağlı sözcükler, unvanlar ve takma adlar büyük harfle başlar”.

Bu kurala göre, aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

- A) Dün, sokakta komşumuz öğretmen Fatih Bey’i gördüm.
B) Mühendis Işın Hanım, doktora gidecekti.
C) Sınıfımızdaki iki İbrahim’den küçük olanı iyi bir okuyucudur.
D) Hasan Usta beni kardeşi Burhan’la tanıştırdı.
E) Vali bey henüz gelmemiş.

20. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün yazımı yanlıştır?

- A) Hiç kimseyi üzmeyeceksin.
B) O bana güzel bir masal anlatacak.
C) Beni anlabilen tek kişi sensin.
D) İnsan olduğu gibi görünmeli, görüldüğü gibi olmalıdır.
E) Omzunda ağır bir çuval taşıyordu.

21. Aşağıdakilerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

- A) Işığın çok olduğu yerde gölge koyudur.
B) Bu mektubu ona verebilirmisiniz?
C) Sizinle tanışmayı çok arzuluyordum.
D) Geçerken bize de uğra.
E) Sınavı mutlaka kazanacağız.

22. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) Sekiz yaşındaki çocuk beş dilde konuşulanları anlıyor.
B) Nerde ne duysa koşup annesine söylüyor.
C) Burada araba bekliyen adam nereye gitti?
D) Başka kaset yok gibi hep Zeki Müren dinliyor.
E) O da senin yaptıklarının doğru olduğunu biliyor.

23. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlış yapılmıştır?

- A) Sahildeki yazlıktan dün ayrılmışlar.
- B) Sınıftan hiç kimseyi çıkarmadılar.
- C) Bir dizenin üzerinde günlerce düşünürdü.
- D) Koca kitaplıkta Nutuk'un bulunmayışı gerçekten acı.
- E) Fransızlar sesten hızlı giden tiren yapmışlar.

24. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün aldığı ekin yazımında yanlış yapılmıştır?

- A) Sınavdan çıkınca doğruca dershaneye gelin.
- B) Bu yazarlarca ulusal olan her şey kötüdür.
- C) Sepetten çıkardığı elmaları çocuklara dağıttı.
- D) Atatürk`te millete saygı belirgindir.
- E) Şinasi ağaçdan düşüp kolunu kırmış.

25. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlış vardır?

- A) Yarın köye giderken Ahmet`de sizinle mi gelecek?
- B) Aranızdaki tatsızlığa artık son verseniz iyi olur.
- C) Kendi problemlerinizle bizi de oyalıyorsunuz.
- D) “İnatçıdır bir keçi gibi.” deyip çıkıp gitti.
- E) Beni bir sen anladın; sen de yanlış anladın.

26. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlış vardır?

- A) Gürültüden kimse çalışamıyordu.
- B) Neden, aldığın kitapları geri getirmiyorsun?
- C) Nasıl onunla böyle konuşabilirsin, anlamıyorum.
- D) Ne zaman gideceğimi biliyormusununki?
- E) Eve ayakkabılarını çıkarıp gir.

27. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün yazımı yanlıştır?

- A) “Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır”.
- B) Şimdi ben size bir söz söyleyim.
- C) Aklını başına toplayıp, anlat.
- D) İnsan olduğu gibi görünmelidir.
- E) Kimdi o yanındaki adam?

28. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün yazımı yanlıştır?

- A) Anladığım kadarıyla bugün gelmiyecekler.
- B) Bin dereden su getiriyor, iş yapmamak için.
- C) Bir haftadır, semtimizin suları akıyor.
- D) Ablası özür dilerse kızmayacağını söyledi.
- E) Canı bir şeye sıkılmış ama söylemiyor.

29. Kâğıtlar, küçük ve eşit parçalara ayırıldı (I). Sınıftaki (II) tüm öğrencilerin isimleri (III) bunlara yazıldı. Herkes bir kâğıt seçti (IV). Sonra bir sessizlik (V) oldu.

Yukarıdaki numaralanmış kelimelerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I; B) II; C) III; D) IV; E) V;

30. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlış yapılmamıştır?

- A) Yerel saata göre ölçümler yapılmıştır.
- B) Her koku her tende aynı kokar.
- C) 1934’de herkesin bir soyadı oldu.
- D) Kayalar da bizimle birlikte tatil yaptı.
- E) Alkollü sürücüler, yollarda dehşet saçıyorlar.

31. Aşağıdakilerin hangisinde benzeşme kuralına uyulmaması nedeniyle bir yanlış yapılmıştır?

- A) Eli kapıya sıkışınca çok ağladı.
- B) Ben de sizi ziyarete gelmişim.
- C) Ben de bir sade kahve rica edeyim.
- D) Dedemin tansiyonu yükselince hepimiz telaşlandık.
- E) Adamcağızı yokuşca bir yola götürdüler.

32. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) Son konuyu pek anlıyamadım.
- B) Öğretmenin söylediklerini dinliyordu.
- C) Olanları babasından gizliyordu.

- D) Çocuklara yıllardır anneleri bakıyordu.
E) Eşini ve çocuğunu çok seviyordu.

33. Yazımı yanlış olan kelime bulunan sırayı işaretleyiniz.

- A) gelecekler, görüşürüz, olacak;
B) anlatayım, söyleyim, geleyim;
C) bulabiliriz, çözülecek, yapmaktadırlar;
D) bekleyemem, bırakıversinler, olsun;
E) duradur, çıkınız, oturduğu, anlaşılacak.

34. Yazımı yanlış olan kelime bulunan sırayı işaretleyiniz.

- A) vücut, dehşet, saçak, besbelli;
B) beden, üslup, saatım, dikkatli;
C) rol, moral, mekanik, mantık;
D) cihan, dünya, aşiret, kuyruk;
E) elek, çırak, çuval, çingene.

35. Yazımı yanlış olan kelime gruplarının bulunduğu sırayı işaretleyiniz.

- A) ağır başlı, gece kondu, abası yanık;
B) taştan duvar, ateşten gömlek, sıradışı;
C) mide ağrısı, göz ağrısı, eski baş ağrısı;
D) beklenmeyen misafir, davetli kişiler;
E) durgun su, yıkanmış bardaklar, bayat ekmek.

36. Yazımı yanlış olan soru cümlelerinin bulunduğu sırayı işaretleyiniz.

- A) Saçını kestirmiş mi, dersi bitirmişler mi?
B) Söyleyebilir misiniz, söyleyemez misiniz?
C) Karnınız tok mu, hiç bir şey yemeyecek misiniz?
D) Bekleyecek miler, kimse yoktu mu?
E) Burada mı durayım, gidebilirler mi?

4 – V A R I A N T

**Türk tili leksikologiyasına dair test savollari
(Kelime ve Anlam Bilimiyle İlgili Sınav Soruları)**

Aşağıda sıralanmış kelimelerin zıt anlamlılarını bulunuz ve işaretleyiniz.

1. Hasta

A) zinde; B) sağlam; C) genç; D) dinç; E) zayıf.

2. Dış

A) yan; B) içeri; C) iç; D) arka; E) ön.

3. Boş

A) bilgili; B) cahil; C) dolu; D) az; E) kuru.

4. Sökmek

A) birleştirmek; B) dikmek; C) çekmek; D) kesmek; E) atmak.

5. İyimser

A) toleranslı; B) hoşgörülü; C) kötümser; D) şüpheli; E) iyi

Aşağıda sıralanmış kelimelerin eş anlamlılarını bulunuz ve işaretleyiniz.

6. Dil

A) kelime; B) söz; C) lisan; D) çene; E) ağız.

7. Lugat

A) sözcük; B) sözlük; C) söz; D) sözcü; E) kelime.

8. Ayrıntılı

A) teferruatlı; B) kabataslak; C) basit; D) özet; E) sade.

9. Uzman

A) acemi; B) çırak; C) öğrenci; D) usta; E) tecrübeli.

10. Kuşku

A) güven; B) şüpheli; C) emin; D) kesinlik; E) korku.

11. Ahenk

A) duygu; B) uyum; C) kanal; D) kanı; E) ses.

12. Uğraş

A) öğrenim; B) meşgale; C) meslek, emek; D) marifet; E) beceri.

13. Genel

A) özel; B) ortak; C) anonim; D) umumi; E) kişisel.

14. Uzman

A) mütehassis; B) memnun; C) dertli; D) katı; E) işçi.

15. Aylak

A) cahil; B) çalışkan; C) işsiz; D) tembel; E) ahmak.

16. Masum

A) küçük; B) suçsuz; C) konuşkan; D) uzun; E) akıllı.

17. Name

A) mektup; B) yalan; C) oyalama; D) söz; E) posta.

18. Niyaz

A) yalvarma; B) rica; C) istek; D) dilek; E) sadaka.

19. Numune

A) iyi; B) yazı; C) örnek; D) konu; E) belge.

20. Asalak

A) mikrop; B) bakteri; C) parazit; D) solucan; E) kurt.

21. Çeşit

A) tür; B) kalıtım; C) cins; D) azık; E) tane.

22. Kargaşa

A) kalabalık; B) kavgalı gürültü; C) dövüşme; D) düzen; E) rejim.

23. Temiz

A) pak; B) düzenli; C) saf; D) katıksız; E) sade.

24. Mazeret

A) özür; B) hastalık; C) tezkere; D) dilekçe; E) rapor.

25. Teklif

A) istek; B) öneri; C) dilek; D) algı; E) emir.

26. Mushaf

A) dua; B) ayet; C) Kuran; D) hadis; E) sure.

27. Mayhoş

A) ekşimsi; B) ekşi; C) tatlı; D) acı; E) sarhoş.

28. Uzak

A) yakın; B) ırak; C) gurbet; D) aralı; E) ortalık.

29. Arı

A) sade; B) temiz; C) pis; D) karışık; E) saf.

30. Dip

A) dar; B) derin; C) geniş; D) alt; E) engin.

31. Dişi

A) kadın; B) erkek; C) yaşlı; D) toy; E) ihtiyar.

32. Toy

A) bilgili; B) olgun; C) tecrübesiz; D) yaşlı; E) genç.

33. Gösterişsiz

A) güzel; B) çirkin; C) mütevazı; D) kör; E) bırakılmış.

34. Siyah

A) ak; B) kara; C) beyaz; D) aydınlık; E) karanlık.

35. Barış

A) anlaşma; B) muharebe; C) savaş; D) çatışma; E) sulh.

36. Davranış

A) münasebet; B) iş; C) hareket; D) çalışma; E) emek.

5 – V A R I A N T

1. Türkçe dil biliminin kelimelerin anlamı, anlam kayması, anlam daralması vb. olayları inceleyen bilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Söz dizimi
- B) Kelime bilgisi
- C) Şekil bilgisi
- D) Ses bilgisi
- E) Köken bilgisi (Etimoloji)

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “çok” kelimesi gereksiz kullanılmıştır?

- A) Bundan daha çok kötü olamaz.
- B) Akşam yemeğini çok yersen gece uyuyamazsın.
- C) Dil çok yaşamakla öğrenilir.
- D) Çok konuşması başına hep dert oluyor.
- E) “Çok söz yalansız, çok mal haramsız olmaz”.

3. “Kömür pazarının karanlığına hışırtyla yağmur yağıyordu. Tepe gibi yüklü bir kömür arabası, yağın yağmurun altında ıslak kalabalığın arasından geçip bir kömürcü dükkânının önünde durdu. Arabacı yere atladı. Elindeki kırbacının sapıyla dükkân kepenklerine vurmaya başladı.”

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Benzetme;
- B) Dokunma duyusuna seslenme;
- C) Bir duyuyu başka bir duyuya aktarma;
- D) İşitme duyusuna seslenme;
- E) İğretileme.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ‘iş’ kelimesi, ‘davranış’ anlamında kullanılmıştır?

- A) Ona borç vermekle çok iyi bir iş yaptın doğrusu.
- B) Şair, yazar ve öğretmen olarak işi oldukça ağır.

- C) Ne tür bir iş aradığını anlayamadım.
- D) Bankadaki işi uzun sürdüğü için gelememiş.
- E) Bu bir zevk işi, herkes istediği gibi giyinir.

5. Açıklaması yanlış yapılmış terimi işaretleyiniz.

- A) Çok anlamlılık – bir kelimenin cümle içinde farklı anlamlar taşıması;
- B) Sesteşler - şekli aynı, yazılışı aynı, ama anlamları farklı olan kelimeler;
- C) Eş anlamlı kelimeler - yazılışı farklı, ama anlamları birbirine çok yakın olan kelimeler;
- D) Köken bilgisi (Etimoloji) – kelimelerin anlam özelliklerini inceleyen bilim dalı;
- E) Zıt anlamlılık – aynı kelime grubundan olup anlamları birbirine tamamen ters olan kelimeler;

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “fazla” kelimesi yanlış kullanılmış durumdadır?

- A) Fazla çalışmakla stajı kazanacağına inanamıyordu.
- B) Akşam yemeğini fazla kaçırınca gece uyuyamadı.
- C) Askerden döndükten sonra daha fazla iyimser düşünüyordu.
- D) Fazla konuşması salondakileri rahatsız etmişti.
- E) “Fazla para karın ağrıtmaz”.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "tatlı" sözcüğü mecaz anlamda kullanılmamıştır?

- A) Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.
- B) Bahçede bir tatlı çocukla konuştum
- C) Pazardan biber alırken tatlısından almaya çalış.
- D) Tatlı bir hayat yaşamak için tatlı dilli olacaksın.
- E) “Tatlı yiyelim tatlı konuşalım”.

8. “Daha sahneye ilk adımını attığında hepimizi gülmekten kırıp geçirirdi.”

“Daha” sözcüğü aşağıdakilerden hangisinde, bu cümledeki anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Bahçedeki çiçekler daha açmamıştı.

- B) Akşam yemeğinde daha neler var neler.
- C) Daha kötüsü, otobüsü kaçırmıştık?
- D) Temizlikten sonra daha ütü de yapacağım.
- E) Bir daha buraya gelmez.

9. “Bırakmak” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangilerinde aynı anlamda kullanılmıştır?

- I. Yağmur yağınca alışverişi yarına bıraktı.
- II. Öğretmen herkesin yerini değiştirdi, sadece Gülşen’i bıraktı.
- III. Havalar çok ısınınca öğlenleri yürüyüş yapmayı bıraktı.
- IV. Bora, evden çıkarken odasını olduğu gibi bıraktı.

- A) I-II; B) I-III; C) II-IV; D) III-IV; E) I-IV.

10. “O tatilde geçirdiğim güzel günleri nasıl arıyorum.” cümlesindeki “nasıl” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde örnek cümledeki anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Yeni yaptığım bu resmi nasıl buldunuz?
- B) Epeydir görüşemedim, hasta nasıl olmuş?
- C) Köye vardığımızda bakalım bizi nasıl karşılayacak?
- D) Dizideki oyuncularından biri nasıl yakışıklıydı, görmeliydin.
- E) Geleceğini bana nasıl haber vermezsin.

11. I. Bu işte senin kadar benim de payım var.

II. Bu kadar küçük bir eve sığamazsın.

III. Sinemayı da tiyatro kadar severim.

IV. Şimdiye kadar böyle bir güzel roman okumamıştım.

“kadar” sözcüğü yukarıdaki cümlelerin hangilerinde aynı anlamda kullanılmıştır?

- A) I-II; B) I-III; C) II-IV; D) III-IV; E) I-IV.

12. “Doğru” sözcüğü, aşağıdakilerin hangisindeki iki sözcükle karşıt (zıt) anlamlıdır?

- A) yalancı – ikiyüzlü;
- B) eğri-çarpık;
- C) eksik-yanlış;
- D) anlamsız – saçma;

E) yalan – geri.

13. Aşağıdaki sözcüklerin anlamca en kapsamlı olanı hangisidir?

A) gıda; B) meyve; C) üzüm; D) süt; E) nane.

14. “Güzel” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde “nicelik” bildirmektedir?

- A) O güzel insanın değerini bilemedik.
- B) Elbisene diyecek yok, gerçekten güzel dikilmiş.
- C) Yazar bu kitaptan güzel para kazandı.
- D) Bunca yorgunluktan sonra güzel bir tatile ne dersin?
- E) Bu fotoğrafta çok güzel çıkmışsın.

15. “Gibi” sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde “uygun” anlamında kullanılmıştır?

- A) Sonunda istediğiniz gibi bir ev bulduk.
- B) Çocuk ağlar gibi konuşuyor.
- C) Kocaman bir taşı kaptığı gibi fırlattı.
- D) Ablam çok kızmış gibi.
- E) Yağmur yağacak gibi görünüyor.

16. “Bulmak” sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde, farklı anlamda kullanılmıştır?

- A) Kaybettiğim parayı bir türlü bulamadım.
- B) O yazarın kitabını hiçbir yerde bulamıyorum.
- C) Hastayı, geçen haftadakinden daha iyi buldum.
- D) Onu bulmak için daha ne kadar aramalıyım.
- E) İstediklerinin hepsini burada bulursunuz.

17. I. Beline sıkı bir kemer takmış.

II. O, eli çok sıkı biriydi.

III. Sıkı bir perhizle sağlığına kavuştu.

IV. Sıkı tembihler sonucu çocuk atari salonlarına gitmekten vazgeçti.

V. Sıkıyı görünce kaçmayı yeğledi.

Yukarıdaki cümlelerin hangisinde “sıkı” sözcüğü bir deyim içinde kullanılmıştır?

A) I; B) II; C) III; D) IV; E) V.

18. “Küçük” sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde, “çocuk” anlamında kullanılmıştır?

- A) Sen küçük, buraya gel bakayım!
- B) Küçüğe sevgi, büyüğün şanındadır.
- C) Bizden küçükleri, kenara ayırdılar.
- D) Ali, altı kardeşin en küçüğüdür.
- E) Beni küçük düşürmesine katlanabilir miyim?

19. “Hafif” sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde, “basit, bayağı” anlamında kullanılmıştır?

- A) Utkan alındı bu soruya, kaşları yine hafiften çatıldı.
- B) Sen yine hafif şeyler giymişsin, üşüteceksin.
- C) Hafif bir akşam yemeği yer, öyle çıkarız.
- D) Kent yine hafif bir deprem geçirdi.
- E) Onun bu hafif davranışları canımı sıkıyor.

20. “Çekmek” sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde, “kendi üzerine çevirmek” anlamında kullanılmıştır?

- A) Toplantıya giderken yeni elbisesini çekmişti.
- B) İşi gücü her konuda nutuk çekmekti.
- C) Ara sıra gözlerine sürme çekerdi.
- D) Namluyu şakağına dayayıp tetiği çekti.
- E) İlgi çekmek için, elinden geleni yapıyor.

21. I. Eskiden o, düzenbazın biri idi.

II. Bir yağmur yağıyor ki görmeyin.

III. Bir abam var atarım, nerde olsa yatarım.

IV. Bu adam bize bir tuhaf bakıyor.

V. Her şey bitti de, bir bu mu kaldı?

“Bir” sözcüğü, bu cümlelerin hangisinde “küçümseme, önemsememe” anlamında kullanılmıştır?

A) I; B) II; C) III; D) IV; E) V.

22. I. Önüme bir deste para sürdü.

II. Bu yıl, tarlayı pullukla süreceğiz.

III. Ona ait eşyaya elimi sürmedim.

IV. Eskiden, suçluları Malta'ya sürerlermiş.

Aşağıdakilerden hangisi "sürmek" sözcüğünün numaralanmış cümlelerde kazandığı anlamlardan biri değildir?

A) yollamak; B) işlemek; C) uzatmak; D) yürütmek; E) dokunmak.

23. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde karşıt kavramlar birlikte kullanılmamıştır?

- A) Acı tatlı günlerimiz geçti bu evde.
- B) Her başlangıcın bir de sonu vardır.
- C) İyi ya da kötü, birini seçeceğiz işte.
- D) Bu güzellikleri, çirkinliklerle bozma.
- E) "Olmak ya da olmamak, işte bütün mesele bu."

24. "Bu araç fazla yük çekemez."

Yukarıdaki cümlede altı çizili sözcük yerine aşağıdakilerden hangisi getirilirse cümlemin anlamında değişme ya da bozulma olmaz?

A) taşıyamaz; B) dayanamaz; C) yürütmez; D) süremez; E) katlanamaz.

25. "Ağır bir hava var bugün."

Yukarıdaki cümlede altı çizili sözcük yerine aşağıdakilerden hangisi getirilirse cümlemin anlamında değişme ya da bozulma olmaz?

A) bunaltıcı; B) soğuk; C) sıcak; D) ılık; E) sisli.

26. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "katılmak" kelimesi "Bu görüşe katılmam." cümlesindeki anlamıyla kullanılmıştır?

A) Onların bu anlamsız tartışmalarına ve düşüncelerine katılmamaya çalıştım.

B) Arkadaşlarının oyunlarına katılmıyor, onları uzaktan seyretmekle yetiniyordu.

C) Onun da aralarına katılması için gösterdikleri çaba boşa gitti.

D) Caddedeki kalabalığa katılınca sıkıntılarını unuttu.

E) İçinizde bizim takıma katılmak isteyen var mı?

27. “Yalnız” sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde “sadece” anlamında kullanılmıştır?

- A) Sokakta yalnız gezmeyi çok severdi.
- B) Arabayı alabilirsin, yalnız yavaş kullan.
- C) Yalnız insanları görünce üzülüyorum.
- D) Giderim yalnız arkadaşlarım da gelir.
- E) Bu soruyu yalnız İsmail Dilek çözer.

28. I. Kâğıttan gemim, yavaş yavaş battı.

II. Güneş battı, akşam oldu.

III. Koskoca şirket, bir yılda battı.

IV. Ona rahatlık battı.

V. Üstün başım battı, eve girmeliyim.

“Batmak” sözcüğü, bu cümlelerin hangisinde “yok olmak, elden gitmek” anlamıyla kullanılmıştır?

- A)I; B) II; C) III; D) IV; E)V.

29. “Kesilmek” sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde “yitip gitmek, kaybolmak” anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Çocuk, bugünlerde yiyip içmeden kesildi.
- B) Kendinden söz edildiğini anlayınca, kıpkırmızı kesilmişti.
- C) Çevresinde destek görürse, başımıza aslan kesilir.
- D) Yokuşu yarılamaadan ikisi de kesildi.
- E) Böyle giderse, herkesin gelecekle ilgili umutları kesilecek.

30. “Tek” sözcüğü, aşağıdakilerin hangisinde “eşi olmayan” anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Bir tek sana güveniyorum.
- B) Tek başına dışarıya çıktı.
- C) Üç, beş, yedi...tek sayılardır.
- D) Tek çalışsın da, arada bir isterse yaramazlık etsin.
- E) Atlardan teki öldü çünkü yarışta.

31. “Gelmek” sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde “türemek” anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Bu mektup, kardeşimden geldi.

- B) Evlerinden ona binlerce lira kira gelir.
- C) Çocuğun burcundan kan geldi.
- D) Eve kadar arkamdan geldi.
- E) “Kaldırım” sözcüğü, “kalk-” kökünden gelmiştir.

32. “Doğrulamak” sözcüğü, aşağıdakilerin hangisinde “yönelmek” anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Destek verilince tahta perde doğruldu.
- B) Annesi çağırınca, çocuk eve doğruldu.
- C) Bugün de gündeliği doğrulttuk.
- D) Çocuk, babasını görünce doğruldu.
- E) İşte, yaptığın iş, şimdi doğruldu.

33. “Yanmak” sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde “geçerliliğini, değerini yitirmek” anlamında kullanılmıştır?

- A) Tiyatroya geç kalınca biletlerimiz yandı.
- B) O işi kaçırdığıma hâlâ yanıyorum.
- C) Yanan umut ışığı değil, umutsuzluk meşalesi.
- D) Dikkatsiz adam, kocaman evin kısa sürede yanmasına neden olmuş.
- E) Yanan otobüsten eşyaları zorlukla çıkardılar.

34. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “karamsar” sözcüğüne karşıt anlamda bir sözcük kullanılmıştır?

- A) Tüm arkadaşlarımı çok güzel günlerin beklediğine eminim.
- B) Bu konuya daha mantıklı yaklaşmanı istiyorum.
- C) Ben ağabeyimin çok mutlu olduğunu sanıyordum.
- D) Bütün bu olaylar karşısında nasıl iyimser davranabiliyorsun.
- E) Bu düşüncelerinle bize yol gösteriyorsun.

35. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin hangisi daha genel anlamlıdır?

- A) Yılanı hiç kimse sevmez.
- B) Hayvanları korumalı, onlara sahip çıkmalıyız.
- C) İnsanlar, çıkar uğruna ormanları yakmamalı.
- D) Canlıların beslenme biçimleri birbirinden farklıdır.
- E) Kuşlar dallarda ötüşüyor.

36. Aşağıdaki cümlelerde geçen “düşmek” eylemlerinden hangisi “bir zorunluk nedeniyle bulunduğu yerden ayrılmak, gitmek” anlamında kullanılmıştır?

- A) Bir lokma ekmek uğruna genç yaşta gurbet ellere düştü.
- B) Su bardağı birdenbire elimden düştü.
- C) Doğrusu, sen varken bu iş bana düşmez.
- D) Yukarı balkondan dökülenler bize düşüyor.
- E) Evin çatısından uçan kiremit yola düştü.

6 – V A R I A N T

Türk tilining lug`at tarkibi va so`z yasalishiga doir test savollari
(Kelime dağarcığı ve kelime yapımıyla ilgili sınav soruları)

1. Aslı Türkçe kelimeler sırasını işaretleyiniz.

- A) televizyon, tahta, kalem, masa, defter;
- B) kitap, cumhuriyet, lacivert; siyah, beyaz;
- C) sandalye, çerçeve, resim, his, telafi, paha;
- D) boncuk, dere, öğrenmek, iyi, koltuk, dolma;
- E) perde, aşk, perakende, macun, kılıf, radio.

2. Aslı Türkçe olmayan kelimeler sırasını işaretleyiniz.

- A) baldır, bel, yürek, yılan, yer, gök, yıldız, ay;
- B) ütü, çorap, el, kol, ayak, omuz, boyun, boyut;
- C) valiz, çarşaf, hastane, postane, perşembe;
- D) öğrenci, boncuk, dere, öğreti, bilgi, uğurlu;
- E) gömlek, takı, ev, iyi, kötü, göndermek, getirmek

3. Aşağıdaki kelimelerden hangileri aslen Türkçe değil?

- A) askı, oğul, arpa, boncuk, at, ayak;
- B) boyun, boyut, ben, bin, binmek, düşünmek;
- C) maaş, masa, sabah, can, kayıp, haber;
- D) boş, balık, bozkır, bilgi, bilinç, ak;
- E) deniz, anlam, örnek, davranış, sevgi, ikiz.

4. Aşağıda sıralanmış olan kelimelerin hangisi öz Türkçe değildir?

- A) oran, tanık, göz, ak, su, konuk, kez, sonuç, çömçe;
- B) çekel, gözlük, öğretmen, bakan, yüzyıl, anayasa;
- C) denetim, tekbiçim, bilgisayar, belgegeçer, divlek;
- D) nispet, şahit, misafir, beyaz, ayn, defa, netice;
- E) soru, yanıt, boncuk, tekerlek, ad, yük, yüklem, öge.

5. Aşağıda sıralanmış kelimelerin hangisi öz Türkçedir?

- A) oran, tanık, göz, ak, su, konuk, kez, sonuç, çömçe;
- B) aptest (abdest), namaz, oruç, peygamber, günah;
- C) çeşm, şeker, bağ, çerçeve, bal, bez, inci, kamu, kâğıt;
- D) nispet, şahit, misafir, beyaz, ayn, defa, netice;
- E) masa, lodos, körfez, fırın, pulluk, palaska, control.

6. Aşağıda sıralanmış kelimelerin hangisi öz Türkçedir?

- A) standart, kompütür, faks, takoz, poyraz, fırın, kaptan;
- B) gümrük, manivela, masa, lodos, körfez, fırın, palaska;
- C) ev, çiçek, tanık, göz, ak, su, konuk, kez, sonuç, boncuk;
- D) namaz, oruç, peygamber, günah, defter, sual, cevap;
- E) defa, netice; nispet, şahit, misafir, beyaz, ayn, kalem.

7. Aşağıda sıralanmış kelimelere eklenmiş eklerden hangisi çekim ekleri değildir?

- A) geldiğim, gelecek olan, tutmuş;
- B) geleneksel, işçilik, tanık, çocukluk;
- C) benim oğlum, babasının arabası;
- D) bize, sizden, insanlar, çocuğu;
- E) fiziksel, çoktan, doğrusu, anneden.

8. Aşağıda sıralanmış kelime ve kelime öbeklerinin hangisi yapım eki almıştır?

- A) aşçının, girmek isteyen, tutukluların hepsi, kardeşi;
- B) bize, sizden, insanlar, çocuğu, geveze, yalınayak;
- C) benim oğlum, babasının arabası, ileri görüşlü;
- D) doğal, kişisel, balcı, bakaç, bilgili, uyanık;
- E) kelime, sözcük, sözlük, cümle, gelişme, sıra, dağda.

9. Aşağıda sıralanmış kelime ve kelime öbeklerinin hangisi çekim eki almıştır?

- A) geleneksel, işçilik, gelir, akar.
- B) bencil, kardeş, kadıncağız, kuzucuk.
- C) birazcık, sızıntı, insanlık, çocukluk
- D) yanar, olacak, benim, size, onlar, insanı;
- E) kahveci, gözlükçü, yabani, çocukluk, bilgi.

10. İsimlere eklenerek meslek ve çeşitli iş aletleri adı yapan en işlek isimden isim yapma eki aşağıdakilerden hangisidir?

- A) -ciğez (-cağız);
- B) -lik (-lık, -lük, -luk);
- C) -ci (-cı, -cü, -cu, -çi, -çı, -çü, -çu);
- D) -cik (-cık, -cük, -cuk, -çik, -çık, -çük, -çuk);
- E) -gi (-gı, -ki, -kü, -ku).

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük diğerlerinden farklı ek almıştır?

- A) Kapıcı yine ekmek getirmeyi unuttu.
- B) Satıcı elmaları naylon torbaya doldurdu.
- C) Eleştirileriniz lütfen yapıcı olsun.
- D) Vitrindeki elbiselere alıcı gözüyle baktı.
- E) Bu sıkıcı ortamda çok bunaldım.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik bir kelime kullanılmamıştır?

- A) Gökkuşağının altından geçebilmek için yoruluncaya kadar koşardık.
- B) Babam askerliğini Çanakkale’de yapmış.
- C) Ödül sanatçının son eserine verildi.
- D) Hanımeli çiçeklerinin kokusu etrafı sarmıştı.
- E) Ahmet ağırbaşlı bir çocuktü.

13. Fiilden yapılmış adlar sırasını işaretleyiniz.

- A) işçi, işçilik, bağımsızlık, dönemeç, kaldırım;
- B) topaç, bakaç, saklambaç, bağluluk, sevinç;

- C) bilim, bakan, dönüm, kaldırım, bitim, deyim;
D) yanlış, karamsar, kötümser, iyimser, başlangıç;
E) korkak, hırsız, ikiz, eksik, sevgi, gözlük, gözcü.

14. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimelerin hangisi hem yapım eki, hem çekim eki almış durumdadır?

- A) Deniz kirliliği iyice arttı.
B) Buradan bir atlı geçti.
C) Sahibini arayan madalya kayboldu.
D) Ayva sarı, nar kırmızı sonbahar.
E) Bir bahar akşamı buluştlar.

15. Fiile ek getirilerek yapılan fiilden isimleri işaretleyiniz.

- A) başlık, gençlik, avukatlık, barışçı;
B) sezdirmek, gözdağı, kınamak, sancı, atkı;
C) berkitme, gençlik, dünkü, akılcı, sinsî;
D) satıcı, susturucu, gözalıcı, bilim, övgü;
E) gelincik, kardelen, ekşi, söylenti, bükük.

16. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimelerden hangisi isim kökünden türemiş bir fiildir?

- A) Şayet bulursan bana getir.
B) Çalıştın mı başarırsin.
C) Doğru şeylere inanırsak hayatımız anlam kazanır.
D) Pencere açılınca biraz hava girdi.
E) Odayı biraz havalandırmalıyız.

17. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimelerden hangisi fiil kökünden türemiş bir şekil (fiil) değildir?

- A) Kendimi tekerleğin sesine kaptırmışım.
B) Yatağın üstünde uyumuş kalmışım.
C) Evler tuğladan yapılmıştı.
D) Okula kaydını daha yaptırmadık.
E) Dün parkta buluşacaklardı, ama biri gelmedi.

18. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yansımadan türemiş bir fiil vardır?

- A) Derdim vardır, inlerim.
- B) Keklik gibi taştan taşa fırlarsın.
- C) Kuşlar birbiriyle ötüşür.
- D) Şimdi ben derdimi nasıl anlatayım?
- E) Bu durumda “Ctrl” tuşu tıklanmalıdır.

19. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yapı bakımından diğerlerinden farklı bir birleşik isim kullanılmıştır?

- A) Tahtakuruları beni sabaha kadar uyutmadı.
- B) Kocaeli'ye gelince arabadan indik.
- C) Gecekondu mahalleleri büyük şehirlerin çevresinde yayılmaktadır.
- D) Annem beyaz başörtüsüyle hayalimde canlandı.
- E) Murat başsağlığı dilemek için gelmişti buraya.

20. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir türemiş isim kullanılmamıştır?

- A) İki gün süren yolculuk herkesi yormuştu.
- B) Elindeki kitapçıktan bir şeyler okumaya çalıştı.
- C) Kalem kılıçtan keskindir.
- D) Boyacı kısa sürede işini bitirdi.
- E) Gözlüğünün numarasını bilmiyorum.

21. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı bir sıfat şekli kullanılmıştır?

- A) Ahmet amca bahçeli bir evde oturuyordu.
- B) Sıcak yaz günlerinde genellikle yaylaya gideriz.
- C) Ağırbaşlı insanlarla bir arada bulunmak iyidir.
- D) O esmer çocuğu bir türlü sevedim.
- E) Beyaz önlük giymiş, okula gidiyordu.

22. "Öğle (I) sığağında kan ter içinde kalmasına (II) karşılık bütün gücüyle kazmayı (III) sallıyordu (IV).

Yukarıda altı cizili kelimelerden hangisi fiilden türemiş bir isimdir?

- A) I; B) II; C) III; D) IV; E) II ve IV.

23. Aşağıda sıralanmış kelimelerin hangisinde çekim ekleri eklendiği zaman kökte değişiklik olur?

- A) asır, astar, tosun, usul, tasdik, tas, kilise, ulus, tesis;
- B) müzik, azar, yüz, söz, tuz, toz, obje, objektif, abajur, ajanda;
- C) zehir, hüküm, akıl, fikir, şahıs, emir, ilim, nakil, bahis, şehir.
- D) saat, sabun, sakal, masal, hasar, asar, eser, fasıl, dost;
- E) zafer, zahmet, zanlı, zarar, zarf, zehir, zekâ, zevk, zeytin.

24. Aşağıda sıralanmış kelimelerin hangisinde çekim ekleri eklendiği zaman kökte değişiklik olur?

- A) haç, hafıza, harf, hamam, hak, hal, halk, hamur, hece, helva;
- B) oğul, ömür, gönül, alın, sabır, devir, uğur, hayır, seyir;
- C) heykel, hırsız, buhar, ahbap, ahenk, ahır, ahlak, ehliyet, saha;
- D) yad, yağ, yağmur, yaka, yakıt, yaklaşım, yalan, yalancı, yara;
- E) zarar, zarf, zekâ, zevk, baha, sahil, sahip, taht, tahta.

25. Avrupa dillerinden Türkçeye girmiş kelimeler sırasını işaretleyiniz.

- A) duygu, deyim, zeytin, öykü, köy, boy, ay, alay, tüy;
- B) müzik, obje, jurnal, jimnastik, jest, teknoloji, biyoloji;
- C) hüküm, akıl, fikir, şahıs, emir, ilim, nakil, bahis, şehir.
- D) zehir, sabun, sakal, masal, hasar, asar, eser, fasıl, dost;
- E) yıl, uyku, ayı, saygı, zanlı, zarar, zarf, zehir, zekâ, zevk.

26. Avrupa dillerinden Türkçeye girmiş kelimeler sırasını işaretleyiniz.

- A) leylek, lastik, leblebi, lezzet, lokma, lokum, ilgi, bilgi, fasıl;
- B) nesil, macun, mahalle, mahkeme, emek, yemek, omuz;
- C) masa, desen, fırın, radyo, süje objektif, abajur, ajanda;
- D) bilim, ilim, nakliyat, nokta, nüfus, nüsha, anıt, düşünce;
- E) insan, rakam, renk, resim, verim, hatır, satır, çamur.

27. Aşağıdaki isimlerden hangisine -cı (-ci, -cü, -cu; -çı, -çi, -çu, -çü) eki getirilerek yeni kelimeler yapılamaz?

- A) akıl, boya, kilit, su, şehir;
- B) çiçek, dağ, iş, bal, kahve, süt;
- C) kül, çaydan, genç, dur, dar;

- D) kulak, güneş, parmak, burun;
E) C ve D şıkları doğru.

28. Aşağıdakilerden hangisi addan ad yapma ekleridir?

- A) -sal, -sel, -al, -el;
B) -lı, -li, -lu, -lü;
C) -(i)msı /-(i)msi; -(u)msu/-(ü)msü;
D) -lık, -lik, -luk, -lük;
E) -cı, -ci, -cü, -cu; -çı, -çi, -çu, -çü.

29. Aşağıda sıralanmış akraba (yakın insanlar) adlarının hangisinde kan bağı söz konusu değildir?

- A) elti, baldız, gelin, görümce, kayın valide;
B) torun, anne, abla, baba, ağabey, dede;
C) yeğen, nine, nesil, soy, büyük anne;
D) babaanne, kayınana (kaynana), kuzen;
E) kardeş, küçük kardeş, akraba, sülale.

30. Kan bağı bulunmayan akraba isimlerinden oluşan şıkkı bulunuz.

- A) kayın, karı, koca, dünür, yenge, eş, hanım, kayın baba;
B) ağabey, dayı, amca, teyze, hala, kuzen, abla;
C) yeğen, nine, nesil, soy, büyük baba;
D) görümce, kayın birader, aile, arkadaş, yakın, komşu;
E) A ve D şıkları doğru.

31. Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde kan bağı bulunmayan akraba adı kullanılmıştır?

- A) “Kız evi naz evi”.
B) “Komşu komşu olsa, komşunun kör kızı kocaya gider”.
C) “Oğlağı ye, oğluna duyurma”.
D) “Oynamasını bilmeyen gelin yerim dar dermiş”.
E) “Para anayı kızdan, kaşı gözden ayırır”.

32. Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde kan bağı bulunmayan akraba adı kullanılmıştır?

- A) “Et tırnaktan, çocuk anadan ayıramaz”.

B) “Oğlan sofra yazmayı babadan, kız kapı gezmeyi anadan öğrenir”.

C) “Kardeş kardeşi bıçaklamış, dönmüş de yine kucaklamış”.

D) “Eşeğin yoksa, eniştin de mi yok?”

E) “Çingeneye beylik vermişler, ilkin babasını asmış”.

33. “Yaman, yaman, yaman: birinden göç, birini boşa, birini sat” atasözü aşağıdakilerin hangisiyle tamamlanmalıdır?

A) oğul – kız – karı;

B) komşu – avrat - at;

C) koyun – avrat - at;

D) avrat - işçi - araba;

E) insan – kiracı – ev.

34. “Çocuğu babanın ananın okutur.” atasözü aşağıdakilerin hangisiyle tamamlanmalıdır?

A) parasıyla – altını;

B) emekli maaşıyla – emekli maaşı;

C) akçasıyla – bohçası;

D) nasihatıyla - sevgisi;

E) emeğiyle – yemeği.

35. “Kızı rahat bıraksan, ya gider, ya” atasözü aşağıdakilerin hangisiyle tamamlanmalıdır?

A) sokağa – komşuya;

B) okula – erkek arkadaşıyla;

C) pazara – kuaföre;

D) polise - doktora;

E) davulcuya – zurnacıya.

36. “İki kardeş bir geçinememiş, yedi bacanak geçinmiş.” atasözü aşağıdakilerin hangisiyle tamamlanmalıdır?

A) bir yatakta – bir yatakta;

B) bir şehirde – bir mahallede;

C) bir şemsiyenin altında – bir şemsiyenin altında;

D) bir evde - bir çavdar sapının gölgesinde;

E) bir ekmekle – bir üzüm tanesiyle.

7 – V A R I A N T

Türk tili morfologiyasına dair test savolları *(Türkçenin Şekil Bilgisiyle ilgili sınav soruları)*

1. Türkçe dil biliminin kelimelerin yapısı, çekimi ile ilgili bilgileri içeren bilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Söz Dizimi
- B) Kelime Bilimi
- C) Şekil Bilgisi
- D) Ses Bilgisi
- E) Etimoloji.

2. Türkçe dil bilgisinde isimler için yapılan genel tanım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varlıkların adı olan kelimelere isimler denir.
- B) Bir ortamda var olan nesne ve olayların milli dilde söylenişine isimler denir.
- C) Sadece var olan (somut) şeyleri adlandırma amacıyla kullanılan kelimelere isimler adı verilir.
- D) B ve C şıkları doğru.
- E) Şıkların hepsi doğrudur.

3. İsimlerin bulunduğu sırayı işaretleyiniz.

- A) ben, sen, bu, şu, o, kim, kimi;
- B) büyük, demir, yeni, kırmızı;
- C) bir, iki, otuz, sekizinci, yüzde elli, birer, onar;
- D) masa, kapı, araba, ışık, kent, çiçek;
- E) ileri, aşağı, dün, şimdi, böyle, çok.

4. Somut adların bulunduğu sırayı belirleyiniz.

- A) taş, kavak, güvercin, nefret;
- B) akıl, çiçek, sandalye, şüphe;
- C) kavak, güvercin, çiçek, sandalye;
- D) düşmanlık, duygu, Turgut, Adana;
- E) ad, ek, sıfat, demir, taş, kumru, adalet.

5. Türkçenin gramerinde gözle görülen, elle tutulan nesneleri bildiren isim grubuna ne denir?

- A) Yalın adlar;
- B) Somut adlar;
- C) Soyut adlar;
- D) A ve C şıkları doğru;
- E) Hiç biri.

6. Aitlik ekini almış kelimelerin bulunduğu sırayı işaretleyiniz.

- A) dolaptaki, karşıımızdaki, benimki;
- B) suyum, boynuzu, dolaptaki;
- C) bilek, senin araban, sizin hanımınız;
- D) onlarınki, onun, suyum;
- E) karşıımızdaki, benim, senindir.

7. Topluluk adlarının yer aldığı sırayı işaretleyiniz.

- A) okullar, takımlar, sürüler;
- B) şeker, kuş, çiçek;
- C) alay, sürü, takım;
- D) elma, kalemler, gençlik;
- E) yetişkinler, çocuklar, sürü.

8. Belirtme durumu (yapma hâli) ekinin verildiği sırayı işaretleyiniz.

- A) -y1, -yi, -n1, -1, -ni, -i, -yü, -yu, -ü, -nü, -nu, -u;
- B) -ni, -i, -yü, -yu, -yi, -y1, -de, -da. -nde, -nda;
- C) -ni, -i, -yü, -yu, -yi, -y1, -de, -den, -dan, ten;
- D) -y1, -yi, -yü, -ye, -ni, -i, -ya, -yu, -de, -den;
- E) -ki, -yi, -si, -di, -ni, -i, -yü, -yu, -ü, -nü, -u.

9. Adın “-den” hâli, çıkma durumu ekini alan sözcükler bir şeyin neden yapıldığını anlatabilir.

Aşağıdakilerden hangisinde bu durum örneklenmez?

- A) Topraktan kaplarda yemek yedik.
- B) Çocuk, okuldan yeni çıktı.
- C) Kâğıttan gemiler yüzdürdük.

- D) Ona deriden elbise aldık.
E) Demirden kafeslerde çok kaldık.

10. Özel adlardan farklı olarak cümle içinde küçük harflerle yazılan isimler aşağıdakilerden hangisidir?

- A) tekil adlar;
B) çoğul adlar;
C) topluluk adları;
D) cins adları;
E) ‘B’ ve ‘C’ şıkları doğrudur.

11. Vasıta hâli ekini almış kelimeler sırasını işaretleyiniz.

- A) iyice, insanca, sırayla;
B) tabancayla, dolayısıyla, koluyla;
C) içeri, dışarı, sonra, aşağı, yukarı;
D) bence, sence, iyice, güzelce;
E) ‘A’ ve ‘D’ şıkları doğrudur.

12. Eşitlik hâlinin eki aşağıdakilerden hangisidir?

- A) –se; B) –ce; C) –le; D) –re; E) –ki.

13. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “ile” sözcüğü eklendiği sözcüğe araç ilgisi katmıştır?

- A) Hazırladığı yemeği özenle tabağa yerleştirdi.
B) Gelecek yıl oraya gemiyle gidelim.
C) Çok sevindiği için hepimize mutlulukla baktı.
D) Yoldan gelen babasını sevinçle karşıladı.
E) Elini sokan arıya hınçla baktı.

14. Aşağıdaki cümlelerde, altı çizili sözcüklerden hangisi soyut anlamlıdır?

- A) Yazarın bu kitabını hepsinden çok seviyorum.
B) Karanfil kokuları odanın her tarafını kaplamıştı.
C) Türk hamamlarının özelliği buhar oranının yüksek oluşudur.
D) Her geçen gün saldırganlık oranının arttığı bir ülkede yaşamak-
tan nefret ediyorum.
E) Bu kasaba bana geçmişî anımsatıyor.

15. Somut adlar sırasını işaretleyiniz.

- A) televizyon, çöp, bez, çerçeve, kitap, kalem, defter;
- B) koltuk, taş, kavak, güvercin, çiçek, sandalye;
- C) duygu, akıl, şeref, aşk, nefret, düşünce, düşmanlık;
- D) B ve C şıkları doğrudur.
- E) A ve B şıkları doğrudur.

16. Büyük harfler yanlış kullanılmış sırayı işaretleyiniz.

- A) Özel isimler: Ahmet, Fehmi, İbrahim, Erol, Türkan, Ankara;
- B) Özel isimler: Özbekistan, Türkiye, Almanya, Avrupa, Orta Asya, Orta Doğu;
- C) Büyük harfle yazılır: İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Taşkent Devlet Şarkşinaslık Enstitüsü, Türk Dil Kurumu;
- D) Büyük harfle yazılır: Özbek, Türk, İngiliz, Arap, Özbekçe, Türkçe, Almanca;
- E) Büyük harfle yazılır: Üniversite, Enstitü, Müze, Roman, Saray, Pazar.

17. Topluluk adlarının bulunduğu sırayı işaretleyiniz.

- A) ağaç, lamba, yer, dağ, ağaçlar, dağlar, kuzular;
- B) ordu, bölük, takım, alay, sürü, dizi, gençlik;
- C) Oğuzlar, misafirler, Aşîr Nevâiler, Uluğbey'ler;
- D) iş, güç, ay, bilgi, bilim, gözlükçü, baltacı, temizlikçi;
- E) öğrenciler, öğretmenler, bahçıvanlar, bilim adamları.

18. İyelik eki farklı (istisna) şekilde olan sırayı işaretleyiniz.

- A) kapım, kapın, kapısı, kapımız, kapınız, kapıları;
- B) suyum, suyun, suyu, suyumuz, suyunuz, suları;
- C) balığım, balığın, balığı, balığımız, balığınız, balıkları;
- D) kitabım, kitabın, kitabı, kitabımız, kitabınız, kitapları;
- E) anneciğim, anneciğin, anneciği, anneciğimiz, annecikleri.

19. İyelik eki farklı (istisna) şekilde olan sırayı işaretleyiniz.

- A) ütüm, ütün, ütüsü, ütümüz, ütünüz, ütüler;
- B) anlattığım, anlattığın, anlattığı, anlattığımız, anlattıkları;
- C) getirdiğim, getirdiğin, getirdiğimiz, getirdiğiniz, getirdikleri;

- D) neyim, neyin, neyi, neyimiz, neyiniz, neleri;
E) karagözlüm, karagözlümüz, karagözlünüz, karagözlüleri.

20. Aşağıdakilerin hangisinde “-den” eki almış sözcük sebep ifade etmemektedir?

- A) Yorgunluktan yemek bile yiyemedi.
B) Bu çocukta zekâdan eser yok.
C) Sevinçten havalara zıplıyordu.
D) Unuttuğundan gelmemiş.
E) Sıcaktan gömleklerimiz sırtımıza yapıştı.

21. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerden hangisi farklı bir sorunun yanıtıdır?

- A) Arabaya dikkatli bininiz.
B) Akşama bize bekliyoruz.
C) Elbiseyi terziye bıraktım.
D) Denize taş fırlatıyordu.
E) Yola tuz döktüler.

22. Sıfatların bulunduğu sırayı işaretleyiniz.

- A) ben, sen, bu, şu, o, kim, kimi;
B) büyük, çilekli, yoğurtsuz, yeni, kırmızı;
C) bir, iki, otuz, sekizinci, yüzde, hız, onar;
D) masa, kapı, araba, ılık, kent, çiçek;
E) ileri, aşağı, dün, şimdi, böyle, çok.

23. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ‘adlaşmış sıfat’ yoktur.

- A) Takıma şişmanlar alınmadı.
B) İnsanın akıllısı çalışırken anlaşılır.
C) Doğruyu, her zaman yakalayamayabiliriz.
D) Hasta, ameliyata alındı.
E) Duyarlı insanlar, giderek azaldı.

24. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "bu" sözcüğü işaret sıfatı değildir?

- A) İşte bu bizim yeni evimiz.
B) Bu tren iki saat sonra Ankara’da olacak.

- C) Bu evin çatısı ne zaman yenilendi?
- D) Ülkesini seven insan bu işi yapmaz.
- E) Bu insanlar kışın da mı burada yaşar?

25. Aşağıdaki cümlelerdeki birleşik sıfatlardan hangisinin yapısı farklıdır?

- A) Mustafa oldukça açgözlü bir adamdır.
- B) Peyami Safa'nın "Cingöz Recai" romanını okudun mu?
- C) Külyutmaz Tekin'i gordün mü?
- D) "Kırmızı Pelerinli Kız" kitabını okuyorum.
- E) Kardeşim ağırbaşlı biriydi.

26. Sayı sıfatlarının bulunduğu sırayı işaretleyiniz.

- A) ben, sen, bu, şu, o, kim, kimi;
- B) büyük, demir, yeni, kırmızı;
- C) bir, iki, otuz, sekizinci, yüzde elli, birer, onar;
- D) masa, kapı, araba, ılık, kent, çiçek;
- E) ileri, aşağı, dün, şimdi, böyle, çok.

27. Zamirlerin bulunduğu sırayı işaretleyiniz.

- A) çiçek, masa, kapı, araba, ılık, kent;
- B) mutlu, büyük, demir, yeni, kırmızı;
- C) elli, otuz, sekizinci, yüzde elli, birer;
- D) ben, sen, bu, şu, o, kim, kimi;
- E) ileri, aşağı, dün, şimdi, böyle, çok.

28. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "o" sözcüğü zamir değildir?

- A) Biz davet etmezsek, o gelmez.
- B) O ne zaman okula gitti?
- C) Benim de istediğim oydu.
- D) Gösterdiğin o kız hiç hoşuma gitmedi.
- E) Ben ne desem o olur.

29. Aşağıdakilerden hangisinin öznesi bir adlaşmış sıfat değildir?

- A) "Deli, deliyi görünce çomağını saklar".
- B) "Borçlu ölmez, benzi sararır".

- C) “Kel ölür, sırma saçlı olur; kör ölür, badem gözlü olur”.
D) “Davulun sesi uzaktan hoş gelir”.
E) “Dertli, dertlinin hâlinde anlar”.

30. Zarfların bulunduğu sırayı işaretleyiniz.

- A) ben, sen, bu, şu, o, kim, kimi;
B) büyük, demir, yeni, kırmızı;
C) bir, iki, otuz, sekizinci, yüzde elli, birer, onar;
D) masa, kapı, araba, ılık, kent, çiçek;
E) ileri, aşağı, dün, şimdi, böyle, çok.

31. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "hızlı" kelimesi farklı anlamda kullanılmıştır?

- A) Hızlı konuşursan, hiç bir şey anlamam.
B) Hızlı tren saat yedide Ankara'dan gelecek.
C) Hızlı gitme, yetişemiyorum.
D) Otobandan giden arabalar hızlı hareket eder.
E) Jet, normal uçaklardan daha hızlı uçar.

32. “Tartışma bitince odadan ... çıktı” cümlesindeki boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) hemen; B) çabucak; C) hızla; D) vakit kaybetmeden; E) aralıksız.

33. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "özel" sözcüğü tür bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Özel günlerde bu salon hep süslenir.
B) Sorunu çözmek için özel bir toplantı yaptılar.
C) Özel sorunlarımız kimseyi ilgilendirmez.
D) Resmi yazının sağ üst köşesinde “kişiyeye özel” damgası vardı.
E) Özel ders almak istiyorum.

34. Aşağıdakilerin hangisi yer yön zarflarıdır?

- A) gerçekten, elverişli, oldukça titiz, olur, evet;
B) eksik, fazla, daha, pek, hep, en, aşırı;
C) aşağı, dışarı, ortada, yukarı, ileri, geri;
D) fazla, tam, biraz, kısmen, azçok;

E) bugün, yarın, dün, öğleyin, erken, geç.

35. Aşağıdakilerin hangisi miktar zarflarıdır?

- A) kısaca, kısacık, uzunca, hızlıca, fazlaca, erkence, incecik;
- B) eksik, fazla, daha, pek, hep, en, aşırı;
- C) doğru, ince, yumuşak, iyi, doğru, yanlış, tatlı, sert;
- D) gerçekten, elverişli, oldukça titiz, olur, evet;
- E) bugün, yarın, dün, öğleyin, erken, geç.

36. Aşağıdakilerin hangisi nitelik zarflarıdır?

- A) doğru, ince, yumuşak, iyi, doğru, yanlış, tatlı, sert;
- B) gerçekten, elverişli, oldukça titiz, olur, evet, hayır;
- C) kolay, yeniden, sessizce, çabuk, ite ite, ayrı ayrı, sırtüstü;
- D) bugün, yarın, dün, öğleyin, erken, geç;
- E) eksik, fazla, daha, pek, hep, en, aşırı.

8 – V A R I A N T

1. Aşağıdakilerin hangisi tarz zarflarıdır?

- A) haksız, tane tane, apaçık, besbelli, dosdoğru, güzel güzel;
- B) eksik, fazla, daha, pek, hep, en, aşırı;
- C) doğru, ince, yumuşak, iyi, doğru, yanlış, tatlı, sert;
- D) kısacık, iyice, uzunca, hızlıca, fazlaca, erkence, incecik;
- E) yeniden, şöyle, böyle, sessizce, çabuk, yavaşça, ite ite, ayrı ayrı, sırtüstü.

2. Aşağıdakilerin hangisi berkitme zarflarıdır?

- A) iyice, uzunca, kısaca, kısacık, hızlıca, fazlaca, incecik;
- B) hakikaten kuvvetli, gerçekten elverişli, oldukça titiz, olur;
- C) eksik, fazla, daha, pek, hep, en, aşırı;
- D) büsbütün, haksız, tane tane, apaçık, suçlu, besbelli, dükkân dükkân (dolaşmak), dosdoğru, güzel güzel, paşa paşa;
- E) bugün, yarın, dün, öğleyin, erken, geç.

3. Aşağıdakilerin hangisi küçültme zarflarıdır?

- A) az, çok, eksik, fazla, daha, pek, hep, en, aşırı;

- B) doğru, ince, yumuşak, iyi, doğru, yanlış, tatlı, sert;
- C) güzelce, kısacık, iyice, uzunca, hızlıca, erkence, incecik;
- D) akşam, bugün, yarın, gece, dün, öğleyin, erken;
- E) aşağı, dışarı, ortada, yukarı, ileri, geri; önde.

4. Aşağıdakilerin hangisinde bir ikileme diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?

- A) Gelir gelmez masasının başına oturur.
- B) Olur olmaz sözlerle herkesin canını sıkır.
- C) Film biter bitmez kalkacağız, acele et.
- D) Çocuklar yatar yatmaz evden çıkacağız.
- E) Kerem, Aslı'yı görür görmez âşık oldu.

5. Aşağıdaki cümlelerden hangisine altı çizili söz farklı bir anlam katmıştır?

- A) Her zaman bunu söylüyorsun, başka söz bilmez misin?
- B) Sen de hep bana kızılıyorsun.
- C) Bu yolda daima kaza oluyor.
- D) Gelenler, İzmir'de durmadan Balıkesir'e geçtiler.
- E) Bu çocuk hiç çalışmıyor, sürekli geziyor.

6. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözlerden hangisi cümleye farklı bir anlam katmıştır?

- A) Eve gelir gelmez sofraya oturdu.
- B) Sen de bilir bilmez her söze karışılıyorsun.
- C) Olayı duyar duymaz geldim.
- D) Otobüsten iner inmez telefon ettim.
- E) Okuldan çıkarcıkmaz eve giderim.

7. Aşağıda sıralanan soru sözcüklerinin hangisi soru zarflıdır?

- A) kimi, neyi, nereyi, nereler, kaç;
- B) kim, ne, hangisi, kaç, kaçınıcı;
- C) nasıl, nerede, niçin, neden, ne biçim, ne kadar;
- D) neredeki, kimdeki, kiminki, kimler, neler;
- E) neresinin, kimin, neyin, ne hakkında, kiminle ilgili.

8. Aşağıda sıralanan soru sözcüklerinin hangisi soru zamirleridir?

- A) hangi gün, kaç kişi, nere, nereler, kaç, ne şekilde, ne denli;
- B) kim, neredeki, kimdeki, kiminki, hangisi, kaç, kaçıncısı;
- C) nasıl, nerede, niçin, neden, ne biçim, ne kadar;
- D) neyin nesi, ne renk, kaçır, ne zaman, ne vakit, kaç tane;
- E) neden dolayı, kimin, neyin, ne hakkında, nasıl bir.

9. Aşağıdakilerden hangisi fiilin gereklilik kipidir?

- A) bindirdi, gelecektim, oturdular;
- B) düşünüldü, bilinmektedir, barındırıyor;
- C) kalkmalıyım, içmemelisin, söylemeli;
- D) satıldı, anlıyor, olmaz, bakarlar, bilirim;
- E) yapılandırıldı, bulunmalı, üzülecekler.

10. Hangi kelime grubu ya da fiil şekli nesnenin niteliğini belirtir, işaretleyiniz.

- A) İsmi iyelik şekli;
- B) Nitelendirme sıfatı;
- C) Kişi zamiri;
- D) Geçişli fiil;
- E) Edatlar.

11. "Etmek" kelimesi aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı bir görevdedir?

- A) Ahmet her seferinde ona teşekkür ederdi.
- B) Onu dün herkesin önünde rezil etti.
- C) Beş sene önce babasını kaybetti.
- D) Gerektiği anda sana hem annelik hem babalık ettim.
- E) Suçlu her şeyi reddediyor.

12. Birleşik fiillerin bulunmadığı sırayı işaretleyiniz.

- A) arkadaş olmak, adam etmek, mümkün kılmak, tavsiyede bulunmak;
- B) külhancı etmek, tavsiyede bulunmak, gerekli kılmak;
- C) teşekkür etmek, memnun olmak, egzersiz yapmak, hazır bulunmak;

- D) yağmur yağmak, güneş doğmak, beli bükülmek, keyfi kaçmak;
E) hırsız etmek, arsız etmek, namaz kılmak, rahmet eylemek.

13. Yardımcı fiillerin bulunmadığı sırayı işaretleyiniz.

- A) gel-, git-, çalış-, al-, ver-, bil-;
B) aş-, tut-, tut-, düş-, satıl-, bunal-;
C) var-, çık-, bez-, düşün-, hâlet-;
D) kal-, kalk-, kaldır-, iste-, dile-;
E) et-, ol-, yap-, eyle-, kıl-, bulun-.

14. Yardımcı fiil kullanılmadığı cümleyi işaretleyiniz.

- A) Açıktan açığa bir şey söylemediği hâlde, derin bir ümitsizlik içinde bulunuyor.
B) «Abdal ata binince bey oldum sanır, şalgam aş a girince yağ oldum sanır.» (Atasözü).
C) Yasalar bunu gerek kılmaktadır.
D) Kitabımı elimden bırakmadığımı görmek bile onları mutlu kılmaya yetiyordu.
E) Zavallı adam, ne çehre ile hastaneden çıkacağını biliyor.

15. “Bulmak” fiilinin yardımcı fiil olarak kullanıldığı cümleyi işaretleyiniz.

- A) “Eden bulur”.
B) Bu sabah sütlü çayını götürdüğüm zaman, onu giyinmiş buldum.
C) Saat on ikiyi bulmadı.
D) Bu gece ben çok mesudum, çünkü aradığımı buldum.
E) Çocuklar tepenin arkasından bir geyik yavrusu bulmuşlar.

16. “Olmak” fiilinin yardımcı fiil olarak kullanılmadığı cümleyi işaretleyiniz.

- A) Sen gelmez oldun (şarkıdan).
B) Saat beş oldu, ama bu iş bitmedi.
C) Yarın İstanbul’dan gelecek olan uçak biraz geç kalacak.
D) Sizinle tanıştığımıza memnun oldum.
E) Toplantı bu şekilde bitmiş oldu.

17. Yardımcı fiil görevinde gelmiş fiillerin kullanıldığı sırayı işaretleyiniz.

- A) yol al-, para ye-, boş ver-, baş kaldır-;
- B) yol ver-, şehit düş-, türkü tuttur-, el koy-;
- C) gülmeye, oynamaya başla-, göz önüne gel-;
- D) A, B, C şıkları doğrudur;
- E) A ve B şıkları doğrudur.

18. Yeterlilik ve ihtimal anlamını taşıyan fiiller sırasını işaretleyiniz.

- A) anlatabil-, yapabil-, gidebil-;
- B) alıver-, yazıver-, söyleyiver-;
- C) bakıp dur-, bekleyip dur-, sürüp git-, yiye koy-, bırakı gör-;
- D) süre gel-, ala gel-, şaşa kal-;
- E) öle yaz-, düşe yaz-.

19. Tezlik ve kolaylık anlamını taşıyan fiiller sırasını işaretleyiniz.

- A) bakıp dur-, bekleyip dur-, sürüp git-, yiye koy-, bırakı gör-;
- B) alıver-, yazıver-, söyleyiver-;
- C) anlatabil-, yapabil-, gidebil-;
- D) öle yaz-, düşe yaz-; ala gel-, şaşa kal-;
- E) ala gel-, şaşa kal-; süre gel-.

20. Devamlılık anlamını taşıyan fiiller sırasını işaretleyiniz.

- A) ala gel-, süre gel-, şaşa kal-;
- B) öle yaz-, düşe yaz-;
- C) bakıp dur-, bekleyip dur-, sürüp git-, yiye koy-, bırakı gör-;
- D) anlatabil-, yapabil-, gidebil-;
- E) alıver-, yazıver-, söyleyiver-.

21. Tesadüf anlamını taşıyan fiiller sırasını işaretleyiniz.

- A) süre gel-, ala gel-, şaşa kal-;
- B) öle yaz-, düşe yaz-;
- C) bakıp dur-, bekleyip dur-, sürüp git-, yiye koy-, bırakı gör-;
- D) anlatabil-, yapabil-, gidebil-;
- E) alıver-, yazıver-, söyleyiver-.

22. Yardımcı fiiller görevinde kullanılabilen fiiller sırasını işaretleyiniz.

- A) gel-, git-, aç-, saç-, bırak-;
- B) bil-, ver-, dur-, gel-, git-;
- C) kal-, koy-, gör-, yaz-;
- D) düşün-, getir-, sat-, kur-;
- E) B ve C şıkları doğrudur.

23. Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde altı çizili sözcük bir fiil çekim (bildirme kipi, zaman) eki almıştır?

- A) Gülü seven dikenine katlanır.
- B) Açtırma kutuyu, söyletme kötüyü.
- C) Sakla samanı, gelir zamanı.
- D) Zorla güzellik olmaz.
- E) Suyun ağır akanından, insanın yere bakanından kork.

24. Aşağıdaki cümlelerden hangi ikisinin yüklemi emir kipidir?

- I. Bir yerlere gelmek için çok çalışmalısın.
- II. Bana söylediklerini bir türlü unutamıyorum.
- III. Sakın annelerinizi üzmeiniz.
- IV. Kendime güzel bir yemek hazırlayayım.
- V. Çıkarken ışıkları söndürmeyi unutmayın.
- A) I-II; B) II-III; C) III-IV; D) III-V; E) IV-V;

25. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemine bir ek fiil kullanılmamıştır?

- A) Sen rahat uyu sevgili dostum.
- B) Okay, sınıfımızın en çalışkan öğrencisidir.
- C) Çok tezcamlı bir insansın.
- D) Otobüs çoktan Adana'ya varmıştır.
- E) Ak akçe kara gün içindir.

26. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiil farklı görevdedir?

- A) Yarından sonra işe başlıyorum.
- B) Uzaklardan bir atlı geliyor.
- C) Bilmediği konuları her zaman bana soruyor.

- D) Savaştan sonra ülkeyi terk ediyorlar.
E) Sapla saman birbirine karıştı.

27. “Söylenmek” sözcüğü aşağıdakilerden hangisinde “Bilgisayar, reklamlarda söylendiği gibi ucuz değil.” cümlesindeki anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Yaptığım kötülüğü anlayınca bana söylendi.
B) Bugün tarlalarda ilaçlama yapılacağı söylendi.
C) Bir kere söylenmeye başlandı mı susmazdı.
D) Senin, çocuğa neden söylendiğini öğrenmek istiyorum.
E) Bardakları kırdığını öğrenince söylenmeye başladı.

28. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde -acak eki fiilin gelecek zaman çekim eki şeklinde değildir?

- A) Tren iki saat sonra kalkacak.
B) Evin kapısı açık mı kalacak?
C) Akrabalık işte böyle olacak, görüyor musun?
D) Yarın yapılacak işleri bugün düşünmeliyiz.
E) Bugün yeni konu anlatılacak, geç kalmamalıyız.

29. Bir eylemi ifade etmeyen fiiller sırasını işaretleyiniz.

- A) bağırarak, haykırmak, seslenmek, süslenmek;
B) önemsemek, evlenmek, benimsemek, yazmak;
C) kızmak, sinirlenmek, üzülme, alınmak;
D) koşmak, kazmak, yadırgamak, tekmelemek;
E) düşmek, düşürmek, akıllanmak, kullanmak.

30. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde altı çizili sözcük anlamca diğerlerinden farklıdır?

- A) Sonucu ben sana yazarım.
B) Mektubu yarın gönderirim.
C) Paketleri akşama yollarım.
D) Puanlar açıklandıkça sana mesaj çekerim.
E) Sınavın ertelendiğini öğrencilere duyururum.

31. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi türemiş fiil değildir?

- A) Her akşam dükkânın önünü sulardı.
B) Kötü haberi işitince bütün hayalleri yıkıldı.
C) Bu kış bütün kömürünü bitirdi.
D) Bu konuyu babasıyla görüşmüş.
E) Üst kattan sızan su zemin katı basmış.

32. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde aynı eylemin tekrarı söz konusu değildir?

- A) Bugün de aradı.
B) Yine uyuklamaya başladı.
C) Biraz da beni dinle.
D) Dün de böyle yapmıştı.
E) Yine mi geç kaldı?

33. Aşağıdakilerden hangisinde yüklem durumundaki eylemin nedeni belirtilmiştir?

- A) Borcumu ödeyemediğim için mahcup oldum?
B) Annesini, Anakara`ya tedavi ettirmek için getirmiş.
C) Kediye sevmem, ama, çocuklar için getirdim.
D) Sınav sonuçları, benim için çok önemliydi.
E) Sanatın herkes için ayrı bir anlamı vardır.

34. Aşağıdakilerden hangisi fiilin istek kipidir?

- A) gelecektim, yaparım, oturdular;
B) olayım, bileyim, bilmeyeyim;
C) kalkmayın, iç, söyleme, götür;
D) anlıyor, olmaz, bakarlar, bilirim;
E) yapmaktadır, bulunmaktadır, bilinmektedir.

35. “Daha erken gelseydin sinemaya ... ”

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) yetişebilirdik; B) yetişiriz; C) yetişebiliriz; D) yetiştik;
E) yetişirsiniz;

36. “Gece başlayan yağmur bütün kenti etkisi altına ... ” cümlesinde boş bırakılan yere getirilmesi uygun olan seçeneği bulunuz.

- A) verdi; B) etkiledi; C) yağdı; D) sürdü; E) aldı.

9 – V A R I A N T

Fe'ning vazifadosh shakllari va yordamchi so`z turkumlariga doir test savollari (*Fiilimsiler ve Edatlarla İlgili Sınav Soruları*)

1. Ad-fiilin kullanıldığı cümleyi işaretleyiniz.

- A) Mevlam sabırlar versin, yârından ayrılmışa.
B) Tecrübe görmüş aldanmaz.
C) Hatır için konuşmayı hiç başaramam.
D) Bilirmişçesine söze karışma.
E) Arayan Mevlasını bulur.

2. İçinde ad-fiil (isim-fiil) ekleri bulunan sırayı bulup işaretleyiniz.

- A) –ici, –miş, –erek, –arak, –dik, –ecek, –ir, –ken;
B) –ince, diğinde, –diği zaman, –ip, –e, –düğünde;
C) –miş, –mak, –dik, –mek, –ma, –ecek, –me, –iş;
D) –ken, –meden, –en, –ili, –arak, –üp, –ir, –ır;
E) –mişken, –irken, –ecekken, –iyorken, –meliyken.

3. Ad-fiil (isim-fiil) kullanılmamış cümleyi işaretleyiniz.

- A) Sizi rahatsız etmeleri yersiz olmuş.
B) “Kişi noksanını bilmek gibi irfan olmaz.”
C) Ders çalışırken kimse rahatsız etmesin.
D) Artık ne yapmasını bilirim.
E) Çiftliğinde avlanmamıza müsaade etmişti.

4. Hafif mastarların bulunduğu sırayı işaretleyiniz.

- A) giderken, gittikçe, dinliyorken, çıkınca, oturup;
B) gelecek (sene), akacak (su), kaynamış (su), giden (yolcu);
C) (ders) çalışırken, yemeden içmeden, yazdığı zaman;
D) gitme, çalışma, evlenme, okuma, konuşma;
E) emici (zihin), çalar (saat), oturduğu (ev), dikili (taş).

5. İsim-fiil bulunan cümleyi işaretleyiniz.

- A) Ali'yi karşımda görmek (beni şaşırttı).
- B) Evi kiralayacak (hanım tekrar geldi).
- C) "Çayı görmeden (paçayı sıvama)."
- D) Manavın verdiği karpuz ham çıktı.
- E) Fazla yorulduğumdan erken yatmışım.

6. İsim-fiil şekli kullanılmış cümleyi işaretleyiniz.

- A) "Gelin girmedik ev olur, ölüm girmedik ev olmaz."
- B) "Oyanamasını bilmeyen gelin yerim dar dermiş."
- C) Bütün ülkeyi dolaşmış bir gazeteciyle konuştum.
- D) "Mevlam sabırlar versin, yarinden ayrılmışa."
- E) "Tecrübe görmüş aldanmaz."

7. Fiilden yapılmış isimler sırasını işaretleyiniz.

- A) pişmiş, çalmadık kapı, sattığım araba, açtığınız dava;
- B) dolmuş, tanıdık, gelir, kıran, satıcı, yakacak, veresi.
- C) kesilmiş, kesik, kesili, bırakılmış, saç bitmedik, görmemiş;
- D) bildik arkadaş, olmadık iş, duyulmadık şeyler;
- E) söyledığım, tecrübe görmüş, köyden getirdiği haber.

8. İsim görevinde gelmiş sıfat-fiil bulunan cümleyi işaretleyiniz.

- A) Veliyi birlikte getirmeni isterdim.
- B) Buradan karşıya geçmesi o kadar kolay değil.
- C) Evden çıkışım tatsız oldu.
- D) Burada olacağımızı nereden bildin?
- E) Ankara'ya geldiğinizde beni arayın.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat-fiil bir sıfat görevinde değildir?

- A) Ben her istediğimi elde etmesini bilirim.
- B) Çevresindekilerle anlaşılamayan insanlardan değilim.
- C) Kışın yakacak kömürünü ben temin ettim.
- D) Pişmiş aşı soğuk su katılmaz.
- E) Gelecek sene okuldan mezun olacak.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat-fiil nitelediği ismin yerine kullanılmıştır?

- A) Çocuğun her istediği şeyi yapmayacaksınız.
- B) Ekmek satan bakkaldan iki ramazan pidesi al.
- C) Kimseyle dostluk kuramayanlar yalnız kalır.
- D) Telefonla beni arayan kişi sen miydin?
- E) Anlamadığım konuları öğretmene sorarım.

11. Aşağıdakilerden hangisi sıfat görevindeki sıfat-fiil gruplarıdır?

- A) hiç bir kötü gün görmemiş insan, sözünün sahibi insan;
- B) böyle şeyler, içler acısı olay, yakışıklı delikanlı;
- C) kurşun yüklü bulutlar, tarih kokan sokaklar;
- D) dokunmak istediğim bir vazo, değerini bilmediğim insanlar;
- E) A, C ve D doğru cevaptır.

12. Aşağıdakilerden hangisi sıfat görevindeki sıfat-fiil grupları değildir?

- A) yazan öğrenci, oturduğum ev gelecek misafir;
- B) böyle şeyler, içler acısı olay, yakışıklı delikanlı;
- C) kurşun yüklü bulutlar, tarih kokan sokaklar;
- D) karşısına çıkan herkes, İstanbul'dan gelen misafir;
- E) A, C ve D doğru cevaptır.

13. Aşağıdakilerin hangisinde sıfat-fiil bir sıfatın yerinde kullanılmıştır?

- A) "Görmemişin oğlu olmuş, çekmiş çükünü koparmış".
- B) "Eden bulur".
- C) Pazarda tanıdık insanlara rastlamadım.
- D) Evde yiyecek kalmadı.
- E) "İstediyini söylersen, istemediyini iştirsin".

14. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir sıfat-fiil kullanılmıştır?

- A) Kirli elbiselerle içeri girilmez.
- B) Ummadık taş baş yarar.
- C) Dertsiz, tasasız birini gördüm mü imreniyorum.
- D) Mavi göklere doğru süzülüp gittiler.

E) Başarılı olmak için çok çalışmalısın.

15. Aşağıdakilerin hangisinde sıfat-fiil bir ismin yerinde kullanılmıştır?

- A) Görülmemiş bir hastalık yayıldı.
- B) Yakacak odun toplamak için herkes dağıldı.
- C) Pazarda tanıdıkları görünce biraz oyalandım.
- D) Yatıştırıcı bir ilaç kullandım.
- E) Aramadığımız hiç bir yer kalmadı.

16. İçinde sıfat-fiil ekleri de bulunan sırayı bulup işaretleyiniz.

- A) -ince, -ici, -miş, -dik, -en, -ir, -ili, -ip;
- B) -diğinde, -diği zaman, -e, -düğünde, erek;
- C) -mak, -ma, -me, -iş, -meden, -madan, -dikçe;
- D) -ken, -erek, -arak, -up, -üp, -ir, -ır, ür;
- E) -dügü zaman, -tikçe, -tükçe, -irken, -iyorken.

17. Etkin sıfat-fiiller sırasını işaretleyiniz.

- A) atılmış kağıt, çekilen telgraf, alınacak işçi;
- B) batmış gemi, bilen adam, taşıyacak vasıta;
- C) geçmiş, düşmüş, kokmuş, kurumuş, kesilmiş;
- D) bükülmüş, kavrulmuş, katlanmış, tanınmış;
- E) yakacak, yakılacak odun; gidecek, gidilecek yol.

18. Geçişsiz ve passif sıfat-fiiller sırasını işaretleyiniz.

- A) geçmiş günler, oturan adam, kalkan tren;
- B) geliş, görüş, anlayış, davranış, sizin araya girişiniz
- C) atılmış kağıt, çekilen telgraf, alınacak işçi;
- D) düşmüş, kokmuş, kurumuş, yılmayan adam;
- E) pişmemiş et, kızartılmış ekmek, görülmemiş şey.

19. Passif edilen sıfat-fiiller sırasını işaretleyiniz.

- A) yakacak, yakılacak odun; gidecek, gidilecek yol;
- B) geçmiş, düşmüş, kokmuş, kurumuş, kesilmiş;
- C) bükülmüş, kavrulmuş, katlanmış, tanınmış;
- D) atılmış kağıt, çekilen telgraf, alınacak işçi;
- E) A, B ve C cevaplar doğrudur.

20. Sadece zarf-fiillerin bulunduğu sırayı işaretleyiniz.

- A) kalıp, sevip, olup, giderek;
- B) gelsene, gide gide, geze geze, ine çıka;
- C) yazdıkça, tuttukça, oldukça, iyice;
- D) sevip, olup, yapabiliyor, anlaşılmalı.
- E) outran, çıkmış, boyanmayan, anlayış.

21. Aşağıda sıralanmakta olan zarf-fiillerden hangileri genellikle iki eylemin sırayla veya aynı anda yapıldığını ifade eder?

- A) Karşıtlama zarf-fiilleri, karşılaştırma zarf-fiilleri;
- B) Karşılaştırma zarf-fiilleri, zaman zarf-fiilleri, sebep zarf-fiilleri;
- C) Ulama zarf-fiilleri, hal zarf-fiilleri, zaman zarf-fiilleri;
- D) Sebep zarf-fiilleri; karşıtlama zarf-fiilleri;
- E) Karşılaştırma zarf-fiilleri, sebep zarf-fiilleri, zaman zarf-fiilleri.

22. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zarf tümleci bir zarf-fiil değildir?

- A) Akşam olunca eve döndü.
- B) Anlattıkça ferahlıyorum.
- C) Geldikten sonra beni aradı.
- D) Bu iş için uzunca düşünmeliyim.
- E) Ders çalışırken televizyon seyreder.

23. “Yolun sağındaki ağacın altına ... yağmurun ... bekledi.”

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yerlere sırsıyla, aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) yerleşerek – duraklamasını;
- B) yaslararak – kesilmesini;
- C) gizlenerek – artmasını;
- D) sığınarak – dinmesini;
- E) uzanarak – gitmesini.

24. Zarf-fiil ekleri bulunmayan sırayı işaretleyiniz.

- A) -mek, -mak, -ip, -ip, -üp, -up, -erek, -arak, -ince;
- B) -diğinde, -diği zaman, -e, -duğünde, ;
- C) -ma, -me, -ici, -miş, -dik, -en, -ir, -ili, -iş;

- D) -ken, -ir, -ır, -ur, -ür, -madan, -meden, -dikçe;
E) -üş, -dükçe, -tikçe, -tükçe, -irken, -dikçe.

Bog`lovchi (Bağlaçlar)

25. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “ile” nin yerine “ve” getirilebilir?

- A) Babası, annesiyle sinemaya gitmiş.
B) Eli ile yüzü kir içindeydi.
C) Kapağı bıçağın ucuyla açtı.
D) Okula otobüsle gitti.
E) Evin kapısını zorla açmışlar.

26. “Yalnız” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde “ama, fakat” anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Bu geziye yalnız gidiyor.
B) Onu sokakta yalnız dolaşırken gördüm.
C) Yıllarca yalnız bir adam olarak yaşadı.
D) Ben de gideceğim, yalnız çok kalmamalıyım.
E) Annem de gidince yalnız kaldım.

27. “da, de ” aşağıdaki cümlelerin hangisinde “aşırılık” anlamı katmıştır?

- A) O gömlek üzerine hiç de yakışmamış.
B) Sustu sustu da sonradan iyi konuştu.
C) Önerdiğin kitabı okudum da anlayamadım.
D) Bilge gelecek de tiyatroya gideceğiz.
E) Buraya geldi de seni sormadı.

28. Aşağıdakilerin hangisinde “de” bağlacı cümleye yakınma anlamı katmıştır?

- A) Bana uğradı da oturmadan gitti.
B) Perhiz yapayım da bak nasıl zayıflayacağım!
C) Yerimden kalkmam da kalkmam, diye tutturdu!
D) Arabası varmış gibi ehliyet de aldı!
E) İzin ver de geziye gideyim!

29. Asıl bağlaçlar sırasını işaretleyiniz.

- A) çünkü, ya da, fakat, eğer, veyahut, halbuki;
- B) oysa, yahut, ancak, oysaki, veyahut, yalnız;
- C) ve, ama, de, eğer, lakin, yani, meğer, hem;
- D) veya, lakin, oysa, yahut, ancak, oysaki;
- E) hakkında, meğer, çünkü, dolayısıyla, eğer.

30. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "ama" bağlacı ile aynı anlama gelen bir edat kullanılmıştır?

- A) Bir saat beklemiş de otobüse binebilmiş.
- B) O kadar uğraştı da sonuç alamadan çıktı.
- C) İçlerinde ancak Erol bunu başarabildi.
- D) Şimdi çıksak gene yetişemeyiz.
- E) Her şey bitti de fıstığın yeşili mi kaldı?

31. “Görevine sadık birisine ancak ödül verilir.”

“Ancak” sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde bu cümledeki anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Düne kadar görüşüyorduk, ancak artık görüşmüyoruz.
- B) Kendi konusunda oldukça başarılı, ancak idarecilik vasfı yok.
- C) Ülke meselelerini çok iyi biliyor, ancak çözüm üretemiyor.
- D) Uçağının kaza yaptığını ancak bugün öğrenebildim.
- E) Böyle bir cehenneme ancak akıllı başında olmayanlar girebilir.

32. “Sizi çok iyi anlıyorum...” cümlesine aşağıdaki bağlaçlardan hangisi ile devam edilirse ikinci cümle, birinci cümlele karşıt olmaz?

- A) fakat; B) ama; C) lakin; D) ne var ki; E) çünkü.

33. “Sen kabul etmesen... bizim düşüncemiz, karara olumlu bakmak.” Bu cümledeki boş bırakılan yere, aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

- A) çünkü; B) bile; C) öylesine; D) belki; E) fakat.

34. Yaylalar yüksek (I) serin (II) temiz (III) ağaçlı (IV) mis kokulu (V) temizdir. Bu cümledeki numaralanmış yerlerden hangisine “ve” sözcüğün getirilmesi en uygundur?

- A) I; B) II; C) III; D) IV; E) V.

35. “Hem saz, hem gitar çalıyormuş” cümlesinde “hem ..., hem ...” sözünün yerine aşağıdakilerin hangisi getirilirse cümle tam tersi anlam kazanır?

- F) gerek ... gerekse; B) ne ... ne; C) ya ... ya; D) bazen ... bazen; E) ister ... ister;

36. I. Bu çocukcağıza ne bağıryorsun?

II. Sen şimdi ne istiyorsun?

III. Bize oradan ne gönderdin?

IV. Dolapta ne var.

V. Marketten ne aldın?

Yukarıdaki cümlelerin hangisinde “ne” sözcüğü farklı anlamda kullanılmıştır?

- A) I; B) II; C) III; D) IV; E) V.

10 – V A R I A N T

Ko`makchi va yuklamalar (Takılar ve sona gelen edatlar)

1. “Kar gibi çamaşırları ipe astı” cümlesindeki “gibi” sözcüğü anlam yönünden aşağıdakilerden hangisiyle özdeştir?

- A) Borçlarımız bitti gibi.
B) Duyduğum gibi geldim.
C) Senin gibi yapamıyorum.
D) Taş gibi ayvalar almışsın.
E) Bana düşmanınmışım gibi davranma.

2. “İçin” ilgeci aşağıdaki cümlelerin hangisinde “neden-sonuç” ilişkisi kurmuştur?

- A) Yeni gelen öğrenci için çok çalışkandır, diyorlar.
B) Sizin için başka bir şey yapabilir miyim?
C) Seni gördüğüm için çok mutlu oldum.
D) Tedavi olmak için hastahaneye mi yatacaksın?
E) Bu takım için istenen para çok fazla.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “mı” sözcüğü diğerlerinden

farklı bir anlamda kullanılmıştır?

- A) Bu kitabı mı kütüphaneden aldın?
- B) Evde çok mu çok misafir var.
- C) Sadi yakışıklı mı yakışıklıydı.
- D) Hava soğuk mu soğuktu dün gece.
- E) Sabırsız mı sabırsız biriydi Erhan.

4. “İçin” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde diğerlerinden farklı bir anlamda kullanılmıştır?

- A) Çocukları için saçını süpürge etti.
- B) Ey bu topraklar için toprağa düşmüş asker!
- C) Gönül yar için ağlar; fakat yar anlamaz.
- D) Tiyatroya, senin için bir bilet aldık.
- E) Para için bu kadar rezillğe katlanılmaz.

5. Son çekim edatları sırasını işaretleyiniz.

- A) dahi, da (de), ise, ki, bile, değil, fakat;
- B) ancak, sadece, yalnız, sanki, tıpkı, mi, ya, -e(a);
- C) için, gibi, kadar, göre, dolayı, ötürü, üzere, değin;
- D) nazaran, sonra, karşı, rağmen, dek;
- E) C ve D cevaplar doğrudur.

6. Sona gelen edatlar sırasını işaretleyiniz.

- A) için, gibi, kadar, göre, dolayı, ötürü, üzere;
- B) değin, nazaran, sonra, karşı, rağmen, dek);
- C) değil, fakat, ancak, sadece, yalnız, sanki;
- D) dahi, da (de), ise, ki, bile, tıpkı, mi, ya, -e(a);
- E) C ve D cevaplar doğrudur.

7. “için” sözcüğü aşağıdakilerden hangisine farklı bir anlam katmıştır?

- A) Karnını doyurmak için yemeğe gitti.
- B) Kış geldiği için mont almış.
- C) Arkadaşına yardım etmek için kendisini tehlikeye attı.
- D) Bu fideleri, bahçeyi ağaçlandırmak için aldık.
- E) Atanmak için o kadar da uğraşmıştı.

8. Aşağıdakilerden hangisi son çekim edatlarının tanımıdır?

- A) Son çekim edatları cümle içinde kelimeleri birbiriyle bağlamaya yarayan yardımcı kelimelerdir.
B) Son çekim edatları cümle içinde kelimeleri birbirinden ayıran yardımcı kelimelerdir.
C) Son çekim edatları cümle içinde vasıta, sebep, zaman, mekan gibi ilişkileri ifade etmek üzere kullanılan yardımcı kelimelerdir.
D) Son çekim edatları cümle içinde kelimelere kısa çizgiyle eklenen yardımcı kelimeler görevindeki kelimelerdir.
E) A ve B cevaplar doğrudur.

9. Aşağıdakilerden hangisi esas son çekim edatlarıdır?

- A) ile, nazaran, ait, üzere, beri, gayri, böyle, önce;
B) için, gibi, kadar, göre, dolayı, ötürü, üzere, değin;
C) evvel, sonra, geri, karşı, doğru, diye, sıra, yana, taraf;
D) başka, dair, rağmen, dek, öte ara, içeri, dışarı;
E) naşı, birle, bigi, tek, öndin, sarı, içre, özge.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili yardımcı kelime son çekim edatı değildir?

- A) Leyla ile Mecnun bahçede buluştular.
B) Ahmet aslan gibi delikanlıydı.
C) Hayatımda senin (onun) kadar güzel kadın görmedim.
D) Bazı insanlar sadece para için çalışır.
E) Paketi posta ile göndereceğiz.

11. Aşağıdaki kelime gruplarının hangisinde altı çizili yardımcı kelime son çekim edatı değildir?

- A) para için, evimize dek, senden ötürü, bizden yana;
B) aslan gibi, posta ile, senin (onun) kadar;
C) tatlı dile dair, her şeye rağmen, bugüne değin;
D) onunla güzel mi kitap ile kalem ya sen;
E) eve kadar, bana göre, bize ait, sabaha karşı.

Undov so`zlar (Ünlem edatları)

12. Ünlem edatları sırasını işaretleyiniz.

- A) fakat, ancak, sadece, yalnız, sanki, tıpkı, mi;
- B) eyvah, ay, ah, vah, oh, heyret, vay, oy, of, püf;
- C) göre, dolayı, ötürü, üzere, değin, sonra, karşı, rağmen;
- D) aferin, hah, sakın, hop, haydi, pişt, aman, pat, küt;
- E) B ve D cevaplar doğrudur.

13. Sorma edatları sırasını işaretleyiniz.

- A) ah, vah, eyvah, ay, oh, heyret, vay, oy, of, püf, aferin;
- B) pat, küt, çat, miyav;
- C) a, ey, ay, oh, hey, ya, yahu, a be, be, ulan, hu;
- D) hani, acaba, acep, ha, hah, hı, hıh, nasıl, neden, niçin;
- E) aha, daha, deha, te, nah, ta.

14. Seslenme edatları sırasını işaretleyiniz.

- A) ah, vah, eyvah, ay, oh, heyret, vay, oy, of, püf, aferin;
- B) pat, küt, çat, miyav;
- C) a, ey, ay, oh, hey, ya, yahu, a be, be, ulan, hu;
- D) hani, acaba, acep, ha, hah, hı, hıh, nasıl, neden, niçin;
- E) aha, daha, deha, te, nah, ta.

15. Gösterme edatları sırasını işaretleyiniz.

- A) ah, vah, eyvah, ay, oh, heyret, vay, oy, of, püf, aferin;
- B) pat, küt, çat, miyav;
- C) a, ey, ay, oh, hey, ya, yahu, a be, be, ulan, hu;
- D) hani, acaba, acep, ha, hah, hı, hıh, nasıl, neden, niçin;
- E) aha, daha, deha, te, nah, ta.

16. Cevap edatları sırasını işaretleyiniz.

- A) hayır, yok, değil, hay hay, iyi, güzel, olur, olmaz, oldu;
- B) a, ey, ay, oh, hey, ya, yahu, a be, be, ulan, hu;
- C) hani, acaba, acep, ha, hah, hı, hıh, nasıl, neden, niçin;
- D) ah, vah, eyvah, ay, oh, heyret, vay, oy, of, püf, aferin;
- E) aha, daha, deha, te, nah, ta.

17. Aşağıdaki tanımlardan hangisi ad durum ekleri için geçerlidir?

A) ad durum eki cümle içinde adla zarf arasında ilişki kurulmasını sağlayan araçtır.

B) ad durum eki cümle içinde adın hiç bir kelimeyle ilişki kurmasını sağlamaz.

C) ad durum eki sadece adın diğer bir adla ilişki kurmasını sağlar.

D) ad durum eki cümle içinde adla fiil arasında ilişki kurulmasını sağlayan araçtır.

E) A ve C cevaplar doğrudur.

18. Aşağıdaki ad durum eklerinden hangisi kelimenin cümle içinde nesne olarak kullanılmasını sağlar?

A) yalın hal; B) ilgi hali; C) yaklaşma hali; D) yapma hali; E) bulunma hali;

19. Aşağıdaki ad durum ekli kelimelerden hangileri yön göstermektedir?

A) bahçe kapısı, bahçenin kapısı, öğrenci çantası, öğrencinin çantası, infaz memuru, okulun bahçesi, okul bahçesi;

B) anneye, arpayı, ütüye, duyguya, Ali'nin annesine, arabanın tekerleğine;

C) kitap, kitaplar, kitabım, kitaplarım, taş, yo'l, taşlar, yo'llar, taşım, yo'llarınız;

D) eli, ağacı, yokuşu, gözü, anneyi, arpayı, ütüyü, duyguyu, defteri, suyu;

E) Ali'nin annesini, arabanın tekerleğini, Ayşe'nin kitabını, sınıf kapısını, pınarın gözünü, kapı kolunu.

20. Aşağıdaki ad durum ekli kelimelerden hangileri isim tamlamalarıdır?

A) bahçe kapısı, bahçenin kapısı, öğrenci çantası, öğrencinin çantası, infaz memuru, okulun bahçesi, okul bahçesi;

B) anneye, arpayı, ütüye, Ali'nin annesine, arabanın tekerleğine;

C) kitap, kitaplar, kitabım, yo'l, taşlar, yo'llar, taşım, yo'llarınız;

D) eli, ağacı, yokuşu, gözü, arpayı, ütüyü, duyguyu, defteri, suyu;

E) anneden doğma, arabaya binme, tekerleğin, Ayşe'yle, kitabımı, sınıftan, kapıyı, pınarın, gözünü, kolunu.

Tinish belgilari va ularning yozuvda qo`llanishi
(Noktalama İşaretleriyle İlgili Sınav Soruları)

21. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde kesme işareti gereksiz kullanılmıştır?

- A) Ahmet`i okula başlattık.
- B) Hasan`da bu kitap var.
- C) Çiğdem`in açtığını görmeden yaz geldi.
- D) O 1963`te Ankara`da doğmuş.
- E) Sinan`ı gördün mü?

22. Eski el işlemelerinde bin bir renk _ (I) bin bir desen vardır. Onlarda çiçekler _ (II) meyveler _ (III) kuşlar _ (IV) kelebekler ölümsüzleşir. El sanatlarında sanki doğayla _ (V) yarışır Anadolu kadını.

Parçada numaralanmış virgüllerden (,) hangisi yersizdir?

- A) I; B) II; C) III; D) IV; E) V.

23. Aşağıdakilerin hangisinde virgül kaldırılırsa cümlelin anlamı değişmez?

- A) Yaşlı, gözlerini uzaklara dikmiş, bakıyordu.
- B) Çocuk, tavırlarından sorumlu değildi.
- C) Genç, arkadaşlarına aldırış etmiyordu.
- D) Öyküde, kendi yaşamını anlatıyor
- E) Küçük, kızı zor yakaladı.

24. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktalama hatası vardır?

- A) Dil Kuraltayı geçen sene Türkiye`de yapıldı.
- B) Arabayı, al ancak akşama getirmeyi unutma.
- C) Ahmet, sen Türk Dili ve Edebiyatı Fakültesine git.
- D) Kurulun yarınki toplantısında başkan olarak kim seçilecek?
- E) Tarihi eserlere paha biçilemez.

25. Aşağıdakilerden hangisinde virgül kaldırıldığında cümlelin anlamında değişme olmaz?

- A) İnsan, beyninin sesini dinler.
- B) O, hepimizin sesi olacak.
- C) Maymun, yavrusunu alıp içeri kaçtı.
- D) Bu, salonun şu köşesine yakışır.

E) Otobüs, yolcularını Ankara girişinde indirdi.

26. Bu adam niçin bu saatte dışarı çıktı (I) Nereye gitmiş olabilir (II) eve ne zaman dönecek (III) Ben şimdi ne yapayım (IV) Kimden yardım dileneyim (V). Bu parçadaki numaralanmış yerlerden hangisine soru işareti getirilemez?

- A) I; B) II; C) III; D) IV; E) V.

27. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin sonuna farklı bir noktalama işareti getirilmelidir?

- A) Kamyon sürücüsü patlayan lastiği değiştirdi.
B) Bu kısa saç sana daha çok yakışmış.
C) Basketbol takımına sen de girebilirsin.
D) Başının ağrısından mı uyuyamamış?
E) Bu davranışlarınızı pek beğenmedim.

28. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde virgölün (,) çıkarılması anlamın değişmesine neden olur?

- A) O, kendisini düşünür sadece.
B) Sarı, en sevdiği renkmiş.
C) Yaralı, polise bir şeyler söyledi.
D) Herkes gelmişti, bizi görmeye.
E) Kamyon, kaza yapmış.

Türkshunoslikning umumiy masalalariga doir savollar
(Türkolojinin Genel Konularıyla İlgili Sorular)

29. Çağdaş Türkçe aşağıda sıralanmakta olan lehçelerin hangisine aittir?

- A) Kıpçak Lehçesi;
B) Karluk lehçesi;
C) Oğuz Lehçesi;
D) Oğuz Lehçesinin Oğuz Selçuk grubu;
E) C ve D cevaplar doğrudur.

30. Aşağıdaki dil ailelerinden hangisi Türkçenin de köken bakımından içinde bulunduğu gruptur?

- A) Ural - Altay Dilleri;

- B) Sami Dilleri;
- C) Çin-Tibet Dilleri;
- D) Batı Dilleri;
- E) B ve C cevaplar doğrudur.

31. Türkçe Dilbiliminde kelimelerin menşesini inceleyen bilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Söz Dizimi
- B) Kelime Bilimi
- C) Biçim Bilimi
- D) Sesbilgisi
- E) Etimoloji.

32. Türkçeye özgü olan ses uyumu kuralları Türkçe Dilbiliminin hangi bölümünde incelenir?

- A) Kelime Bilimi ve Kelime Anlamı bölümlerinde;
- B) Söz Dizimi bölümünde;
- C) Şekil bilgisi bölümünde;
- D) Sesbilgisi bölümünde;
- E) Kelime yapısı bölümünde.

33. Türkçe yüzlerce yıllık tarihi gelişme süresinde daha çok hangi dilin etkisi altında kalmış?

- A) Arapça;
- B) Farsça;
- C) Avrupa dilleri;
- D) A, B ve C cevaplar doğrudur.
- E) Hiç biri doğru değil.

34. Yapı bakımından Türkçe aşağıdaki dil gruplarından hangisine aittir?

- A) Tek heceli diller;
- B) Eklemeli diller;
- C) Farsi diller;
- D) Slav dilleri;
- E) Flektif diller.

35. Çağdaş Türkçede çok sayıda Arapça kelimelerin bulunmasının esas nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türkiye Cumhuriyetinin 1923 yılında kurulması;
- B) Türk Dil kurumunun etkin çalışmaları ve devletin desteği;
- C) Osmanlı döneminde Arapça yazı ve din etkeni;
- D) Yayınlanmış sözlüklerin uzun yıllar değiştirilmemesi;
- E) Türkiye'nin Araplarla yakın coğrafyalarda yaşaması.

36. Yapı bakımından Türkçede hecelerde

- A) Sesli ve sessizlerin yanyana gelmesi normal değildir.
- B) Hiç bir zaman bir sesli ve bir sessiz yanyana gelmez.
- C) Sessizin bir sesliyle yanyana gelmesi telaffuzu kolaylaştırır.
- D) Sessizin bir sesliyle yanyana gelmesi telaffuzu zorlaştırır.
- E) A, B ve D cevaplar doğrudur.

11 – V A R I A N T

Türk tılıning frazeologiyasıga doir test savollari
(Deyim ve Atasözleriyle İlgili Sınav Soruları)

1. “Kimseye zarar vermemek” aşağıdaki deyimlerin hangisiyle ifade edilmektedir?

- A) ekmeğine yağ sürmek; gökte ararken yerde bulmak;
- B) kılına bile zarar vermemek - karıncayı bile ezememek (incitmemek);
- C) söze karışmak – sözü ağzından almak – sözü kesmek;
- D) kalbini açmak - kalbini boşaltmak - kalbini dökmek;
- E) boş kûrek sallamak – boşuna yorulmak – boşuna kendini yormak.

2. “İstekle bir işe başlamak” aşağıdaki deyimlerin hangisiyle ifade edilmektedir?

- A) kafa kaldırmak - baş kaldırmak;
- B) dereyi görmeden paçayı sıvamak - suyu görmeden paçayı sıvamak;
- C) boş kûrek sallamak – boşuna yorulmak – boşuna kendini yormak;

- D) sözlerini tartmak – sözlerini seçmek;
- E) el sıvamak – kol sıvamak.

3. Aşağıdaki deyimlerin hangisinde “becerikli, yetenekli olma durumu” söz konusudur.

- A) on elinde on marifet – on parmağında on marifet;
- B) sözlerini tartmak – sözlerini seçmek;
- C) her tarakta bezi olmak - her tarakta bezi var;
- D) bir dediği iki olmamak - astığı astık kestiği kestik;
- E) kafa kaldırmak - baş kaldırmak.

4. Aşağıdaki deyimlerin hangisinde “birinin polis tarafından tutuklanması” söz konusudur.

- A) iki eli yakasında olmak - iki eli boynunda olmak;
- B) astığı astık kestiği kestik; kılına bile dokunmamak
- C) boşuna yorulmak – boşuna kendini yormak;
- D) göz altına almak - yaka paça göz altına almak;
- E) her tarakta bezi olmak - her tarakta bezi var.

5. Aşağıdaki deyimlerden hangisi ‘aşırı derecede korkmak’ anlamındadır?

- A) kendi gölgesinden korkmak;
- B) post elden gider korkusu;
- C) postu kurtarmak;
- D) ödü kopmak;
- E) ecel teri dökmek.

6. Aşağıdaki deyimlerden hangisi ‘birini korkutarak uyarmak’ anlamındadır?

- A) gözdağı vermek;
- B) gözünü oymak;
- C) yüreği ağzına gelmek;
- D) ödü patlamak;
- E) ecel teri dökmek.

7. Aşağıdaki deyimlerden hangisi ‘ölmek’ anlamındadır?

- A) Allah’ın rahmetine kavuşmak;

- B) dünyadan mezun olmak;
- C) “yuf borusunu öttürmüş olmak”
- D) hayatını kaybetmek;
- E) deyimlerin hepsi ‘ölmek’ anlamındadır.

8. Soru cümlesi şeklinde olan ‘Arkamı unlu gördün de, değirmenci mi sandın?’ deyiminin eş anlamlısı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) ‘Karaca kuraca gördün de, kuzgun yavrusu mu sandın?’
- B) ‘Çekirdek çürükse, toprağın ne kabahatı var?’
- C) ‘Ekilen çürükse, toprağın ne kabahatı var?’
- D) B ve C cevaplar doğrudur.
- E) Hiç biri doğru değil.

9. Aşağıdaki deyimlerin hangisinde hiç bir özelliği olmayan, topluma faydası olmayan insan söz konusudur.

- A) her tarakta bezi olmak - her tarakta bezi var;
- B) beş para etmemek - ciğeri beş para etmemek;
- C) boşuna yorulmak – boşuna kendini yormak;
- D) sözlerini tartmak – sözlerini seçmek;
- E) iki eli yakasında olmak - iki eli boynunda olmak.

10. “Felekten bir gün çalmak” deyimine eş anlamlı olanlar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) dereyi görmeden paçayı sıvamak – çayı görmeden paçayı sıvamak - suyu görmeden paçayı sıvamak;
- B) keyfini çıkarmak – keyif çatmak – keyif sürmek;
- C) boş kûrek sallamak – boşuna yorulmak – boşuna kendini yormak;
- D) sözlerini tartmak – sözlerini seçmek;
- E) söze karışmak – sözü ağzından almak – sözü kesmek.

11. Aşağıdaki deyimlerin hangisi “astarı yüzünü geçmek” deyimıyla eş anlamlıdır?

- A) ağzına bir kemik atmak – ağzını yağlamak;
- B) vurduğu tavşan attığı taşa değmemek;
- C) boşuna yorulmak – boşuna kendini yormak;
- D) ciğeri beş para etmemek

E) hayal kırıklığına uğramak.

12. Aşağıdaki deyimlerin hangisi “boyası meydana çıkmak” deymiyle eş anlamlıdır?

- A) su yüzüne çıkmak;
- B) gün ışığına çıkmak;
- C) kirli çamaşırlarını ortaya dökmek;
- D) A ve B cevaplar doğru, C cevap yanlıştır;
- E) A, B ve C cevaplar doğrudur.

13. “Sonucu düşünmeden bir işe başlamak” aşağıdaki deyimlerin hangisiyle ifade edilmektedir?

- A) sözlerini tartmak – sözlerini seçmek;
- B) keyfini çıkarmak – keyif çatmak – keyif sürmek;
- C) boşa kürek sallamak – boşuna yorulmak – boşuna kendini yormak;
- D) dereyi görmeden paçayı sıvamak – çayı görmeden paçayı sıvamak - suyu görmeden paçayı sıvamak;
- E) söze karışmak – sözü ağzından almak – sözü kesmek.

14. Aşağıdaki deyimlerin hangisinde “utanma, rezil olma durumu” söz konusudur.

- A) sözünden caymak - sözünden dönmek;
- B) kafadan atmak; kafa kaldırmak - baş kaldırmak;
- C) her tarakta bezi olmak - her tarakta bezi var;
- D) yedi kat yerin altına geçmek - yerin dibine geçmek;
- E) sözlerini tartmak – sözlerini seçmek.

15. “Her şeyi yok etmek” aşağıdaki deyimlerin hangisiyle ifade edilmektedir?

- A) yerle bir etmek;
- B) taş üstünde taş bırakmamak;
- C) varını yoğunu yemek – (servetini) havaya savurmak;
- D) taş üstünde taş, omuz üstünde baş bırakmamak
- E) A, B, D cevaplar doğrudur.

16. “Bir insana olan saygı duygusu” aşağıdaki deyimlerin hangisiyle ifade edilmektedir?

- A) kanadının altına almak - kol kanat olmak;
- B) eli kalem tutmak–mektepe medrese görmek, mürekkep yalamış;
- C) hırkayı başına çekmek– içine kapanmak– kabuğuna çekilmek;
- D) hali vakti yerinde olmak - hayat sürmek;
- E) başına taç etmek – başı üstünde taşımak.

17. Aşağıda sıralanmakta olan deyimlerden hangisi insanın psikolojik durumuyla ilgili değildir?

- A) akli başından gitmek, kalbi yanmak, yüreği erimek, abayı yakmak;
- B) devede kulak, kuyruk sallamak, el kaldırmak, ağzında bakla ıslanmamak;
- C) çileden çıkmak, aklını kaçırmak, aklını kaybetmek, aklının terazisi bozulmak;
- D) akli zincirini koparmak, akli başından fırlamak, aklını yitirmek, yüreğini boşaltmak;
- E) yüreğini dökmek, yüreği parça parça olmak, yüreğini açmak.

18. Aşağıdaki deyimlerin hangisi “hiç bir şey yoktu” anlamına gelmektedir?

- A) gönül eğlendirmek – gününü gün etmek;
- B) kefeni boynunda - kelle koltukta;
- C) tıngır elek tıngır taş - yerinde yeller esmek – cinler top oynamak;
- D) umutsuzluğa kapılmak - hayal kırıklığına uğramak;
- E) göz açıp kapayıncaya kadar - kaşla göz arasında – der demez.

19. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir deyim kullanılmıştır?

- A) Bir şey söylediğim zaman hemen ağladı.
- B) Onu görünce ödüm kopuyordu.
- C) İstanbul'un insanları oldukça iyimserdir.
- D) Türkiye'nin doğasını çok seviyorum.
- E) Geçenlerde bu eve taşındık.

20. Aşağıdaki atasözlerinden hangisi anlamca diğerlerinden farklıdır?

- A) Eşek at olmaz, ciğer et olmaz.
- B) Demir ıslanmaz, deli uslanmaz.
- C) Eşek hoşaftan ne anlar?
- D) Eşek kocamakla tavlabaşı olmaz.
- E) Eşek kulağı kesilmekle küheylan olmaz.

21. Aşağıdaki deyimlerin hangisinde bolluk ve refah söz konusudur?

- A) Bir eli yağda, bir eli balda.
- B) Ekmek elden su gölden.
- C) Elde yok avuçta yok.
- D) Ne elde, ne avuçta (bir şey) var.
- E) A ve B cevaplar doğru.

22. Aşağıdaki deyimlerden hangisi “sağlıklı, güçlü” anlamındadır?

- A) İncir çekirdeğini doldurmaz.
- B) Yeme de yanında yat.
- C) Taşı sıkça suyunu çıkarır.
- D) Yedi kıralla barışık.
- E) Ölüyü görür ağlar, davulu görür oynar.

23. Aşağıdaki deyimlerden hangisi “her kötü işte payı var” anlamındadır?

- A) Kendim ettim kendim buldum.
- B) her taşın (pisliğin) altından çıkmak;
- C) Hangi taşı kaldırsan altından çıkar.
- D) Her tarakta bezi var.
- E) B, C ve D cevaplar doğrudur.

24. Aşağıdaki deyimlerden hangisi “Ne ucu belli, ne bucağı” deyiimiyle eş anlamlıdır?

- A) Sağı solu belli değil.
- B) Nuh der, peygamber demez.
- C) Ne tadı ne tuzu kaldı.
- D) Her tarakta bezi var.
- E) B ve D cevaplar doğrudur.

25. Aşağıdaki deyimlerden hangisi “aşık olmak” anlamındadır?

- A) ağızdan ağıza geçmek; B) adını ağzından düşürmemek;
C) abayı yakmak; D) acı çekmek; E) A ve B cevaplar doğrudur.

26. Aşağıdaki deyimlerden hangisi “acı vermek, pişman etmek” anlamındadır?

- A) acem kılıcı gibi kesmek;
B) adaletin pençesine düşmek;
C) ağzından girip burnundan çıkmak;
D) anasından emdiğini burnundan getirmek;
E) aba altından sopa göstermek (değnek göstermek).

27. Aşağıdaki deyimlerden hangisi “sahip olduğu imkanları bilerek davranmak” anlamındadır?

- A) ayak uydurmak;
B) başına talih kuşu konmak;
C) başını kaşlayacak vakti olmamak;
D) bir pire için (pireye kızarak) yorgan yakmak;
E) ayağını yorgana göre uzatmak.

28. Aşağıdaki deyimlerden hangisi “kendini sevdirmek, insanların saygı, sevgisini kazanmak” anlamındadır?

- A) karda (yürüyüp) izini belli etmemek;
B) başına talih kuşu konmak;
C) herkesin gönlünde taht kurmak;
D) iğneyle kuyu kazmak;
E) karıncayı bile ezememek (incitmemek).

29. Aşağıdaki deyimlerden hangisi “ipliği pazara çıkmak” deyiimiyle eş anlamlıdır?

- A) kirli çamaşırları ortaya dökülmek;
B) kırdığı yumurta kırkı geçmek (aşmak);
C) kimin arabasına binse onun düdüğünü çalmak;
D) körler ülkesinde ayna satmak;
E) leb demeden leblebiyi anlamak.

30. Aşağıdaki deyimlerden hangisi “abartmak” anlamındadır?

- A) sabır taşı çatlamak; B) pireyi deve yapmak; C) sakalı
değirmende ağartmak; D) saman altından su yürütmek; E)
samanlıkta iğne aramak.

31. Aşağıdaki deyimlerden hangisi “çok kolay” anlamındadır?

- A) tereyağından kıl çeker gibi; B) topal bit gibi dolaşmak; C)
yer yarıp yerin dibine geçmek; D) İğne atsa yere düşmez; E) kaşla
göz arasında.

32. Aşağıdaki deyimlerden hangisi “çok yetenekli” anlamındadır?

- A) Sakalım yok ki, sözüm dinlensin.
B) sütten çıkmış ak kaşık gibi.
C) yere bakan yürek yakan;
D) yüzünü köpek yalamış;
E) on elinde (parmagında) on marifet.

33. Aşağıdakilerin hangisi “emri altına almak” deyimine anlamca en yakındır?

- A) boyun bükmek; B) avucunun içine almak; C) elde
avuçta bir şey kalmamak; D) eli sıkışık; E) sermayeyi kediye
yüklemek.

**34. Aşağıdakilerin hangisi “dizliye diz çöktürmek, başlıya baş
eğdirmek” deyimine anlamca en yakındır?**

- A) ağzına bakla almak; B) astığı astık kestiği kestik; C)
ağzına çakıl taşı almak; D) ağzında bakla ıslanmamak; E)
ağızdan ağıza dolaşmak.

**35. Aşağıdakilerin hangisi “cezalandırmak, yaptıklarına pişman
etmek” anlamında değildir?**

- A) gözlerini oymak; B) anasını ağlatmak; C) ağzını bıçak
açmamak; D) anasından doğduğuna pişman etmek; E) anasından
emdiğini burnundan getirmek.

36. Aşağıdakilerin hangisi “konuşmamak, susmak” anlamında değildir?

- A) ağzına bakla almak; B) ağzına çakıl taşı almak; C) ağzını bıçak açmamak; D) dilini yutmak; E) ağzında bakla ıslanmamak.

12 – V A R I A N T

**Türk tili sintaksisiga oid test savollari (Türkçenin Söz Dizimi)
So`z birikmasi (Kelime grupları, tamlamalar)**

1. Türkçenin Dilbilgisinde kelime öbekleri ve cümle yapısıyla ilgili bilgileri içeren bilim dalının adı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anlam Bilimi
B) Söz Dizimi
C) Sesbilgisi
D) Şekil Bilgisi
E) Kelime Bilimi.

2. Aşağıdakilerden hangisi isim tamlamalarıdır?

- A) Okul bahçesi, öğrenci çantası, öğretmen kitabı;
B) Benim kalemim, onun babası, bizim yurdumuz;
C) Akıllı kız, kahraman asker, mutlu insanlar;
D) Bembeyaz karla kaplı yüksek dağların üstü;
E) Param parça olmak, elini kolunu bağlamak.

3. Aşağıdakilerden hangisi sıfat tamlamalarıdır?

- A) Çiçekleri sulamak, eve dönmek, kasabada oturmak;
B) Benim kalemim, onun babası, bizim yurdumuz;
C) Akıllı kız, kahraman asker, mutlu insanlar;
D) Bembeyaz karla kaplı yüksek dağların üstü;
E) Saraydan dışarı adım atmamak, elini kolunu bağlamak.

4. Aşağıdakilerden hangisi zarf öbekleridir?

- A) Doyasıya eğlenmek, benim kalemim, onun babası;
B) Öldüresiye dövmek, yanlış konuşmak;
C) Bizim yurdumuz, çiçekleri sulamak, eve dönmek;
D) Kasabada oturmak, mutlu insanlar, yüksek dağların üstü;

E) Dışarı adım atmamak, elini kolunu bağlamak.

5. Aşağıdakilerden hangisi zamir+isim kalıbındadır?

- A) Bütün dünya (halkları), benim kalemim, yeşil çamlar;
- B) O bahçe, onun babası, öldüresiye dövmek, yanlış konuşmak;
- C) Eve dönmek, bizim yurdumuz, çiçekleri sulamak;
- D) Yirmi beş öğrenci, mutlu insanlar, yüksek dağların üstü;
- E) Tüm insanlar, hiç bir şey, her insan, kaç kişi.

6. Aşağıdakilerden hangisi sıfat-fiil grubudur?

- A) Kokmuş et, aramadık yer, okunacak kitap, çalar saat;
- B) Bütün dünya (halkları), benim kalemim, yeşil çamlar;
- C) İyi insan, uzun yol, mavi deniz, güzel hava;
- D) O bahçe, onun babası, yirmi beş öğrenci, yüksek bina;
- E) Kaç kişi, tüm insanlar, hiç bir şey, her insan.

7. Aşağıdakilerden hangisi sıfat tamlamaları değildir?

- A) kırmızı renk, küçük ölçüde masalar, iyi kalp;
- B) Yavuz Sultan Selim, sekiz öğrenci, ikinci sınıf;
- C) mavi deniz, beyaz örtü, güzel bir sofra;
- D) kırmızı çiçekler, güneşli ülke, çevik kuvvet;
- E) güzel kadın, orta boy insanlar, hızlı araba.

8. Aşağıdakilerden hangisi sıfat görevindeki sıfat-fiil grupları değildir?

- A) koklamadan geçemediğim gül demeti, hiç bir zaman unutulmayacak bir kış gecesi;
- B) kötüleşen durum, toprağın yeniden canlandığı mevsim, dört tarafı denizlerle çevrili ülke;
- C) kırmızı kiremitli, beyaz badanalı evler; hızlı, çevik hayvan; kurşun yüklü bulutlar;
- D) tadı damağımda kalmış yemekler, karşısına çıkan herkes, İstanbul'dan gelen misafir;
- E) bahçelerde sarı çiçeklerin açtığı, havanın keskin incir yaprağı kokularıyla dolduğu, ufuklarda gümüş ve bakır bulutların anlaşılmaz işler hazırlamakla meşgul olduğu bu mevsim.

9. Aşağıdakilerden hangisi sıfat tamlamalarıdır?

- A) sözünün sahibi insan, böyle şeyler, içler acısı olay;
- B) kurşun yüklü bulutlar, tarih kokan sokaklar;
- C) dokunmak istediğim bir vazo, değerini bilmediğim insanlar;
- D) renkli resim, kırmızı çiçekler, güneşli ülke, çevik kuvvet;
- E) yazan öğrenci, gelecek misafir, oturduğumuz ev.

10. Aşağıdakilerden hangisi zarf öbekleridir?

- A) sekiz öğrenci, ikinci sınıf, böyle şeyler, ikişer kişi;
 - B) yeşillığe bürünmüş dağlar, yaylalar, içler acısı olay;
 - C) şu takım elbiseli kişi, kulaklarına takılan şu güzel küpeler;
 - D) çok az istekli, daha açık renk elbise, doğru alınmış karar;
 - E) yalnız yaşamak, çok güzel, önceden uyarmak, aşırı sıcak günler;
- koyu mavi renk; yarı açık pencere.

11. Zarf öbekleri sırasını belirleyiniz.

- A) erken kalkmak, doğru konuşmak, yavaş gitmek, geç kalkmak;
- B) çevik hayvan, hızlı koşmak, kuvvetli ordu, yakışıklı delikanlı;
- C) yanlış yapmak, renkli resimler, kırmızı çiçekler, güneşli ülke;
- D) oturduğumuz ev, dokunmak istediğim bir vazo, yeşil çam;
- E) yazan öğrenci, gelecek misafir, akacak kan, gideceğim yer.

12. Aşağıdakilerden hangisi zarf-fiil grubudur?

- A) Koşarak uzaklaşmak, geçerken uğramak, dönüp bakmak;
- B) Erken dönmek, hızlı gitmek, aramadık yer, okunacak kitap;
- C) Uzun kuyruklu, uzun yol, mavi deniz, güzel hava;
- D) Çalar saat, üniversite öğrencisi, sabah erkenden;
- E) Geçen sene, sokağa çıkmak, yüksek okul, yaya gitmek.

13. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kelime grupları yanlış ayrılmıştır?

- A) İki arkadaş | kır kahvesinde | uzun uzun söyleştik.
- B) Kar başlayınca | herkes | evine dönmek için | acele ediyordu.
- C) Bir zamanlar | Bodrum'da | ünlü bir yazar | yaşırdı.
- D) Bazı günler | yağmur yağarken deniz kıyısında | yürüyüş | yapıyorum.
- E) Saçları | uzun süren bir bakım sonucu | daha da güzelleşti.

14. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde isim tamlaması vardır?

- A) Uzun, yorucu ama zevkli bir yolculuk yaptık.
- B) Amcamın kızı bize ikramlarda bulundu.
- C) Gece yolculugu en zevkli şeydir.
- D) Deri koltuklar insana huzur veriyordu.
- E) Bilmediği konuları her zaman bana soruyor.

15. Takı öbeklerinin bulunduğu sırayı işaretleyiniz.

- A) arabanın tekerleği, okul bahçesi, öğretmen kitabı;
- B) baştan savma, anadan doğma, başından belli;
- C) zart zurt, şangır şangır, bize karşı, araba ile;
- D) belli etmek, ihsanlarda bulunmak, anlatmaya çalışmak;
- E) giden yolcu, kokmuş et, gelecek yıl, şirketin giderleri.

16. Ünvan gruplarının bulunduğu sırayı işaretleyiniz.

- A) Sibel Hanım, Türkan teyze, Selim Bey;
- B) Nuri Eyüpoğlu Beyefendi, Mustafa Kemal Paşa;
- C) Emine İnanır Hoca, Hilmi Paşa, Cüney Hoca;
- D) Doktor Erol, Hemşire Necmiye Dede Korkut;
- E) A, B ve C cevaplar doğrudur.

17. Takı öbeklerinin bulunduğu sırayı işaretleyiniz.

- A) yüreği inmek, giden yolcu, kokmuş et, gelecek yıl;
- B) bitirmeden önce, senin için, geceyarısına kadar;
- C) dalga geçmek, alay etmek, şirketin giderleri, ekmek teknesi;
- D) anadan doğma, başından belli, çoluk çocuk; git gide;
- E) ihsanlarda bulunmak, anlatmaya çalışmak, kafadan atmak.

18. Takı öbeklerinin bulunduğu sırayı işaretleyiniz.

- A) gönül mülkü, devletin malı, babasının arsası, evin kapısı;
- B) hasta gibi, göz önünde, gribeye karşı, ondan başkası;
- C) kapı önünde, kurallara göre, öğrenci gibi, parmak kadar;
- D) bal mumu, kavak yeli, çam ağacı, kalp yarası, ayak bağı;
- E) B ve C cevaplar doğrudur.

19. Aşağıdakilerden hangisi ünvan grubudur?

- A) Ali Şir Nevai, Tahsin Banguoğlu;
- B) Mehmet Hangirmen, Yavuz Sultan Selim;
- C) Evliya Çelebi, Yusuh Has Hacıp;
- D) Yaşar Kemal, İkinci Selim, Deli İbrahim;
- E) Reşat Nuri Güntekin, Mustafa Kemal.

20. Aşağıdaki kelime öbeklerinin hangisi yanlış kurulmuştur?

- A) mini futbol takımı;
- B) yüksek makine mühendisi;
- C) Kültür Yeni Bakanı;
- D) maç seyretmek;
- E) arabanın ön tekerleği.

Sodda gap (Basit Cümle)

21. Aşağıdakilerden hangisi cümledir?

- A) Ağır başlı adam;
- B) Taşkent Devlet Şarkınaslık Enstitüsü;
- C) Kız akıllı;
- D) Bembeyaz karla kaplı yüksek dağlar;
- E) Param parça olmak.

22. Aşağıdakilerden hangisi isim cümlesi değildir?

- A) Araba tekerleğinin fiyatı çok yüksek.
- B) Okul bahçesini çok güzel ve genişti.
- C) Okul bahçesi akşam kapanır.
- D) Yatak odasının tavanı bembeyaz.
- E) Bülent'in dayısının küçük oğlu Ahmet'tir.

23. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde belirtili nesne vardır?

- A) Hepiniz paraya muhtaçsınız.
- B) Kardeşim kitaplarını okulda kaybetmiş.
- C) Öğretmen içeri girer girmez yoklama yaptı.
- D) Öğle yemeği çok güzel olmuş, değil mi?
- E) "Aç ayı oynamaz".

24. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem fiil değildir?

- A) Saltanatımız yerinde dursun.

- B) Kurt bir gün bir kopeğe rastlamış.
- C) Açlıktan neredeyse öleceksiniz.
- D) Şu besili kopeğin tüyleri tertemizdir.
- E) “Ne eksen onu biçersin”.

25. Aşağıdakilerin hangisinde cümle sadece temel öğelerden meydana gelmiştir?

- A) Bu tablo onun eseridir.
- B) Dışarıda gecenin karanlığı çökmüştü.
- C) “Oduunun kurusunu marta sakla.”
- D) Okulu beyaz renge boyadılar.
- E) Kitap ve defterleri temiz tutmalısınız.

26. "Sevincinden adeta kurdun gözleri yaşarmıştı" cümlesinin öznesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) gözleri; B) sevincinden; C) adeta; D) kurdun;
- E) kurdun gözleri.

27. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem farklıdır?

- A) Saltanatınız yerinde dursun.
- B) Bir gün kurt bir kopeğe rastlamış.
- C) Açlıktan neredeyse ölecektik.
- D) Şu besili kopeğin tüyleri tertemizdir.
- E) Öğretmen sınıfa kravatsız girmemeli.

28. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde özne – yüklem uyumsuzluğundan kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Gelecek günler için hiç de iyi konuşmadılar.
- B) Kadının önce kollarını kaldırdılar.
- C) O zamanlar masallar büyütürdü çocukları.
- D) Görkemli günler başlıyorlardı sessizce.
- E) Kuşlar, çiçekler girerdi rüyalarım.

29. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde özne ve yüklem aynı kelime grubundan değildir?

- A) Sen, tüm hataların ve güzelliklerinle benimdin.
- B) Yaralı, çektiği tüm acılara rağmen güçlüydü.

- C) Sınav günü Cüneyt İzmirdeydi.
- D) Saçları uzun süren bir bakım sonucu güzelleşti.
- E) Babası bir köy okulunda öğretmen.

30. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin öznesi belirsizdir?

- A) Sabahleyin erkenden yola çıkılır.
- B) Kızı bir hastaneye yatırdılar.
- C) Ben kendimi başkalarına rezil edemem.
- D) Cebinde küçük bir çakı vardı.
- E) Herkes sizin gibi cimri değil.

31. "Herkesçe bilinen bir gerçektir ki, cümlede anlama nasıl bir yön verilmek isteniyorsa, öğeler ona göre anlam kazanır. Cümledeki yerleri ancak böyle bir gerekçeyle değiştirilebilir". Aşağıdakilerden hangisi yukarıdakiyle aynı doğrultuda degildir?

- A) Cümlede öğelerin sıralanışı anlamın gerektirdiği şekilde olmalıdır.
- B) Devrik cümleyi gerekli kılan durumlar olabilir.
- C) Bazı cümleler yüklemle başlayabilir.
- D) Cümlede öğeler kurallara uygun kullanılmalıdır.
- E) Cümle ifade amacına göre yapılandırılır.

32. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eylemin bitiş zamanı belirtilmiştir?

- A) Bize doğru ilerledi.
- B) Buradan, karşıya kadar yüzermiş.
- C) Eve kadar gelecekler.
- D) Sabaha kadar ağladı.
- E) Saat onda görüşürüz.

33. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir edat grubu yüklem olmuştur?

- A) Bu tam benim istediğim gibidir.
- B) Güneş gibi başı göklere erdi.
- C) Anlatılanlara göre ikisi de suçlu.
- D) Kitap almak üzere çıkmıştı.
- E) Her şey bitti de fıstığın yeşili mi kaldı?

34. Aşağıdakilerin hangisinde yargının onaylatılması isteği vardır?

- A) Çocuklar dersi anladınız mı?
- B) Yemek çok lezzetli olmuş, değil mi?
- C) Niçin bu kadar meraklısınız?
- D) Buralara kadar niçin geldin?
- E) Musluğu tamir ettirdiniz mi?

35. Aşağıdaki cümlelerden hangisi anlamca olumludur?

- A) Oyun tarzı sanıldığı gibi iyi değil.
- B) O, bunları başarabilecek biri değil.
- C) Yakınlarını sevmiyor değil.
- D) Bu kerata ele avuca sığacak gibi değil.
- E) Bu iş bitecek gibi değil.

36. I. toplumun; II. kültür; III. bir; IV. ölçüsü; V. tiyatrodur. Numaralanmış sözlerin anlamı ve kurallı bir cümle oluşturan sıralanışını bulunuz.

- A) I-III-II-V-IV; B) I-II-IV-III-V; C) I-II-III-IV-V;
- D) III-I-II-IV-V; E) II-I-III-IV-V.

13 – V A R I A N T

Semantik sintaksis (Cümlelerin Anlamı)

1. "Ben öğretmenim!...

Benim dünyamda, siyah önlükler,

Beyaz kelebekler gibi kurdeleralar.

Papatyalar gibi beyaz yakalar, gri lacivert formalar,

Ve can içinde can, binlerce yürek çarpan" parçasında aşağıda-

kilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Öğrencilerin siyah önlük ve beyaz yaka taktıkları;
- B) Öğrencilerin candan oldukları;
- C) Öğrencilerin kılık kıyafeti;
- D) Öğretmenin dünyasının güzel olduğu;
- E) Öğrencilerin öğretmenlerini ne kadar sevdikleri.

2. Olaylara bir de bu gözle bakmalısın.

Bu cümlede belirtilmiş kelimenin cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Sorunlara bu anlayışla yaklaştığın sürece başarılı olamazsın.
- B) Amacına ulaşabilmek için çalışmaları bu noktada yoğunlastırmalısın.
- C) Bu böyle sürüp giderse onu uyarmak zorunda kalacağız.
- D) Bu ayrıntıları gözden kaçırmazsan sonuca ulaşırsın.
- E) Amaca ulaşmak için her şeyden vazgeçmek zorundadır.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde neden-sonuç anlamı vardır?

- A) Pikniğe gitmek üzere akşamdan hazırlandılar.
- B) Yarın getireceksen bu kitabı alabilirsin.
- C) Bir söz söylemedin de iyi mi ettin sanki?
- D) İnsan ellisinden sonra olgunlaşıyor.
- E) Korktuğu için günlerdir dışarıya çıkmıyor.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “varsayım” anlamı yoktur?

- A) Diyelim ki bu işi yapamadın, ne kaybedersin?
- B) Eda görgülü olduğu kadar da bilgilidir.
- C) Tut ki beklediklerin gelmedi, ne olur?
- D) İşe girdiğini düşünelim, başarılı olabilir misin?
- E) Farz edelim ki benim yerimdesin, ona ne söyledin?

5. I. Vah benim güzel kızım, nasıl düştün aşağıya!

II. Oh be, sonunda evime geldim!

III. Yazıklar olsun sana, sana verdiğim bunca emeğe!

IV. Aaa, ne güzel bir resim yapmışsın böyle!

Numaralanmış cümlelerde geçen ünlem öbeklerinde aşağıdaki anlamlardan hangisi yoktur?

- A) Uyarma; B) Rahatlama; C) Kınama; D) Acıma; E) Beğenme.

6. “Beni şey onun hastalığını başkalarından öğrenmesiydi” cümlesi anlamca aşağıdakilerden hangisiyle tamamlanamamalıdır?

A) korkutan; B) üzen; C) endişelendiren; D) ürküten;
E) sevindiren;

7. I. Giriş kapısını bu kartla açabilirsin.
II. Yağmurun başlamasıyla herkes kaçıştı.
III. Yıllardır görmediği arkadaşına hasretle sarıldı.
IV. Havanın kararmasıyla sokakta kimse kalmadı.

Bu cümlelerde, “ile” aşağıdaki anlam ilgilerinden hangisini kurmamıştır?

A) neden – sonuç; B) nitelik; C) birliktelik; D) araç; E) zaman.

8. I. Sorunumuzu bir çırpıda halletti.
II. Bana yazdığı mektuba hemen yanıt verdim.
III. İçeri adımını atar atmaz değişikliği fark etti.
IV. Aptallık ettin, yine aynı yanlışı yaptın.
V. Gazeteye çabucak bir göz attı ve çıktı.

Bu cümlelerden hangisinde altı çizili sözcük ötekilerden farklı anlamdadır?

A) I; B) II; C) III; D) IV; E) V.

9. “Tutmak” sözcüğü, aşağıdakilerin hangisinde “Çocuk koşarak babasının elini tutu” cümlesindeki anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Sözüünü tutup işçileri sendikaya yazdırdı.
B) Bu çocuğu gözüm tuttu, geleceği var.
C) Tut ki onu gördün, ne yaparsın?
D) Bir adam tutup ona bahçenin bakımını yaptırdı.
E) Sonunda kediye tuttu, onu sevmeye başladı.

10. “Daha” sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde “Bir saat daha bekledikten sonra iş yerinden ayrıldı.” cümlesindeki anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Daha bir haftalık süreyi doldurmamış.
B) Bu konuyla ilgili birkaç kitap daha okumalısınız.
C) Babası ondan daha sağlıklı görünüyordu.
D) Zil çaldığında, daha kimse sınıfa girmemişti.
E) Daha iyisi can sağlığı, diye düşünüyordu.

11. Evden kaçtıktan sonra neler olduğunu ezile büzüle anlattı. Altı çizili ikilemenin cümleye kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Her olayı abartarak anlattığı için ona inanamam.
- B) Akıl ve yürekten utana utana yaşamanın anlamı olur mu?
- C) Yüreği yana yana çocukları yatılı okula yolladı.
- D) Eften püften işlerle zamanınızı harcamayın.
- E) Taş yürekli bir insandır, acıma duygusu yoktur.

12."Gazeteler, kitaplar, hatta radyo ve televizyon belki insanlara bir şeyler öğretebilir. Ama, katiyyen gerçek hayatı ve onun insan içinde akıp gitmesini asla öğretemezler. Her gün aynı bir sancı ve ıztıraplar talebenin gönlüne inen ders ve davranışlarıyla onun yüreğinde silinmez renkli çizgiler bırakan muaalim; yeri doldurulmaz bir öğreticidir". Yazanın ana fikri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Radyo televizyon ve gazetenin çok önemli olduğu.
- B) Öğretmenin yerini hiç bir şeyin alamayacağı.
- C) Gerçek hayatı ancak öğretmenin öğretebileceği.
- D) Öğretmenliğin zor bir meslek olduğu.
- E) B ve C cevaplar doğrudur.

13. "Evin tamamlanması, alsa alsa iki yılımızı alır" cümlesine altı çizili sözün kattığı anlam, aşağıdakilerin hangisinde yoktur?

- A) Sana ancak yarım saat ayırabilirim.
- B) Sana en fazla kalacak yer bulabilirim, başkası elimden gelmez.
- C) En az iki gün daha buradayız.
- D) Çok çok bir gün daha beklerim, fazla değil.
- E) Bu saat, etse etse beş lira eder.

14. "Borcumuzu mutlaka ödeyeceğiz." cümlesindeki "mutlaka" sözcüğü, aşağıdaki altı çizili sözcüklerin hangisiyle, anlam yönünden özdeştir?

- A) Sizinle tekrar görüşmek istiyorum.
- B) Mutlak doğruların peşinden koşmak yanlıştır.
- C) Ahmet Bey, yeniden genel başkan seçildi.
- D) Bu görüşü, asla kabul etmiyorum.
- E) Borcunuzu hemen ödemezseniz, sizi icraya vereceğim.

15. “Yakında” sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde, yargıyı zaman yönünden tamamlamamaktadır?

- A) Yakında, çok önemli değişiklikler göreceksiniz bende.
- B) Yakında, fabrikamızın devamı yapılacak.
- C) İngiltere’ye gönderdiğimiz mektubun cevabı yakında gelir.
- D) Yakında tatile çıkacağız.
- E) Evi yakında olduğu için, öğle yemeklerini evinde yiyordu.

16. “Dilin bir özelliği de insanların birbiriyle ... sağlayan bir araç olmasıdır” cümlesinde boş bırakılan yere getirilmesi uygun olmayan seçeneği bulunuz.

- A) anlaşmasını; B) konuşmasını; C) iletişim kurmasını; D) söylemesini; E) haberleşmesini.

17. “... bu düşünceye karşı çıkarım” cümlesinde boş bırakılan yere getirilmesi uygun olmayan seçeneği bulunuz.

- A) Oldum olası; B) Kendimi bildim bileli; C) Eskiden beri; D) Bir an önce; E) Her zaman.

18. “Teyzemler (I) bu kentten (II) geçen yıl (III) bir ev (IV) bir arsa (V) almışlardı” cümlesinde numaralanmış yerlerden hangisine “de” sözcüğü getirilirse işin başkaları tarafından da yapıldığı anlaşılır?

- A) I; B) II; C) III; D) IV; E) V.

19. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözlerin hangisi anlamca diğerlerinden farklıdır?

- A) Bütün düşüncelerini açık seçik anlat.
- B) Olanları ona anlatınca açıldım.
- C) Açıkça söyle bana parasız olduğunu.
- D) Vaktinin olmadığımı apaçık söyle.
- E) Bu konuyu açık açık konuşmanın zamanı geldi.

20. “Hemen hemen akşama dek çalıştım” cümlesindeki altı çizili sözün anlamı aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Onunla sıkca görüşüyoruz.
- B) Yaklaşık yüz kişi sınava katıldı.

- C) Her gün koşuya gidiyorum.
D) Kimi zaman pikniğe gideriz.
E) Tren ıssız bir yolda durdu.

21. I. Tadına bakınca çok şaşırdılar.
II. Akasya yeni yeni çiçek açıyordu.
III. Arkadaşımla bahçedeki akasya ağacının gölgesinde oturduk.
IV. Bu çiçeklerin yendiğini arkadaşlarım bilmiyorlarmış.

Yukarıdaki cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturan sıralanışı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) II-IV-III-I; B) III-II-IV-I; C) III-IV-II-I; D) II-I-IV-III;
E) I-II-III-IV.

22. I. Yaralıydı, her yerinden kan akıyordu.
II. Uzakta küçük bir karaltı gördüm.
III. Yanına geldiğimde yerde duranın küçük bir köpek olduğunu gördüm.

Yukarıdaki cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturan sıralanışı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) I-II-III; B) II-III-I; C) II-I-III; D) III-II-I; E) I-III-II.

23. Evimizin karşısındaki pencere beni çok korkuturdu.

Bu cümlede aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı vardır?

- A) Ne zaman? B) Nasıl? C) Kimi? D) Nereden?
E) Niçin?

24. Trenden inince yeşilliklerle dolu bir köy ve mis gibi toprak kokusu bizi karşıladı.

Bu cümlede aşağıdaki sorulardan hangisinin yanıtı yoktur?

- A) Ne zaman? B) Kimi? C) Nasıl? D) Ne? E) Niçin?

25. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birlikte verilen sorunun yanıtı yoktur?

- A) Akşama doğru konuklarımız geldi. (Nereye?)
B) Evin camını çocuklar kırmış. (Neyi?)
C) Tüm sıkıntılara katlanarak yıllarca çalıştım. (Nasıl?)
D) Arabayı geçen yıl almıştım. (Ne zaman?)

E) Okuldan öğle saatinde gelir. (Nereden?)

26. Çocuklar, kapının önünde saatlerce kardan adamla oynadılar.

Bu cümlede aşağıdaki sorulardan hangisinin yanıtı yoktur?

A) Kimler? B) Nereden? C) Ne kadar? D) Neyle?

E) Nerede?

27. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “sezgi, tahmin” anlamı yoktur?

A) Yine geç kaldı; uyuyakalmış olmalı.

B) Kitap okumayı yarıda bıraktı; kitabın konusunu beğenmemiş olmalı.

C) İlk yılında kazanmak istiyor; çok çalışmalı.

D) Ağrıları artmış; ilaçları almamış olmalı.

E) Bugün eve gelir gelmez uyudu; yorulmuş olmalı.

28. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “istek” anlamı yoktur?

A) Benimle sinemaya gelmen mümkün mü?

B) Telefonunuzu kullanmam mümkün mü?

C) Biraz sessiz konuşabilir misiniz?

D) Şimdi ona ulaşmak hiç mümkün mü?

E) Pencereyi kapatmanız mümkün mü?

29. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde neden - sonuç anlamı yoktur?

A) Yanlış yapmaktan korktuğu için soruyu boş bırakmış.

B) Derse geç kaldığından sınıfa alınmadı.

C) Yağmurun şiddetli yağmasıyla sokaklarda kimse kalmadı.

D) Başarmanın zor olduğunu bilerek bu işe girdim.

E) Eğitime yatırım artınca her yönden geliştik.

30. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “karşılaştırma” yapılmıştır?

A) İnsanlar çalışırken zaman zaman hata yapabilir.

B) Hatayı anlamak için hata yapmaktan korkmalı.

C) Aylığının yarısını kardeşine gönderiyor.

D) Hepimiz dedikodulardan rahatsız olduk.

E) Hava dünküne göre daha güneşli.

31. "Okumayı çok seviyordum, çok da başarılı oldu; hatta iki üniversite bitirdi" cümlesinde altı çizili sözcüğün yerine aşağıdakilerin hangisi getirilirse cümlemin anlamında bir daralma veya bozulma olmaz?

- A) üstelik; B) sadece; C) ancak; D) güya; E) fakat.

32. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "pişmanlık" anlatılmıştır?

- A) Fırındakiler daha tazeydi, ekmeği keşke oradan alsaydık.
B) Keşke o güzel günlere geri dönebilsem.
C) Hayır, böyle bir düzensizliğe izin veremem.
D) Ne yazık ki bu kentin ağaçları yol açmak için kesildi.
E) Vah vah, sınavda heyecandan bayılmış!

33. I. Odadan gelen sesi siz de duydunuz mu?

II. Bugün neden görüşmediniz?

III. Sultan Ahmet'i gezdiniz mi?

IV. Bugün akşam mı yola çıkacak?

Yukarıdaki sorulardan hangisine "Evet" veya "Hayır" sözcükleriyle yanıt verilemez?

- A) I; B) II; C) III; D) IV; E) V.

34. I. Çocuk öykü ve roman okudu.

II. Çocuk, kendini geliştirdi.

Bu iki cümlemin anlamı değiştirilmeden tek cümleye dönüştürülmüş biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Öykü ve romanlar geliştiğinden çocuk okudu.
B) Çocuk öykü ve roman okuyarak kendini geliştirdi.
C) Kendini geliştiren çocuk öykü ve roman okudu.
D) Çocuk geliştikçe öykü ve roman okudu.
E) Okuyan çocuk öykü ve roman geliştirdi.

35. "Bataklıklar geçildikten sonra tekrar sürülmüş tarlalara gelinir." cümlesinde gelen "sürülmüş tarlalara" grubunun görevi aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Kayalarla birlikte çam ağaçları başlar.
B) Ertuğrul Amcamın çocukluk arkadaşı geldi.
C) Amcam geldikten sonra Ankara'ya gittik.

- D) Gökte uçuşan kuşları gördüm.
E) Yemeğe az tuz koy.

36. "Ben bu gurbet ile düştüm düşeli, Her gün biraz daha büzülmekteyim. Her gece içine, mermer döşeli, bir soğuk yatakta büzülmekteyim" şiir parçasının konusu (teması) aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yalnızlık duygusu;
B) Sert ve soğuk bir yatakta uyumak zorunda oluşun acısı;
C) Şairin olumsuz bir hastalığa yakalanmış olmasının üzüntüsü;
D) Gece korkusu;
E) Hiç biri.

14 – V A R I A N T

1. (I) Dünya nüfusunun altıda biri gecekondularda yaşamaktadır. (II) Bir başka anlatımla, dünyada gecekondularda yaşayan bir milyar yoksul insan var. (III) Gerekli önlemlerin alınmaması durumunda 2030 yılında gecekondularda yaşayan insan sayısı iki milyara ulaşacak. (IV) Kaçak yapılaşmayı da birlikte getiren bu oluşum, salt Asya ve Latin Amerika'nın sorunu değildir. (V) Gelişmekte olan ülkeler de bu sorunla karşı karşıyadır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde "koşul" anlamı vardır?

- A) I; B) II; C) III; D) IV; E) V.

2. (I) Alaca karanlıkta eve doğru yürüyorum. (II) Buranın caddeleri bizim semte göre daha aydınlık. (III) Dükkanların vitrinleri pırıl pırıl. (IV) Binalardan birine girip bir şeyler alıyorum ve yoluma devam ediyorum. (V) Herkes akşam telaşı içinde evine ulaşmaya çalışıyor.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde "karşılaştırma" yapılmıştır?

- A) I; B) II; C) III; D) IV; E) V.

3. Sınav soruları zordu ki ancak yarısını cevaplayabildim" cümlesinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) öyle; B) nasıl da; C) biraz; D) ne kadar; E) böylesine.

4. “Koca salon, iğne yere düşmeyecek kalabalıktı” cümlesinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) kadar; B) çok; C) halde; D) büyük; E) oranda.

5. “Bu film hakkında kişi aynı şeyi söyledi.” Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) her; B) bir çok; C) bazı; D) hiç bir; E) herhangi

6. “Buraya geldiğimizden beri hiç bizi görmeye ”

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere aşağıdaki sözcüklerden hangisi getirilmelidir?

A) gelemez; B) gelmemiş; C) gelemeyecek; D) gelmedi; E) gelmez.

7. “Tam uykuya dalacağım kapı çalındı.”

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) halde; B) sırada; C) diye; D) gibi; E) için.

8. “Eve ders çalışmaya başladı” cümlesine “hemen” anlamını katmak için boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) giderek; B) gelecek; C) gelse de; D) gelmişse; E) gelir gelmez.

9. “Yorucu günler geçirdi başarıya ulaştı” cümlesinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) ister istemez; B) nasıl olsa; C) ama sonunda; D) böyle kolayca; E) hemen şimdi.

10. “Tatil günleri, bütün arkadaşlarım bizim evin”

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) arasından geçerlerdi;
B) bahçesinde toplanırdı;
C) kapısından çıkarlardı;
D) içinde yürürlerdi;
E) dışında konuşurlardı.

11. Aşağıdakilerden hangisi “Yanlışla düşmemek için kendi doğrularımıza kesin gözüyle bakmamalıyız.” cümlesine anlamca en yakındır?

- A) Kesin doğrulara ulaşabilmek için her söylenti mutlaka araştırılmalı.
- B) Yanlışları görmek, insanı en kestirme yoldan doğrulara götürür.
- C) İnsanlar, olayları doğru ya da yanlış diye kesin değerlendirmemelidir.
- D) Kendi doğrularının kesin olduğuna inananlar yanlıştan kurtulamaz.
- E) Yalan söylemek, kötü bir alışkanlık ve davranıştır.

12. “İnsanlar ... halde yaşamaya başlayınca birbiriyle ... ihtiyacını duyular”

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yerlere sırsıyla, aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) öfkeli – gezmek;
- B) uslu – oturmak;
- C) toplu – anlaşılmak;
- D) dağınık – anlatmak;
- E) değişik – düşünmek.

13. Aşağıdakilerin hangisi “En iyi arkadaşınız bilginize bilgi katandır” cümlesine en yakın anlamdadır?

- A) Arkadaşlık kolay oluşmaz.
- B) Bildiklerinize yeni bilgiler ekleyenler, en iyi arkadaşlarınızdır.
- C) Arkadaşlık zor engelleri beraber aşabilmektir.
- D) Bilgisiz insan arkadaşsız kalır.
- E) En iyi bilgi, arkadaşınızdan aldığınızdır.

14. “Bir yerin karanlığını giderip oradaki eşyayı görünür duruma getirme” işine ne denir?

- A) parlatma; B) güneşlendirme; C) ağartma; D) ısıldama;
- E) aydınlatma.

15. “Benim dünyamda (I) her gün (II) yaseminler nergisler (III) açar.”

Yukarıdaki cümlede numaralanmış öğelerin hangisi zarfdır?

- A) I; B) II; C) III; D) I-III; E) I-II.

16. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantez içinde verilen sorunun cevabı yoktur?

- A) Telefon sürekli çalıyordu. (Nasıl?)
- B) Odanın kapısını çocuklar kapatmış. (Kim?)
- C) Sıcak çaydan ağız yanmıştı. (Neye?)
- D) Elindeki kağıtta bir adres yazılıydı. (Nerede?)
- E) Seyrettiği filmi çok beğenmiş. (Neyi?)

17. “Yazar bu kitabında tarihsel gerçekleri ayrıntılı bir biçimde yansıtmış” **cümlesinde aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?**

- A) Nerede? B) Nasıl? C) Kim? D) Neyi? E) Niçin?

18. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “kararsızlık” söz konusudur?**

- A) Acaba bu akşam sinemaya gitsem mi?
- B) Ev işlerini ancak bitirebilmiş.
- C) Anlatmaya çalıştığınız şey nedir?
- D) Hafta sonu gideceğimiz yer pek güzel değilmiş.
- E) Arabanı burada bırakıp nereye gidiyorsun?

19. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “umutsuzluk” söz konusudur?**

- A) Tüm sıkıntılara katlanarak orada yıllarca çalıştım.
- B) Bu kadar yorulacağımı hiç düşünmemiştim.
- C) Bugünlere gelmek öyle kolay olmadı.
- D) Bu maçı kazanabileceğimizi sanmıyorum.
- E) Başarmamın zor olduğunu bilerek bu işe girdim.

20. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi "Öykücülerimiz başkasının öyküsüne sağır" cümlesine anlamca benzemektedir?**

- A) Dünyaca ünlü öykü yazarları vardır.
- B) Öykücülerimiz, kendi gerçeklerinden hareket etmektedir.
- C) Öykücülerimiz, başkasının öykülerine ilgisizdirler.
- D) Öykücülerimiz, başkasının öykülerini kopya çekiyorlar.
- E) Başkasının öyküsü yazarlarımızın umurlarında bile değil.

21. “Aziz Nesin, ölümünden sonra da kendisini düşündürmeyi sürdürüyor” **cümlesiyle Aziz Nesin’in hangi özelliği vurgulanmaktadır?**

- A) Büyük bir yazar olduğu;
- B) Kendisini halka sevdirdiği;
- C) Kalıcı olduğu;
- D) Sağlığında yayımlanmayan eserlerinin bulunduğu;

E) İlginç eserleri olduğu.

22. “Şimdi biz bir tüneldeyiz, ışığa doğru yol alıyoruz” cümlesinde **altı çizili sözcüklerin yerine aşağıdakilerden hangisinin kullanılması uygun olmaz?**

- A) karanlıktayız – aydınlığa;
- B) gecede yiz – gündüze;
- C) kötü günler yaşıyoruz – mutlu günlere;
- D) sıkıntıdayız – feraha;
- E) başlangıçtayız – sonuca.

23. I. Her yazarın inandığı birtakım doğruları vardır.

II. Bu yazar, eserlerinde inandıklarını sonuna kadar savunan tutarlı bir insandır.

III. Zaman zaman dün söyledikleriyle bugün söyledikleri birbirini tutmayan kimselere de rastlamıyor değiliz.

IV. Eserlerinde çelişkiden eser görülmeyen yazarımız düşüncelerinden asla vazgeçmezdi.

V. Bir sanatçıyı sanatçı yapan, söylediklerini dobra dobra söyleyebilmesidir.

Yukarıdaki cümlelerden hangi ikisi birbirine yakın anlamdadır?

- A) II – V; B) III – IV; C) II – IV; D) I- III; E) IV – V;

24. **Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerden hangisi neden bildirmez?**

- A) Erken gelin diye sıkıca tembihledi.
- B) Parasını alamadığı için mahkemeye başvurdu.
- C) Onu, açıksözlülüğünden dolayı severim.
- D) Kurallara uymadığından ötürü uyarı aldı.
- E) Ders çalışacağı için gelmedi.

25. Şu sokağın ilerisinde bir okul olmalı.” cümlesinde kullanılan “ileri” **sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde, bu cümledeki anlamıyla kullanılmamıştır?**

- A) Elinde bayrak, bizim oldukça ilerimizde sallayıp duruyordu.
- B) Bu çalışmanın ilerisinde mutlu günlerin olacağına inanıyorum.
- C) Süreyya Ayhan, yarıştta bir ileri geçiyor, bir geri kalıyordu.
- D) Kardeşimi en ileride görünce yetişmek için hızlandım.

E) Arabayı bahçenin az ilerisine park etmiş.

26. “Yaşamak demek, demektir. Bir toplumun bir bölümü , diğer bölümü oturursa, o toplum felce uğrar. **Bu vecize aşağıda verilen kelimelerin hangisiyle tamamlanmalıdır?**

- A) yaşamak - yaşarken;
- B) çalışmak – çalışırken;
- C) yemek yemek – yemek yerken;
- D) çalışmak – yemek yerken;
- E) mutlu olmak – güzel hayat sürerken.

27. “Büyük işler, önemli girişimler, ancak birlikte ile edilebilir”. **Bu vecize aşağıda verilen kelimelerin hangisiyle tamamlanmalıdır?**

- A) hayat yaşama - berbat;
- B) sohbet etme – kahvaltı;
- C) çalışma – elde;
- D) anlaşma – yok;
- E) hareket etme – kayıp.

28. “Sen anılması güzel olan bir ol, çünkü insan, kendi hakkında söylenilen güzel ibarettir”. **Bu vecize aşağıda verilen kelimelerin hangisiyle tamamlanmalıdır?**

- A) insan - kelime;
- B) fıkra – fıkralardan;
- C) eşya – şeylerden;
- D) söz – sözlerden;
- E) olay – olaylardan.

29. “Ey dünyada kişi, sakın arama.” **Bu vecize aşağıda verilen kelimelerin hangisiyle tamamlanmalıdır?**

- A) kötülükler işleyen - yaptığın kötülükleri başka bir yerde;
- B) diken eken – ektiğin dikenini gül bahçesinde;
- C) iyilikler yapan – yaptığın iyilikleri denizde;
- D) yaşayan – yaşadığın daireyi apartmanda;
- E) susayan – içtiğin suyu kuyuda.

30. “Sadece değil, da arar”. **Bu vecize aşağıda verilen kelimelerin hangisiyle tamamlanmalıdır?**

- A) susayan – suyu, su – susayanı;
- B) para – zengini, – zengin – parayı;
- C) aç – yemeği, yemek – aç insanı;
- D) iyilikler yapan – denizi, deniz – iyiliği;
- E) susayan – denizi, deniz – balığı.

31. “Gülün katlanması, onu yaptı”. **Bu vecize aşağıda verilen kelimelerin hangisiyle tamamlanmalıdır?**

- A) fazla suya – çok sulu;
- B) dikene – güzel kokulu;
- C) insana – dayanıklı ve sağlam;
- D) yağmur ve kötü havalara – gül ve çiçek;
- E) hastalıklara - uzun ömürlü.

32. “Şefkat ve merhamette ... gibi ol, başkalarının kusurunu örtmede gibi ol, sehavet ve cömertlikte gibi ol, hiddet ve asabiyette gibi ol, tevazu ve merhamette gibi ol, ya gibi görün, ya gibi ol”. **Bu vecize aşağıda verilen kelimelerin hangisiyle tamamlanmalıdır?**

- A) ay – sabah – çamur – insan – deniz – insan – hayvan;
- B) insan – örtü – para – kılıç – aslan – tavşan – kedi;
- C) insane – güneş – deniz – ırmak – dağ – taş – para;
- D) yağmur – hava – kar – sis – çiçek – gül - insan;
- E) güneş – gece – akar su – ölü – toprak – olduğun – görüldüğün.

33. “Yapmak istediğimi bile bilseydi, hemen koparır ve yakardım”. **Bu vecize aşağıda verilen kelimelerin hangisiyle tamamlanmalıdır?**

- A) paramın bir kuruşu – paramın hepsini;
- B) dostum – o dostum olsa bile kalbimden;
- C) sakalımın bir teli – sakalımın o telini;
- D) cebimdeki altınlar – altınlarımı cebimden;
- E) bahçedeki çiçekler - çiçeklerin hepsini.

34. Okuma ve yazma gazeteyle geliştirilebilir. Dili doğru kullanmanız için gazete okumalısınız. Çünkü bu yazılarda cümleler düşünce üzerine kurulur, anlatım kısa ve düzgündür. **Bu parçada aşağıdaki sorulardan hangisinin yanıtı yoktur?**

- A) Gazete yazılarında anlatım nasıldır?
- B) Okuma ve yazma yeteneğimizi neyle geliştirebiliriz?
- C) Gazete yazılarında düşünce bulunur mu?
- D) Gazetede ne tür haberler okunmalıdır?
- E) Gazete okumanın dili doğru kullanmaya etkisi var mıdır?

35. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “olasılık” anlamı vardır?

- A) Sordüğümüz her problemi çözer.
- B) Bütün istediklerini aldı.
- C) Bir kitabı iki günde okurum.
- D) Annesi onu arayabilir.
- E) En yüksek ağaçlara tırmanır.

36. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir «koşula bağlılık» söz konusudur?

- A) İş kalitesini yükseltmek için sınavla memur alıyorlar.
- B) Görüşmemiz, oldukça kısa sürünce zamanımız arttı.
- C) Her şeyi itiraf etmek üzereyken birden vazgeçti.
- D) Gece yarısını bir dakika bile geçirmemek üzere izin veririm.
- E) Sınavları iyi geçmiş olmalı ki yüzleri gülüyor.

15 – V A R I A N T

Qo`shma gap (Birleşik Cümle)

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eylemin başlangıcı bildirilmektedir?

- A) Sabahdan beri sizi arıyorum.
- B) Yalnız sizinle oraya giderim.
- C) Çocuk gibi davrandı yine.
- D) Öğleye kadar çalışalım.
- E) Bu konuyu bir daha düşündük.

2. Aşağıdakilerin hangisinde neden-sonuç ilişkisi vardır?

- A) Bu gömleği İstanbul'dan senin için aldım.
- B) Hasta olduğum için dershaneye gelemedim.
- C) Bugün için bu kadar çalışman yeterli.
- D) Parayı kardeşin için bıraktım.
- E) Senin için bunun bir anlamı yok mu?

3. I. Annesi güzel yemek yapardı.

II. Annesinin yaptığı yemekleri çok özlemişti.

Bu iki cümlelerin anlamı değiştirilmeden tek cümleye dönüştürülmüş biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) O, güzel yemekleri özlediğinden, annesi çok yemek yapmıştı.
- B) Annesi onun özlediği yemekleri çok güzel yapardı.
- C) Annesinin yaptığı güzel yemekleri çok özlemişti.
- D) O özlediği için yemekleri annesi çok güzel yapardı.
- E) O annesinin güzel yaptığı yemekleri çok özlerdi.

4. Aşağıdaki atasözlerinin hangisi yapı olarak diğerlerinden farklıdır?

- A) Yılanın sevmediği ot deliğinin ağzında biter.
- B) Çiftçinin karnını yarmışlar, kırk tane gelecek yıl çıkmış.
- C) Köpeği dövmeli, ama sahibinden utanmalı.
- D) Akıl olmayınca başta ne kuruda biter ne yaşta.
- E) Uşağı işe koş, sen de ardına düş.

5. I. Bir kamyon yanımızdan hızla geçti.

II. Kamyon bir süre sonra kaza yaptı.

Bu iki cümlemin anlamı değiştirilmeden tek cümleye dönüştürülmüş biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kaza yapan kamyon bir süre sonra yanımızdan hızla geçti.
- B) Hızla giden bir kamyon bir süre sonra yanımızda kaza yaptı.
- C) Yanımızda kaza yapan kamyon bir süre sonra hızla geçti.
- D) Yanımızdan hızla geçen kamyon bir süre sonra kaza yaptı.
- E) Bir süre sonra hızla kaza yapan kamyon yanımızdan geçti.

6. I. Yabancı yerler görmek isteyen öğrenciler de var.

II. Onların dünyaya açılma çabaları hoşuma gidiyor.

III. Gençlerimiz, son yıllarda başka ülkelere yöneliyorlar.

IV. Bu ülkelerin özgür eğitim olanaklarından yararlanmak istiyorlar.

Yukarıdaki cümlelerle bir paragraf oluşturulduğunda sıralama nasıl olur?

- A) III – IV – I – II; B) III – I – IV – II; C) IV – III – II – I;
- D) I – II – III – IV; E) II – I – IV – III.

7. Yirmi dört saatinizin belli bir bölümünü okumaya ayırın. Okuyun ve düşünün. Okursanız, sağlıklı düşünebilirsiniz. Sağlıklı düşünürseniz beyniniz gelişir ve düşüncelerinizi yaşama geçirebilirsiniz. **Bu parçaya göre, aşağıdakilerin hangisi okumanın sağladığı yararlardan değildir?**

- A) Düşünmeyi sağlar.

- B) Beyni geliştirir.
- C) Düşüncelerden yararlanmayı öğretir.
- D) Zamanın planlı kullanmayı sağlar.
- E) Düşünceleri uygulama olanağı verir.

8. Her davranışın, olayın bir amacı olduğu gibi yaşamının da amacı mutlu olmaktır. Bunun içindir ki zengin, tüm yoksul insanların tek dileği mutluluğa kavuşmaktır. Mutluluğu uzaklarda aramak doğru değildir; o, herkesin yakınındadır. Bunu bilmeyenler, onu uzaklarda arar, bulamazlar.

Parçaya göre, tüm insanların biricik isteği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yoksullara yardım etmek;
- B) Mutlu bir yaşam sürmek;
- C) İlgi görmek;
- D) Barış içinde yaşamak;
- E) Ekonomik rahatlık içinde yaşamak.

9. Bitkiler doğanın ölümsüz güzelliğidir. Can verirler, renk katarlar doğaya. Çiçekler, ağaçlar doğanın gözü, kulağı, eli ayağıdır. Onlarsız ne yapar doğa anamız. Kitaplar da insanlar için öyle değil mi? Doğru düşünmeyi, güzel olmayı, insan olmayı bize kitaplar öğretir. Diyebilirim ki... **Bu paragraf aşağıdakilerden hangisiyle tamamlanamaz?**

- A) Kitaplar hiç solmayacak bitkilerdir.
- B) Ağaç dalıyla, doğa ağacıyla güzeldir.
- C) Kitap en iyi dosttur.
- D) İnsanı insan yapan güzelliştir kitap.
- E) Kitapsız yaşam olmaz.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eylemin gerçekleşmesi bir koşula bağlanmıştır?**

- A) Okuduklarını iyice anlamaya çalış.
- B) Her duyduğunu anlatman doğru olmaz.
- C) Herkes kendini istediği ölçüde yenileyebilir.
- D) Arkadaşlığın oluşması için özveri gereklidir.
- E) Çalışsa da başarılı olamaz.

11. I. Ahmet, sınavı kazanmak istiyordu.
II. Ahmet, çok çalışıyordu.

Bu iki cümlelin anlamı değıştirilmeden tek cümleye dönüştürölmüş biçimi aşğıdakilerden hangisidir?

- A) Ahmet çalışarak sınavı kazanıyordu.
- B) Sınavı kazanmak isteyen Ahmet, çok çalışıyordu.
- C) Sınavı çok kazanmak isteyen Ahmet çalışıyordu.
- D) Sınavı kazanmayı isteyen Ahmet çok çalışıyordu.
- E) Sınava çalışan Ahmet kazanmayı çok istiyordu.

12. I. Çocuklar ağaçtan elma topluyordu.

II. Bahçenin sahibi çocuklara çok kızdı.

Bu iki cümlelin anlamı değıştirilmeden tek cümleye dönüştürölmüş biçimi aşğıdakilerden hangisidir?

- A) Ağaçtan elma toplayan çocuklara bahçe sahibi çok kızdı.
- B) Ağaçtan elma toplayan bahçe sahibi çocuklara çok kızdı.
- C) Elma toplayan çocuklara bahçe sahibi ağaçtan elma kopardı.
- D) Çocuklar, ağaçtan topladığı elmalarla bahçe sahibini kızdırdı.
- E) Çocuklar ağaçtan topladığı elmalarla bahçe sahibini kızdırdı.

13. I. arası; II. okullar; III. bilgi yarışmasını; IV. için; V. kazanmak; VI. çok çalışıyor;

Yukarıda numaralanmış sözlerin anlamı ve kurallı bir cümle oluşturan sıralanışını bulunuz.

- A) II-I-III-V-IV-VI; B) I-II-III-V-IV-VI; C) III-II-I-IV-V-VI;
- D) II-III-VI-IV-V-I; E) III-II-IV-V-VI-I;

14. I. dönemler için; II. çünkü gençlik; III. her anı; IV. sonraki; V. hazırlanma çağıdır; VI. zorundasınız; VII/ iyi değerlendirmek;

Yukarıda numaralanmış sözlerin anlamı ve kurallı bir cümle oluşturan sıralanışını bulunuz.

- A) III-I-VII-IV-II-V-VI; B) I-III-VII-VI-IV-II-V; C) III-VII-VI-II-IV-I-V; D) II-IV-I-V-VII-VI-III; E) III-V-IV-II-I-VII-VI;

15. Yaşadığınız anı iyi değerlendirmeye çalışın; çünkü

Bu cümlelin sonuna, düşüncenin akışına göre aşğıdakilerden hangisinin getirilmesi uygun olmaz?

- A) yaşanan an, bir daha geri gelmez.
- B) zaman, sizi en iyi yansıtan aynadır.
- C) isterseniz de zamanı geri getiremezsiniz.

- D) bir anı ancak bir kez yaşarsınız.
E) başarınız buna bağlıdır.

16. Düzgün ve etkili konuşmak, yetenekten çok, beceri işidir. Bu beceriyi kazanmak ise çalışmaya bağlıdır. Doğuştan gelen fiziksel bir sorun olmadığı sürece **Bu parça, anlamca en uygun olarak, aşağıdakilerin hangisiyle sürdürülebilir?**

- A) her insan, düzgün bir konuşma becerisi edinebilir.
B) İnsan, bu yeteneğini kullanmayı bilmez.
C) İnsan, konuşmayı öğrenemez.
D) Bu fiziksel sorunu aşmanın yollarını arar.
E) Çalışmasına hiç bir engel yoktur.

17. “Kim, ne kadar çalışıyor, sorusuna yanıt vermek hayli güç.” cümlesindeki altı çizili hayli sözcüğün taşıdığı anlam aşağıdakilerden hangisinde yoktur?

- A) Tenceredeki yemek çoktan taşmış; ocağı batırmıştı.
B) Bu işte anlaştığımız için oldukça memnun ayrıldı buradan.
C) Epey geç kaldığı halde, evlerinin ışığı hala yanıyordu.
D) İhtiyarın yüzü bayağı solgun görünüyordu.
E) Sınav sorularını çözmekte çok zorlandım.

18. Konuşmayı bir an önce sona erdirmek istiyordu.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün taşıdığı anlam aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Sınav sonucunu bana en kısa zamanda bildirmeni istiyorum.
B) Ben bu kitapları okuyup bitireli çok uzun zaman oldu.
C) Ne zamandır hissetmediğim bir heyecan sardı o an ruhumu.
D) Her zaman, çocukları oyalayacak bir şeyler bulurdu babaannem.
E) Hasta her geçen gün kötüleşiyor.

19. Numaralanmış sözlerin anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturan sıralanışını işaretleyiniz.

I. yaşlandığımız için; II. vazgeçmeyiz; III. bunlardan vazgeçtiğimiz; IV. oynamaktan, eğlenmekten; V. için yaşlarız.

- A) I-IV-II-III-V; B) I-II-IV-III-V; C) IV-II-V-I-III; D) II-V-I-III-IV; E) V-IV-II-V-III.

20. “Arkadaşlarının yanında olmasına ... kendisini yalnız hissediyordu” cümlesinde boş bırakılan yere getirilmesi uygun olan seçeneği bulunuz.

- A) karşılık; B) karşın; C) için; D) bile; E) halde;

21. (I) "Bir" ile "eşit" aynı değil. (II) Eşitlik soyut bir kavramdır. (III) Ayırtan şeylerin ya da insanların eşitliğinden söz açılabilir. (IV) Bir kilo elma ile bir kilo armut "bir değildir". (V) Ama, tartıda eşittirler. (VI) Eşitlik, bugün de gündemdedir. (VII) Eşitliği hayata geçirmek için önümüzde uzun bir yol var.

Bu parçayı iki paragrafa ayırmak gerekirse, ikinci paragrafın ilk cümlesi hangisi olmalıdır?

- A) II; B) III; C) IV; D) V; E) VI.

22. Aşağıdaki cümlelerde parantez () ile gösterilen yerlerden hangisine “çünkü” sözcüğü uygun düşer?

- A) Bu işi yaparım () istediğim ücreti vermelisiniz.
B) Onu iyi bir insan bilirdim () ikiyüzlünün biriymiş.
C) Buraya geleceğini söylüyordu () önemli bir işi çıktı.
D) Anlıyorum () herkes beni zor durumda bırakmak istiyor.
E) Karşımda süklüm püklüm dikilmişti () suçunu biliyordu.

23. Aşağıdakilerin hangisi şart cümlesidir?

- A) Hava güzel olursa, yarın piknige gideriz.
B) Hava açık olmasına rağmen orası oldukça serindi.
C) Başarıya ulaşmak için çok çalışılmalıdır.
D) Babam öğetmendi, 30 sene lise öğretmenliği yapmıştı.
E) Ders olmadı, çünkü bugün öğretmenimiz izinliydi.

24. Arapçadan Türkçeye girmiş giriş kelimeleri sırasını işaretleyiniz.

- A) hele, her şeyden önce, başta, özellikle, gerçekten, sonuç olarak;
B) genellikle, bir başka deyişle, örneğin, üstelik, bununla birlikte;
C) böyle, böylece, sonuçta, daha doğrusu, en çok, şansımız;
D) bilhassa, mahsus, mesela, mamafih, maalesef, aksi taktirde;
E) durum böyle iken, demek ki, kısacası, doğrusu, birincisi.

25. İsim grubundan olan giriş kelimeleri sırasını işaretleyiniz.

- A) zaten, evvela, nihayet, velhasıl, daha doğrusu, belli ki,

- B) sonuçta, şansımıza, çok şükür, genellikle;
- C) tabii, önemlisi, kısacası, uzun lafın kısısı, şüphesiz;
- D) birincisi, ikincisi, bir taraftan, ikinci taraftan;
- E) tamam, bence, işte, ilk olarak, ikkinci olarak;

26. Zarf grubundan olan giriş kelimeleri sırasını işaretleyiniz.

- A) elbette, umumen, aynen, tabii, önce, evvel, şükür, nihayet;
- B) yani, genellikle, bir başka deyişle, örneğin, mesela, üstelik;
- C) diyelim ki, affedersiniz, inanırız ki, göreceksiniz, inan;
- D) gör, görün, bak, bakın, diyelim, düşün, dur, demek ki;
- E) duyduğuma göre, az kalsa unutacaktım, daha doğrusu.

Gap urg`usi (Cümle vurgusu)

27. Aşağıda sıralanmakta olan vurgu çeşitlerinden hangisi yanlıştır?

- A) Sözcükte vurgu; B) Tamlamalarda vurgu; C) Cümlede vurgu; D) Sessizlerde vurgu; E) Mantık vurgusu.

28. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ‘Turgut’ kelimesi vurgulu telaffuz edilmektedir?

- A) Turgut yarın sabah arabayı getirecek.
- B) Yarın sabah Turgut arabayı getirecek.
- C) Yarın Turgut arabayı sabah getirecek.
- D) Yarın sabah arabayı Turgu` t getirecek.
- E) Turgut arabayı yarı` n sabah getirecek.

29. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ‘tarlada’ kelimesi vurgulu telaffuz edilmektedir?

- A) Bugün sabahtan akşama kadar tarlada Engin çalışacak.
- B) Engin bugün tarlada sabahtan akşama kadar çalışacak.
- C) Engin bugün sabahtan akşama kadar tarlada çalışacak.
- D) Tarlada bugün sabahtan akşama kadar Engin çalışacak.
- E) Tarlada Engin bugün sabahtan akşama kadar çalışacak.

30. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ‘kağnılar’ kelimesi vurgulu telaffuz edilmektedir?

- A) «Sivas yollarında/ geceleri / ağır ağır / kağnılar / gider».
- B) «Kağnılar, / Sivas yollarında / geceleri / ağır ağır / gider»

- C) «Kağnılar / Sivas yollarında / ağır ağır / geceleri / gider».
D) «Kağnılar ağır ağır geceleri Sivas yollarında gider»
E) «Geceleri Sivas yollarında ağır ağır gider kağnılar».

31. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ‘sabahleyin’ kelimesi vurgulu telaffuz edilmektedir?

- A) Biz dün pikniğe sabahleyin arabayla gittik.
B) Biz sabahleyin arabayla pikniğe dün gittik.
C) Arabayla dün pikniğe biz sabahleyin gittik.
D) Biz pikniğe dün arabayla sabahleyin gittik.
E) Dün sabahleyin pikniğe biz arabayla gittik.

32. Aşağıdakilerin hangisinde duraklama (pauza) yanlış yapılmıştır?

- A) Dostum, uyku yok. / Yatınca uykum kaçıyor, yerimden kalkıyorum / ışığı \ yakıp, kitap okuyarak \ geceleri geçiriyorum.
B) Dostum, / uyku yok. / Yatınca uykum kaçıyor / yerimden kalkıyorum / ışığı yakıp, / kitap okuyarak geceleri geçiriyorum.
C) Dostum, uyku yok. Yatınca, \ uykum kaçıyor, yerimden kalkıyorum / ışığı yakıp, kitap okuyarak \ geceleri geçiriyorum.
D) Dostum uyku yok. / Yatınca \ uykum kaçıyor / yerimden kalkıyorum / ışığı yakıp, / kitap okuyarak \ geceleri geçiriyorum.
E) Dostum, uyku yok. / Yatınca uykum kaçıyor, yerimden kalkıyorum / ışığı yakıp, kitap okuyarak \ geceleri geçiriyorum.

33. Aşağıdaki cümlelerin hangisi yapı ve cümle vurgusu bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Keşke satmasaydın o eski evi!
B) Gördün mü dünkü kavgayı?
C) Yağmur akşama kadar durmadan yağdı.
D) Bilmez miyim ben o adamın ne mal olduğunu!
E) Çocukları okutamadım bir türlü üniversitede.

34. Aşağıdaki cümlelerin hangisi yüklem vurgusu (kip) bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Otur şuraya! B) Gel yanıma, bitsin artık bu işkence! C) Söyle bana! Çayı sen mi döktün. D) Git buradan ve beni rahat bırak! E) Sağ olasin, arkadaş.

35. Aşağıda vurgu için verilen tanımların hangisi yanlıştır?

- A) Kelime içinde hecelerden biri diğerlerinden daha net telaffuz edilir.
- B) Kelime içinde hecelerden biri diğerlerinden daha uzun okunur.
- C) Kelimenin bir hecesi diğerlerinden daha yüksek sesle okunur.
- D) Kelime içinde bir hece diğerlerinden daha derin telaffuz edilir.
- E) Cevapların hepsi doğrudur.

36. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ‘İstanbul’a’ kelimesi vurgulu telaffuz edilmektedir?

- A) Yarın İstanbul’a Serpil gidecek.
- B) Serpil, İstanbul’a yarın gidecek.
- C) Serpil, yarın İstanbul’a gidecek.
- D) İstanbul’a Serpil yarın gidecek.
- E) Yarın, Serpil İstanbul’a gidecek.

16 – V A R I A N T

Uslubiy sintaksis (Cümlede Anlatım Bozuklukları)

1. “En iyi kadın oyuncu seçilen Türkan Şoray, bugünlerde mutluktan gözlerinin içi gülüyor” cümlesindeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gereksiz ek kullanılması;
- B) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması;
- C) Bir ekin kullanılmaması;
- D) Deyimin anlamına uygun kullanılmaması;
- E) Gereksiz sözcük kullanımı.

2. Bir konuyu açıklık getirmek için burada değinmek istiyorum.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdaki düzenlemelerden hangisiyle düzeltilebilir?

- A) “değinmek” sözcüğü yerine “çok” sözcüğü getirilmeli;
- B) “değinmek” sözcüğü yerine “temas etmek” sözü getirilmeli;
- C) “konuyu” sözcüğü yerine “konuya” sözcüğü getirilmeli;
- D) “istiyorum” sözcüğü yerine “gereklidir” sözcüğü getirilmeli;
- E) “için” sözcüğü atılarak, yerine “bu amacıyla” sözü getirilmeli.

3. Herhangi biriniz hasta ya da gelmediğiniz zaman işler aksayabilir. **Bu cümledeki anlatım bozukluğu, aşağıdakilerin hangisiyle giderilebilir?**

- A) “ya da” sözcüğü cümleden çıkarılarak;
- B) “Herhangi biriniz” sözünden sonra virgül konarak;
- C) “gelmediğiniz” sözcüğü “gelmediği” biçiminde yazılarak;
- D) “ya da” sözcüğünden önce “olduğunuz” sözcüğü getirilerek;
- E) “aksayabilir” sözcüğü “aksar” biçiminde yazılarak.

4. **Aşağıdakilerin hangisinde, aynı anlamda gelen sözcüklerin bir arada kullanılmasından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?**

- A) Uçak, en sevdiğim taşıttır.
- B) Ali, bu işlerin altından kalkar.
- C) Babam, daha gelmedi henüz.
- D) İnsan her zaman dürüst olmalı.
- E) Göstericilerin, çevredeki araçları yakıp yıktıkları söyleniyor.

5. Bu cümlede anlamca birbiriyle çelişen sözcüklere yer verilmesi anlatımı bozar. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde buna örnek bir kullanım vardır?**

- A) Çok çabuk kızan insanlar, önce kendilerine zarar verirler.
- B) Kimse, herhangi bir konuda büyük konuşmamalı.
- C) istediğiniz, kuşkusuz öğretmeninizi de sevindirmiş olmalıdır.
- D) Burası, tam bize göre bir yer.
- E) Sesinin güzelliğinin farkında değil sanırım.

6. “Her gece yatmadan önce ellerimi, dişlerimi fırçalamayı ihmal etmem” **cümlesindeki anlatım bozukluğu nasıl düzeltilebilir?**

- A) “Her” sözcüğü cümleden atılarak;
- B) “fırçalamayı” yerine “yıkamayı” getirilerek;
- C) “ellerimi” sözcüğünden sonra “yıkamayı” getirilerek;
- D) “ihmal etmem” yerine “unutmam” denerek;
- E) “dişlerimi” sözcüğü cümleden çıkarılarak.

7. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

- A) Dolaptaki çürümüş domatesleri çöp kutusuna attım.
- B) Resim yarışmasında ödül almış.
- C) Pazartesi akşamları yürüyüşüye çıkarız.
- D) Otobüs, ineceğim yerde durmadı.

E) Pencerden bakan kişi kardeşim değil.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) İşi için iki kez olarak İstanbul'a gitmişti.
- B) Oraya her gidişinde farklı bir şeyle karşılaştı.
- C) Burada turistik eşya satan çok dükkan vardı.
- D) Bütün misafirlerle tek tek ilgilendi.
- E) O güne kadar izlediği en güzel oyundu.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Hep birlikte bu filmi izleyelim.
- B) Hiç kimse böyle konuşmasınlar.
- C) Herkes bizi görmeye gelmişti.
- D) Pek çok sorunla karşılaşmışlar.
- E) Hiçbiriyle daha önce görüşmemiştim.

10. Sıcak havaya karşılık evden sahile kadar birlikte yürüdüler.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunu gidermek için aşağıdaki değişikliklerden hangisi yapılmalıdır?

- A) "sıcak" yerine "yağmurlu" sözü getirilmeli.
- B) "birlikte" yerine "beraber" sözcüğü getirilmeli.
- C) "sahile" yerine "deniz kenarına" sözcüğü getirilmeli.
- D) "kadar" sözcüğü atılmalı.
- E) "karşılık" yerine "karşın" sözcüğü getirilmeli.

11. Bu (I) son (II) derece çok (III) kötü (IV) bir (V) durumudur.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunu gidermek için numaralanmış sözcüklerden hangisi atılmalıdır?

- A) I; B) II; C) III; D) IV; E) V.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Kömür pazarının karanlığında bile hışırtrıyla yağmur yağdığı biliniyordu.
- B) Tepe gibi yüklü bir kömür arabası, yağdığı yağmurun altında ıslak kalabalığın arasından ağır ağır geçti.
- C) Araba bir kömürcü dükkanının önünde durdu.
- D) Arabacı kömür çuvallarının üzerine çıktı, sonra yere atladı.
- E) Elindeki kırbacın sapıyla dükkan kepenklerine vurmaya başladı.

13 “Ezbere bildiğim dizelerdi, onları yine de bir kez daha okudum”. **Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerin hangisiyle giderilebilir?**

- A) "de" bağlacının çıkarılmasıyla.
- B) "okudum" sözcüğü yerine "okumuştum" sözcüğü getirilerek.
- C) "dizelerdi" sözcüğünden sonra "ama" sözcüğü getirilerek.
- D) "yine de" kelime öbeğinin çıkarılmasıyla.
- E) “daha” sözcüğünün çıkarılmasıyla.

14. Sinemanın kapısında (I) beklerken (II) yanımda (III) birdenbire bir adam (IV) beliriverdi aniden (V). **Bu cümledeki anlatım bozukluğunun giderilmesi için numaralanmış sözcüklerden hangisi atılmalıdır?**

- A) I; B) II; C) III; D) IV; E) V;

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?**

- A) Seninle bu konuyu görüşmeliyiz.
- B) Arkadaşlarla toplanıp sinemaya gideceğiz.
- C) Öğretmenin verdiği şiiri okuyup ezberlemişler.
- D) Yağmur yağarsa, size gelemeyiz.
- E) Ücretlere sağlanan zam bizi sevindirdi.

16. O beni inandırmak için bin türlü söz söylüyor, ben de onun sözlerini kuşkuyla karşılıyordum. **Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdaki değişikliklerden hangisiyle giderilir?**

- A) “O” dan sonra (.) konarak.
- B) “bin” den sonra “bir” getirilerek.
- C) “de” bağlacı cümleden çıkarılarak.
- D) “söylüyor” yerine “söylüyordu” denerek.
- E) “beni” cümleden çıkarılarak.

17. “Mutluluk verici şeylerle uğraşalım, gülmesini unutmayalım.” **cümlesindeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisiyle giderilebilir?**

- A) “verici” sözcüğünden sonra “olan” sözcüğü getirilerek;
- B) “şeylerle” sözcüğünden “-ler” çoğul eki atılarak;
- C) “gülmesini” sözcüğünü “gülmeyi” biçiminde değiştirerek;
- D) “unutmayalım” yerine “bilelim” sözcüğü getirilerek;
- E) “verici” sözcüğü yerine “veren ” sözcüğü getirilerek.

18. “Ayakkabının rengi çok güzel de...” cümlesini aşağıdakilerin hangisiyle tamamlarsak anlatım bozukluğu olmaz?

- A) ayağıma tam geldi.
- B) fiyatı daha iyi.
- C) modelini pek beğenmedim.
- D) sen de beğendin.
- E) pek sağlam görünüyor.

19. “Hayatımda birçok insanlar tanıdım; ama senin gibisini tanımadım.” cümlesindeki anlatım bozukluğunun benzeri aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Orada her türlü ve çeşitli çiçek bulabiliriz.
- B) Giyimine özen ve itina göstermeyişiine çıldırıyorum.
- C) Sana iki türlü cezalar vermeyi düşünüyorum.
- D) Onu pek çok kez uyardım; ama sözümü dinletemedim.
- E) Kimi arayacağımı, başvuracağımı bilmiyorum.

20. O, sınavlara girdikçe deneyim kazanıyor, sınavlardan sonra elde ettiği başarılarına bakarak, kazanma riskini uzak görmüyordu.

Bu cümledeki, bir sözcüğün anlam inceliğine özen gösterilmemesinden doğan anlatım bozukluğu, aşağıdakilerden hangisiyle giderilebilir?

- A) “uzak görmüyordu” yerine “görmüyordu” sözcüğü getirilerek;
- B) “elde ettiği” yerine “elde edeceği” sözcüğü getirilerek;
- C) “riskini” sözcüğü yerine “olasılığını” sözcüğü getirilerek;
- D) “kazanma” sözcüğü yerine “başarma” sözcüğü getirilerek;
- E) “bakarak” sözcüğü atılarak.

21. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Eve vardığımızda saat tam beş gibiydi.
- B) Kitap okumaya geceleyin başlar.
- C) Henüz uyanmamışlardır onlar.
- D) Akşam çok geç yattılar.
- E) İkisi de çalışmaktan bıkmaz.

22. Aşağıdakilerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Birkaç kişiler bugün gelip sizi sordu.
- B) Umutlar, acıları yok eder.
- C) Çocuklar, burada bir yıl öğrenim görecek.

- D) Kuşlar, ağaçın dalları arasında görünmüyordu.
E) Öğretmen, anlatım bozukluğu konusunu örneklerle anlattı.

23. Resmi yazılarda genellikle hangi cümleler kullanılır?

- A) Ünlem cümleleri;
B) Haber cümleleri;
C) Emir cümleleri;
D) İstek cümleleri;
E) Soru cümleleri.

24. Düz yazı, şiir ve romanlarda, genellikle, hangi cümleler kullanılır?

- A) Haber ve ünlem cümleleri;
B) Emir, istek ve haber cümleleri;
C) Haber, soru, istek, ünlem ve emir cümleleri;
D) Soru, fiil, isim cümleleri ve devrik cümleler.
E) A ve D cevaplar doğrudur.

25. (I) Yağmur akşama kadar durmadan yağdı. (II) Bütün gün evde oturup yazı yazmıştım. (III) Akşam arkadaşımınla dışarı çıkacaktım. (IV) Giyinirken kapı çaldı. (V) Kapıyı çalan, arkadaşım olabilirdi. (VI) Kapıyı açtım; gelen o değildi. **Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde tahmin söz konusudur?**

- A) II; B) III; C) IV; D) V; E) VI.

26. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “kesinlik” yoktur?

- A) İşi olmayan bu odaya giremez.
B) Ne zaman geleceği belli olmaz.
C) Kapılar saat sekkizden önce açılmaz.
D) Pasolar bu otobüste geçmez.
E) Çarşamba gününden önce gelmez.

27. Onun sergisine (I) insan (II) gelmişti, (III) ama hepsi (IV) resimden (V) anlıyordu. **Bü cümledeki anlatım bozukluğunu gidermek için numaralanmış yerlerin hangisine “çok az” sözü getirilmelidir?**

- A) I; B) II; C) III; D) IV; E) V.

28. Sultana (I) gönderilen (II) armağanlar, seferlerde (III) fethedilen ülkelerden (IV) getirilen porselenler, mücevherler, halılar, (V) bir sanat eseri olan silahlar, sarayda sergilenirdi. **Bu cümledeki numaralanmış yerlerden hangisinde “hatta her biri” sözü getirilmelidir?**

- A) I; B) II; C) III; D) IV; E) V.

29. Çarşıya(I) giderken(II) arkadaşına rastladı(III), ona(IV) başına(V) gelen olayı anlattı. **Bu cümledeki numaralanmış sözcüklerden hangisi çıkarılırsa cümlenin anlamında değişme ya da bozulma olmaz?**

- A) I; B) II; C) III; D) IV; E) V.

30. Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki altı çizili sözcük atılınca anlamda bir bozulma ya da daralma olmaz?

- A) Buraya gelince, belki bize de uğrar, diyordu.
B) Yemeklerimizi çoktan bitirmiş, ama masadan kalkmamıştık.
C) Adam, kimseye aldırmadan sürekli konuşuyordu.
D) Bütün gün kentte dolaşmış, kenti tanımaya çalışmıştım.
E) Bu iş başıma niçin, neden geldi, anlayamadım.

31. “Ağaca balta vurmuşlar: - demiş” atasözü aşağıdakilerin hangisiyle tamamlanmalıdır?

- A) “Bir şey olmaz”.
B) “Cocuğu torunum oluyor”.
C) “Sapı bedenimden”.
D) “Ne yapıyorsunuz, çok acıyor!”
E) “Bu da geçer”.

32. “Ağaca dayanma -, insana dayanma -” atasözü aşağıdakilerin hangisiyle tamamlanmalıdır?

- A) kırılır – kızar;
B) eğilir – yaşlanır;
C) bahçivan döver – yere düşer;
D) kurur – ölür;
E) yazıktır – günahtır.

33. “Ağacı, insanı yıkar” atasözü aşağıdakilerin hangisiyle tamamlanmalıdır?

A) kurt – hastalık; B) nem - gam; C) it - bit; D) oduncu – güreşçi; E) ateş – dert.

34. Aşağıda sıralanan atasözlerinden doğru, anlamlı olanını işaretleyiniz?

- A) “Vakitsiz öten horozun başını kesmezler”.
- B) “Yağmurda düşmanın koyunu, dostun atı satılmasın”.
- C) “Yaramdan öldüm, sorandan ölmedim”.
- D) “Yerine düşmeyen gelin yerine yerine eskir”.
- E) “Yavaş tükürüğün sakala zararı yok”.

35. Aşağıda sıralanan atasözlerinden doğru, anlamlı olanını işaretleyiniz?

- A) “Yıkılan ağaca balta vuran çok olur”.
- B) “Yılanın sevmediği ot deliğinin ağzında bitmez”.
- C) “Yol bilen kervana katılır”.
- D) “Yumurtlayan tavuk bağırgan olmaz”.
- E) “Zahmerinden sonra ekilen darıdan, kocasından sonra kalkan karıdan hayır gelir”.

36. Aşağıda sıralanan atasözlerinin hangisinde anlam bozukluğu vardır?

- A) “Anlayanla taş taşı, anlamayanla bal yeme”.
- B) “Araba kırılınca yol gösteren çok olur”.
- C) “Ayağını yorgan boyunca uzat!”
- D) “Baba oğluna bir bağ bağışlamış, oğul babaya bir salkım üzüm vermemiş”.
- E) “Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın”.

TURK TILIDAN IMTIHON SAVOLLARI – TÜRKÇE YAZILI VE SÖZLÜ SINAV SORULARI

Fonetika – Sesbilgisi

1. Turk alifbosi. Alifbodagi harflar tizimi. Turk tilining fonetik o'zgaliklari (*Türk Alfabeti. Türklerin kullandığı Latin alfabesinin özellikleri; Bu alfabe ile okuma ve yazma*).

2. Unli tovushlar va ularning o'zgaliklari (*Sesliler ve özellikleri*).

3. Unli uyg'unligi. Turk tilida singarmonizm hodisasi (*Ünlü uyumu. Büyük ünlü uyumu. Küçük ünlü uyumu. Kalınlık-incelik uyumu; düzlük-yuvarlaklık uyumu*).

4. Tovush o'zgarishi hodisalari (*Ünlü değişimleri*). Tovushning orttirilishi va tushishi (*Ses türemesi ve ses düşmesi*). Istisno holatlar (*Kalınlık-incelik uyumunu bozan istisnalar. Alınma kelimeler ve uyum*). Diftong (*Diftonglar*)

5. Unli tovushlarda tarixiy taraqqiyot mobaynida yuz bergan fonetik hodisalar (*Ünlülerde Tarih İçindeki (Art Zamanlı) Düzenli Ses Olayları. Ünlü Daralması. Ses Düşmeleri. Hece Düşmesi. Ses Türemeleri. Ünlü Birleşmesi (Kaynaşma)*).

6. Undoshlar va ularning o'zgaliklari. Jaranglilik va jarangsizlik (*Sessizler ve özellikleri. Sedalı ve sedasız sessizler*).

7. Undosh tovush hodisalari. Tovushlarning birlashuvi (*Ünsüz değişimleri; yer değiştirme; ünsüz ikizleşmesi; hece düşmesi*).

8. Urg'u va uning turlari (*Vurgu ve çeşitleri*).

9. Gap urg'usi va mantiqiy urg'u. Gap (frazada) urg'u o'rning o'zgarishi (*Cümle vurgusu ve mantık vurgusu*).

Leksikologiya – Kelime Bilimi

1. So'z boyligi. Tilning lug'at tarkibi (*Kelime dağarcığı*).

2. So'z tilning asosiy birligi (*Kelime dilin ana unsuru*).

3. So'z va tushuncha (*Kelime ve kavram*).

4. So'zning leksik ma'nosi (*Kelime anlamı*).

5. Ma'nosiz so'zlar (*Anlam taşımayan kelimeler*).

6. Bir ma'nolilik va ko'pma'nolilik. Monosemiya va polisemiya (*Tek anlamlılık ve çok anlamlılık*).

7. Bir ma'noli so'zlar. Atamalar (*Tek anlamlı kelimeler. Terimler*).

8. "Keng ma'no" bilan ko'pma'nolilik orasidagi farq ("Geniş anlam" va çok anlamlılık arasındaki fark).

9. So'z ma'nosining o'zgarishi. Ma'no kengayishi va torayishi (*Kelime anlamının değişmesi. Anlam genişlemesi ve anlam daralması*).

10. “Soʻzdan alohida maʼno” deganda nima tushuniladi? (*“Kelimenin dışında olan anlam” derken ne anlaşılır?*)

11. Soʻzlarning shakl va maʼno munosabatlariga koʻra turlari: sinonimlar, omonimlar va antonimlar (*Kelimelerin şekil ve anlamlarına göre sınıflandırılması: Eş anlamlı kelimeler, Sesteşler, Zit anlamlı kelimeler*).

12. Sinonimlar. Sinonimlarning paydo boʻlish sharoitlari. Sinonimik qator nima? (*Eş anlamlı kelimeler. Eş anlamlı kelimeler sırası*).

13. Dominant nima? (*Eş anlamlı kelimeler sırasında ana kelime*).

14. Omonimlar va paronimlar (*Sesteşler*).

15. Antonimlar – uslubiy vosita sifatida (*Zit anlam (ters anlam)lı kelimeler*).

16. Leksikalizatsiya nima? (*Leksikalizasyon ne demektir?*)

17. Maʼno koʻchishi (*Anlam kayması – anlam aktarılması*).

18. Soʻzning oʻz maʼnosi va koʻchma maʼno orasidagi farq nimada? (*Kelimenin ana anlamı ve mecaz anlam arasındaki fark nedir?*)

19. Majoziy maʼno (*Mecaz anlam*).

20. Metafora yoʻli bilan maʼno koʻchishi (*İğretileme*)

21. Neologizm, istorizm va arxaik soʻzlar (*Yeni kelimeler, eskimiş kelimeler ve tarihi kelimeler*).

22. Turk tilidagi arabcha va forsha qatlam va ularning oʻzlashish sabablari (*Türkçede kullanılan Arapça ve Farsça unsurlar*).

23. Turk tilidagi yevropa tillaridan oʻzlashgan qatlam va buning sabablari (*Türkçede kullanılan Avrupa kelimeleri*).

24. Shevaga oid soʻzlar (*Şive, diyalekt ve ağız*).

25. Tabu va evfimizmlar

26. Leksikografiya (*Sözlükler ve çeşitleri*).

27. Turkcha maqol, matal va iboralarning oʻziga xosliklari, ularning oʻzbek maqollari bilan oʻxshash va farqli tomonlari (*Türkçe atasözleri ve deyimlerin özellikleri. Onların Özbekçe atasözleri ve deyimlerle benzer ve farklı yönleri*).

28. Frazelogik birikmalarning tuzilish xususiyatlari, asosiy tur va modellari (*Deyim ve özdeyişlerin yapı özellikleri, çeşit ve modelleri*).

29. Turkcha iboralarning sintaktik xususiyatlari, ularning gap ichidagi oʻrni. Badiiy asarlarda maqol va frazeologizmlarning tutgan oʻrni (*Atasözleri ve deyimlerin yapısal özellikleri ve cümle içinde ve edebî eserdeki yeri*).

Tinish belgıları - Noktalama işaretları

1. Tinish belgilari va ularning vazifalari (*Noktalama isharetleri ve görevi*).
2. Nuqta va uning qo'llanishi (*nokta*).
3. Vergul va uning qo'llanishi (*virgül*).
4. Nuqtali vergul va uning qo'llanishi (*noktalı virgül*).
5. Ikki nuqta va uning qo'llanishi (*iki nokta*).
6. Uch nuqta va uning qo'llanishi (*üç nokta*).
7. Defis va uning qo'llanishi (*kısa çizgi*).
8. Tire va uning qo'llanishi (*uzun çizgi*).
9. So'roq belgisi (*soru işareti*).
10. Qo'shtirnoq va tirnoq belgisi (*turnak işareti*).
11. Apostrof (*kesme işareti*).
12. So'zning takrorlanishini ko'rsatuvchi belgi (*denden işareti*).
13. Drob (kasr) belgisi (*eğik çizgi*).
14. Turk tilining imlo qoidalari (*Türkçenin yazım kuralları*).
15. Bosh harflarning yozilishi (*Satır başı harf imlası*).

Morfologiya – Şekil Bilgisi

1. Turk tili morfologiyasi. So'z tarkibi (*Şekil bilgisi. Kelimenin yapısı*).
Bo'g'in. O'zak, negiz va qo'shimcha (*Hece, Kök, Ekler*)
2. Turk tilida so'z yasalishi. (*Kelime Yapımı*).
3. So'zlarning yasalish jihatdan turlari (*Yapı Bakımından Kelimeler*):
 - 3.1. Tub so'zlar (*Basit Kelimeler*).
 - 3.2. Yasama so'zlar (*Türemiş Kelimeler*).
4. Turk tilida so'z yasovchi qo'shimchalar (*Yapım ekleri*)
 - 4.1. *İsimden İsim Yapan Ekler*;
 - 4.2. *Fiilden İsim Yapan Ekler*;
 - 4.3. *İsimden Fiil Yapan Ekler*;
 - 4.4. *Fiilden Fiil Şekilleri Yapan Ekler*;
 - 4.5. *İsim-fiil, Sıfat- fiil ve Zarf-fiil ekleri*;
5. Turk tilida qo'shma va juft so'zlar (*Birleşik Kelimeler*).
5. So'zlarning qatlamalari. Tilning ichki imkoniyatlari va boshqa tillar ta'sirida yangi so'zlarning yuzaga kelishi (*Kelimelerin tabakaları*).
5. Turk tilidagi arabcha, forsha va g'arb tillaridan o'zlashgan so'zlar (*Türkçeye Arapça, Farsça ve Batı dillerinden girmiş kelimeler*).
6. So'z tilning sosiy unsuri (elementi) ekanligi. Lug'at boyligi nima? (*Kelime dağarcığı*)
7. Shakl yasovchi qo'shimchalar (*Çekim ekleri*).

8. Soʻzning grammatik maʼnosi (*Kelimenin gramer özellikleri*).
- 9.1. Turk tilida soʻzlarni turkumlarga ajratish tamoyillari (*Türkçede kelimeleri sınıflandırmanın temayülleri*).
- 9.2. Turk tilida ot turkumiga xos xususiyatlar. Otning grammatik kategoriyalari (*İsimler ve İsim Soylu Kelimeler*).
- 9.3. Koʻplik kategoriyasi va koʻshimchalari (*İsim Çekim Ekleri. 1. Çokluk Kategorisi ve Çokluk Eki*).
- 9.4. Egalik kategoriyasi va egalik koʻshimchalari. (*İyelik Kategorisi ve İyelik Ekleri*).
- 9.5. Oidlik koʻshimchasi (*Aitlik Eki*).
- 9.6. Kelishik kategoriyasi va kelishik koʻshimchalari. Kelishiklar va ularning gap tuzishdagi vazifasi (*Hâl Kategorisi ve Hâl Ekleri*).
- 9.7. Otning vosita va tenglik kategoriyalari (*İsmın vasıta ve eşitlik hâli*).
- 9.8. Soʻroq yuklamasi (*İsimlerde Soru*).
10. Aniq va mavhum otlar (*Somut ve soyut isimler*).
11. Jamlik, birlik va koʻplikni ifodalovchi otlar (*Topluluk, tekil ve çoğul adlar*).
12. Atoqli va turdosh otlar (*Özel ve Cins isimleri*).
13. Otlarda kichraytirish (*İsimlerde küçültme*).
14. Sifat. Asl sifatlar (*Sıfatlar. Nitelendirtme Sıfatları*).
15. Nisbiy sifatlar (*Belirtme Sıfatları*)
- 15.1. *İşaret Sıfatları*
- 15.2. *Soru Sıfatları*
- 15.3. *Belirsizlik Sıfatları*
- 15.4. *Pekiştirme Sıfatları*
- 15.5. *Küçültme sıfatları*.
16. Sifat darajalari (*Sıfatlarda derecelendirme*)
17. Sifatlarning otlashishi (*Sıfatların isim görevinde kullanılışı*)
18. Son va uning turlari (*Sayı sıfatları ve çeşitleri*)
- 18.1. Miqdor sonlar (*Asıl sayı sıfatları*)
- 18.2. Tartib sonlar (*Sıra sayı sıfatları*)
- 18.3. Jamlov sonlar (*Topluluk sayı sıfatları*)
- 18.4. Ulashtiruv sonlari (*Üleştirme sayı sıfatları*)
- 18.4. Kasr sonlar (*Kesir sayı sıfatları*)
19. Olmosh va uning turlari (*Zamir ve çeşitleri*).
20. Kishilik olmoshlari (*şahıs zamirleri*). Soʻroq olmoshlari (*soru zamirleri*). Koʻrsatish olmoshlari (*işaret zamirleri*). Belgisiz olmoshlar (*Belirsizlik Zamirleri*). Oʻzlik olmoshi (*dönüşlülük zamiri (kendisi)*).

21. Ravish va uning turlari (*Zarf ve çeşitleri*).
22. Ravishlarning ma'no va tarkib xususiyatlari (*Zarfların anlam ve yapı özellikleri ve çeşitleri*).
23. Juft so'zlar shaklidagi ravishlar va ularning xususiyatlari (*Çift kelime (tekrar) şeklinde olan zarfların özellikleri*).
24. Payt ravishlari (*Zaman zarfları*). O'rin ravishlari (*Yer ve Yön Zarfları*), Miqdor ravishlari (*Miktar zarfları*), So'roq ravishlari (*Soru Zarfları*).
25. Fe'l. Fe'l va uning kategoriyalari (*Fiil ve onun özellikleri*).
26. O'timli va o'timsiz fe'llar (*Geçişli ve geçişsiz fiiller*).
27. Fe'llarning tuslanishi (*fiillerin çekimi*). Fe'l tuslanishida qo'llaniluvchi shaxs qo'shimchalari. 1. Olmosh aslli shaxs qo'shimchalari. 2. Egalik aslli shaxs qo'shimchalari. 3. Buyruq mayli yasalishida qo'llaniluvchi shaxs-son qo'shimchalari. (*Fiil Çekimlerinde Kullanılan Şahıs Ekleri, 1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri, 2. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri, 3. Emir Kipindeki Şahıs Ekleri*).
28. O'timli va o'timsiz fe'llar (*Geçişli ve geçişsiz fiiller*).
29. Fe'l mayllari (*Kipler*).
30. Fe'ning buyruq, istak va shart mayl shakllari (*Tasarlama kipleri, 1. Emir Kipi, 2. İstek Kipi, 3. Şart Kipi*).
31. Fe'ning keraklilik shakli (*Gereklilik Kipi*).
32. Fe'ning xabar mayli. Fe'l zamonlari: 1. Yaqin o'tgan zamon shakli. 2. Uzoq o'tgan zamon shakli. 3. Hozirgi zamon shakli. 4. Kelasi zamon shakli. 5. Hozirgi-kelasi zamon shakli. (*Bildirme kipleri, I. Görülen Geçmiş Zaman Kipi, II. Öğrenilen Geçmiş Zaman Kipi, III. Şimdiki Zaman Kipi, IV. Gelecek Zaman Kipi, V. Geniş Zaman*).
33. Fe'l nisbatlari (*Fiilin çatısı. Etken ve edilgen fiiller*).
34. Birgalik nisbati (*işteş fiiller*). O'zlik nisbati (*dönüşlü fiiller*).
35. Fe'ning murakkab zamon shakllari (*Birleşik eylem zamanları*).
- 35.1. Hikoya murakkab zamon shakli (*hikâye birleşik zamanı*)
- 35.2. Rivoyat murakkab zamon shakli (*rivayet birleşik zamanı*)
- 35.3. Shart murakkab zamon shakli (*şart birleşik zaman şekli*)
36. "Etmek", "eylemek", "olmak" va "kılmak" fe'llari (*"Etmek", "eylemek", "olmak" ve "kılmak" fiilleri*).
37. Qo'shma fe'l shakllari: Ko'makchi fe'llar (*tasvir fiilleri*)
38. "İmek" fe'li (*İmek fiili (Ek fiil)*).
39. Fe'ning vazifadosh shakllari (*Yatık fiiller. Fiilimsiler*)
- 39.1. Harakat nomi va uning yasalishi (*Ad-fiiller ve yapımı*);

- 39.2. Sifatdoshlar va uning yasalishi (*Sifat-fiiller va yapımı*);
- 39.3. Ravishdoshlar va uning yasalishi (*Zarf-fiiller ve yapımı*);
- 40. Turk tilida yordamchi soʻz turkumlari (Görevli kelimeler. *Bağlaçlar. Edatlar (Takılar). Ünlemler*)
- 40.1. Bogʻlovchilar (*Bağlam (bağlama) edatları*)
- 40.2. Koʻmakchilar (*Son çekim edatları*)
- 40.3. Yuklamalar (*Sona gelen edatlar*)
- 40.4. Undov soʻzlar (*Ünlem edatları*)

Sintaksis – Söz Dizimi

- 1. Hozirgi turk tilini sintaksisi (*Çağdaş Türkçenin Söz Dizimi*).
- 2. Soʻz birikmalari va ularning yasalishi (*Kelimelerin öbeklenmesi. Kelime öbekleri. Kelime grupları*).
- 3. Otlı birikmalar va ularning spesifik xususiyatlari (*İsim Tamlamaları. Adtakımları*).
- 4. Sifatli birikmalar va ularning spesifik xususiyatlari (*Sifat Tamlamaları. Sıfattakımları*).
- 5. Soʻz birikmasi va gap. Mushtarak va farqli jihatlar. Sodda gap sintaksisi (*Basit cümle*).
- 6. Sodda gaplarning ifoda maqsadiga koʻra turlari (*Basit cümlelerin çeşitleri*).
- 7. Sodda gaplarning tuzilishiiga koʻra turlari (*Basit cümlelerin yapı özellikleri ve çeşitleri*).
- 8. Gap boʻlaklari. Gap boʻlaklarining odatiy va noodatiy tartibi (*Cümlelerin öğeleri. Cümle içinde öğelerin dizilişi*).
- 8.1. Gapning bosh boʻlaklari: Ega va Kesim (*Cümlelerin temel öğeleri: Yüklem ve Özne*). Ega va kesimning moslashuvi (uylaşma).
- 8.2 Gapning ikkinchi darajali boʻlaklari: Toʻldiruvchining gapdagi vazifasi. Vositali va vositasiz toʻldiruvchilar. Vositali toʻldiruvchining turlari. Hol va uning ifoda materiallari (*Cümlelerin ikincil öğeleri: Nesne ve Tümleçler*).
- 9. Kirish soʻzlar va kiritma birikmali sodda gaplar. Kiritma konstruksiyali sodda gaplar (*Giriş kelimeleri ve cümleleri*).
- 10. Koʻchirma gap (*Dolaylı anlatım*)
- 11. Turk tilida qoʻshma gap va uning tasnifi (*Türkçede birleşik cümle ve çeşitleri*).
- 12. Bogʻlovchili va bogʻlovchisiz qoʻshma gaplar (*Bağlaçlı ve bağlaçsız birleşik cümleler*).

13. Bogʻlangan qoʻshma gaplar (*Bağlam cümlesi; Bağlaç vasıtasıyla birleşmiş cümleler – yanyana birleşik cümleler: ayırtlama cümlesi; karşıtlama cümlesi*).

14. Ergashgan qoʻshma gaplar va turlari (*Bağımlı birleşik cümleler – altalta birleşik cümleler; tümleme birleşik cümle; açıklama cümlesi; yerverme cümlesi; sebep cümlesi; sonuç cümlesi; amaç cümlesi; şart cümlesi*).

15. **Ki** va **Hani** bogʻlovchili ergash gapli qoʻshma gaplar (*İlinti zamiri cümlesi: 1. Ki ilinti cümlesi; 2. Hani ilinti cümlesi*).

16. Ergash gapli qoʻshma gaplarning alohida turlari (*Karmaşık Birleşik Cümle: A) Ad-fiil cümlesi: Ad-fiil kimse (özne) cümlesi; Ad-fiil yüklem cümlesi; Ad-fiil Nesne cümlesi; Ad-fiil İsimleme (Tümleç) cümlesi; Ad-fiil Belirtme cümlesi. B). Sıfat-fiil cümlesi: Sıfatsı Sıfat-fiil cümlesi; Zamirsi Sıfat-fiil cümlesi; Ad-fiilsi Sıfat-fiil cümlesi. C) Zarf-fiil cümlesi: Yanyana Zarf-fiil cümlesi: a. Ulama Cümlesi, b. Karşıtlama cümlesi; c. Üsteleme Cümlesi*).

Uslubshunoslik – Üslup Bilimi

1. Uslub haqida maʼlumot (*Üslup nedir?*). Turk tilidagi uslublar. Soʻzlashuv uslubı va kitobiy uslub (*Türkçenin konuşma ve yazı üslupları*).

2. Ilmiy uslub (*Bilim dili üslubu*).

3. Ommabop uslub (*Gazete ve basın üslubu*).

4. Rasmiy uslub. Hujjatlar tili (*Resmî üslup*). Rapor örnekleri. Resmî yazıların şekil ve içerik nitelikleri. Avtobiografiya (Biyografi-otobiyografi)

5. Adabiy-badiiy uslub va uning leksik-frazeologik xususiyatlari (*Edebi üslup ve özellikleri*).

6. His-tuygʻuni ifodalovchi vositalar: hikoya, dialog va monolog (*hikâye, diyalog*).

7. Insho yozish va uning talablari (*Kompozisyon*).

8. Maqola yozishning yoʻl-yoʻruqlari (*Bilimsel makale yazma yöntemleri*).

Tarjima nazariyasi va amaliyoti – Çeviri Teorisi ve Pratik Çeviri

1. Turkchadan oʻzbekchaga, oʻzbekchadan turkchaga badiiy tarjimaning oʻziga xos xususiyatlari. Tarjimada soʻz tanlash muammosi va tarjimon mahorati. (*Türkçeden Özbekçeye, Özbekçeden Türkçeye tercüme özellikleri; tercümede sözcük seçme problemleri*).

2. Original asarning kompozision kurulish xususiyatlarining tarjimada kayta yaratilishi. Kompensatsiya imkonı. Original asarda aks ettirilgan milliy va tarixiy koloritning kayta yaratilishi (*Orijinalin yapısı ve tercümede yeniden*

yapılanması. *Tercümede millî ve tarihî özelliklerin (kolorit) yeniden yapılanması*).

3. Obrazli vositalar va ifodalarning badiiy asar tarjimasida berilishi. Sifatlash, o'xshatish, metafora, metonimiya, jonlantirish va boshqa vositalar tarjimasida (*Mecaz anlamli kelimeler tercümesi. Benzetme, iğretileme ve diğer mecazlı kelimeler tercümesi*).

4. Tarjimadagi leksik masalalar. Ko'p ma'noli so'zlar tarjimasida (*Tercümede kelimeyle ilgili sorunlar. Çok anlamlı kelimeler tercümesi*).

5. Tarjimada sinonimlarning tanlanishi, o'zbek va turk tillarining farqli qirralari va buni tarjimada bera olish mahorati. So'z ma'nosining kontekst bilan bog'liqligi (*Eş anlamlı kelimeler tercümesi. Özbekçe ve Türkçenin benzer ve farklı yönleri ve bu özelliklerin tercümeğe yansımaları. Kelime anlamının metinle ilgisi*).

6. Tarjimada leksik-semantik transformatsiya va uning turlari. Tarjima jarayonidagi yo'qotishlar, ularning o'rnini qoplash (*Tercümede kelimelerin kökten değiştirilmesi. Transformasyon olayı. Kelime kayıpları ve onun yerinin tamamlanması*).

7. Maqol va frazeologizmlar tarjimasidagi muhim jihatlar (*Atasözleri, deyimler tercümesi ve önemli özellikleri*).

8. Tarjimada uslub masalasi. Tarjima matnining uslubiy tavsifi. Uslubiy bo'yoqli (she'riy) matnlarning tarjimada qayta yaratilishi (*Tercümede üslup sorunları. Yazar üslubunun tercümede yansımaları*).

Umumiy tilshunoslik va dialektologiyaga oid savollar – Genel Dilbilimi ve Lehçebilimi

1. Turk tilining dunyo tillari orasidagi o'rni. Turkiy tillar oilasi. Turk adabiy tili (*Türkçenin dünya dilleri içindeki yeri. Türk dilleri ailesi. Türk yazı dili*).

2. Turk tilining agglutinativ tillar oilasiga kirishi (*Türkçe eklemeli dildir*).

3. Asl turkcha va o'zlashmalarni farqlash (*Öz Türkçe ve Türkçeye yabancı dillerden girmiş kelimeler*).

4. Adabiy til va dialekt tili. Yozma adabiy til. Davlat tili tushunchasi (*Yazı Dili ve diyalakt dili. Devlet Dili*).

5. Dialekt, lahja va sheva (*Türkçenin lehçe, şive ve ağızları*).

6. Dialekt leksikasining o'ziga xosligi. Dialektizmlarning yozma matndagi stilistik vazifasi (*Diyalakt ve şiveye özgü kelimelerin metindeki görevi*).

7. Turk shevalarining fonetik va morfologik xususiyatlari (*Türk şive ve ağızlarının ses ve yapı özellikleri*).

8. Professionalizmlar. Jargonlar (*Meslek dallarında kullanılan kelimeler. Argo kelimeleri*).

TAHLIL REJALARI – Kelime ve cümle tahlili

Soʻzning fonetik tahlili – Kelimedeki sesler tahlili

Tahlil rejası:

1. Soʻz necha boʻgʻindan iboratligini koʻrsatish;
2. Soʻz tarkibidagi unli tovushlarga tavsif berish;
3. Soʻz tarkibidagi undosh tovushlarga tavsif berish (jarangli yoki jarangsiz ekanligini belgilash);

Soʻzning leksik tahlili – Kelimenin anlam tahlili

Tahlil rejası:

1. Soʻzning leksik maʼnosini belgilash (qanday maʼnoga ega);
2. Soʻzning bir maʼnoli yoki koʻpmaʼnoli ekanligini aniqlash (agar soʻz koʻp maʼnoli boʻlsa, qolgan maʼnolarini ham aniqlash);
3. Soʻzning oʻz maʼnosida yoki koʻchma maʼnoda qoʻllanilganini belgilash;
4. Sinonimi yoki antonimi boʻlsa, uni belgilash;
5. Soʻzning kelib chiqishini izohlash (sof turkiy soʻzmi yoki oʻzlashgan soʻzmi. Agar oʻzlashgan soʻz boʻlsa, qaysi tildan oʻzlashganligini aniqlash);
6. Umumiy qoʻllanishdagi soʻzmi yoki lahja, sheva, professionalizm yoki jargon leksikasiga oid soʻzmi, uni aniqlash ;
7. Uslubiy boʻyoqlimi yoki sodda, yuqori, neytral leksikaga oid soʻzmi, uni aniqlash.

Soʻzning tarkibi va yasashiga koʻra tahlili - Kelimenin yapımı ve ekler tahlili

Tahlil rejası:

1. Soʻzning qoʻshimchasi va negizini aniqlash;
2. Soʻz yasovchi qoʻshimcha boʻlsa, uni aniqlash (qoʻshma soʻz boʻlsa, uni belgilash);
3. Soʻzning oʻzagini aniqlash;
4. Tub yoki yasama soʻz ekanligini aniqlash ;
5. Soʻzning yasashiga zamin boʻlgan soʻz yoki negizni aniqlash va leksik maʼnosini izohlash;

Otning morfologik tahlili – İsim tahlili

Tahlil rejası:

1. Soʻzning maʼnosi va boshlangʻich shaklini belgilash (bosh kelishik, birlik ...);
2. - aniq yoki mavhum otligi (*somut ad, soyut ad*)
 - atoqli yoki turdosh otligi (*özel ad, cins adı*);
 - jonli yoki jonsiz otligi (*canlı, cansız*);
 - kelishik yoki egalik qoʻshimchasi olgan yoki olmaganligi (*hal eki ya da iyelik eki olup olmadığı*);
 - sintaktik vazifasini belgilash (*cümle içindeki görevi*).

Sifatning morfologik tahlili – *Sıfat tahlili*

Tahlil rejası:

1. Soʻzning maʼnosi va boshlangʻich shaklini belgilash;
2. Maʼnosiga koʻra turini belgilash (asl sifatmi, nisbiy sifatmi);
3. Sifatning darajasini aniqlash;
4. Otlashganmi, kelishik yoki egalik qoʻshimchasi olganmi ?
5. Sintaktik vazifasi (*cümle içindeki görevi*).

Sonning morfologik tahlili – *Sayı sıfatı tahlili*

Tahlil rejası:

1. Oddiy yoki murakkabligi;
2. Turi (sanoq, tartib, jamlov, kasr ...);
3. Qoʻshimchasi (boʻlsa) ;
4. Gapdagi vazifasi (*cümle içindeki görevi*);

Olmoshning morfologik tahlili – *Zamir tahlili*

Tahlil rejası:

1. Maʼno turi;
2. Boshlangʻich shakli;
3. Shaxsi va qoʻshimchasi (boʻlsa) ;
4. Gapdagi vazifasi (*cümle içindeki görevi*).

Ravishning morfologik tahlili – *Zarf tahlili*

Tahlil rejası:

1. Ravishning maʼnosini izohlash;
2. Turini koʻrsatish;

3. Sintaktik vazifasi (*cümle içindeki görevi*).

Fe'ning morfologik tahlili –Fiil tahlili

Tahlil rejası:

1. Fe'ning noaniq shakli;
2. O'timli yoki o'timsiz;
3. Shaxsli yoki shaxssiz fe'l;
4. Nisbat (oddiy, o'zlik, birgalik ...);
5. Mayl (xabar, buyruq, istak);
6. Shaxs va zamon shakli;
7. Sintaktik vazifasi (*cümle içindeki görevi*).

Sodda gapning sintaktik tahlili – Basit cümlelerin sözdizimsel tahlili

Tahlil rejası:

1. Gapning ifoda maqsadiga ko'ra turini aniqlash (darak, so'roq, buyruq, istak yoki undov);
2. Gapning grammatik asosini belgilab, sodda gapligiga ishonch hosil qilish;
3. Gapning tuzilishini belgilash:
 - bir tarkibli yoki ikki tarkibli;
 - yoyiq yoki yig'iq gapligi;
 - to'liq yoki to'liqsiz gapligi;
4. Uyushiq bo'laklar, undalma yoki kirish so'z bor yo'qligi;
5. Gap bo'laklarini ajratish va qaysi so'z turkumi bilan ifodalanganini ko'rsatish (avvalo gapning ega va kesimi, songra ikkinchi darajali bo'laklarni topib, ularning ega va kesimga nisbatan munosabatini belgilash);
6. Tinish belgisi bo'lsa, uning qo'yilish maqsadini izohlash.

Qo'shma gapning sintaktik tahlili – Birleşik cümlelerin sözdizimsel tahlili

Tahlil rejası:

1. Gapning ifoda maqsadiga ko'ra turini aniqlash (darak, so'roq, buyruq, istak yoki undov);
2. Qo'shma gap tarkibiga kiruvchi har sodda gapning grammatik asosini belgilab, qo'shma gapligiga ishonch hosil qilish;
3. Tinish belgisi bo'lsa, uning qo'yilish maqsadini izohlash.
4. Qo'shma gap tarkibiga kiruvchi har sodda gapni sodda gap tahlili rejasiga ko'ra tahlil qilish.

INSHO VA SUHBAT MAVZULARI
(Kompozitsiyon va Sözlü Anlatim Konulari)
Eğitim ve terbiye

Evlatlara bırakılacak en önemli miras ne olmalıdır? Niçin?
Çocuklar nasıl bir ortamda yetişmelidir?
Dünya görüşümüzü geliştirmek için neler yapmalıyız?
Yetenek nedir; doğuştan mı gelir, yoksa sonradan mı edinilir?
“Bir harf öğretmenin kırk yıl kölesi olayım.” sözünün anlamı nedir?
Çocuklar niçin masalları severler?
“Bilgin olmak kolay, insan olmak zor”
“Bilginin efendisi olmak için çalışmanın kölesi olmak gerek.”
İyi öğrenmenin yolları
Nasihatın hayatımızdaki önemi
Hayatta başarılı olmanın sırları
Benim üniversitem (Bizim enstitümüz)

Vatan sevgisi

Benim şehrim
Benim ülkem – Özbekistan.
Özbekistan’ın geleceği büyüktür.
Vatan nedir, vatan sevgisi nasıl bir duygudur?
İyi bir vatandaş nasıl olmalı?
“Bağımsızlık” kelimesinin anlamı nedir?
Vatana hizmet etmek evlatlık borcudur.
Vatanım benden ne bekliyor, ben ona neler verebilirim?
Anayasamız – haklarımızın ansiklopedisidir.
Ülkemizi dünyaca ünlü yapmak için neler yapmalıyız?
Ülkenizi dışarıya tanıtan bir yazı yazınız.
“Birlikten kuvvet doğar.”
Tehditlere karşı uyanık olmalıyız.
Ülkemizdeki tarihi kentler.
Özbek destanlarındaki milli kahramanlar.

Özel yaşam ve aile hayatı

Kendim hakkında
Benim sıradan bir günüm
Yaz (Kış) tatilini nasıl değerlendirdim?

Hobilerim
Arkadaşlarım
Gelecekte arzuladığım şeyler
Hayat – mutluluktur, onu kendimiz yaratmalıyız.
İnsanı hayata bağlayan şeyler nelerdir?
Yaşadığım ve hiç unutamadığım bir olay (anı)
Sevdiğim insana mektup
Çok sevdiğiniz birini bütün özellikleriyle anlatın.
Eğer çok zengin olursam...
Sizi en çok etkileyen kitap hangisidir? Niçin?
Hayatta en korktuğum şeyler
Güzellik nedir?
Anne olmak büyük saadettir.
Aile bizim için ne ifade eder?
Hangi ülkeleri görmek isterdiniz?
Sabrın sonu selamettir.
“Gençlikte taş taşı, ihtiyarlıkta ye aşı.”

Toplumsal yaşam ve insan ilişkileri

Dostluklar nasıl olmalı?
Medeni insan olmak ne demektir?
Benim annem dünyadaki en güzel annedir.
Babamı çok seviyorum.
Ana baba hakkı nedir?
Pişmanlık nedir?
İnsandaki iyi ve kötü hasletler
“Doğruyu söyleyeni dokuz köyden kovarlar.” sözünün anlamı
“Dost acı söyler.” sözünün anlamı
Öfke ve kinin insana ve topluma getirebileceği zararlar nelerdir?
Davranışlarımızı kontrol edebilir miyiz?
Konuşurken nelere dikkat etmemiz gerekir?
Büyüklerle saygı, küçüklerle sevgi nasıl olmalı?
Eğlence nedir ve nasıl olmalıdır?
Teknolojinin gelişmesi ve onun hayatımızdaki yeri
Günümüzde bilgisayar ve benzeri ileri teknolojiler ve insan.
“Ölümsüz olmak” ne demektir?

Sağlık, çevre ve yaşam

Doğayı koruyalım!
Sağlıklı yaşamak için neler yapmalıyız?
Spor ve onun hayatımızdaki önemi

Uykunun sağlığını için önemi
Temizlik ve onun önemi
Sıkıntılardan kurtulmanın yolları (Stresler nasıl atılmalı?)
XXI. yüzyılın en gözde mesleği (En güzel meslek)
XXI. yüzyılda insanlığı neler beklemektedir?
Paranın insan hayatındaki yeri nasıldır?
“İnsanlar kıyafetleriyle karşılanır, fikirleriyle uğurlanır.” sözünün anlamı

Kültürümüz, gelenek ve göreneklerimiz

Ülkemizdeki gelenekler
Ülkemizdeki düğünlerin toplum hayatındaki önemi
Müziğin insanın hayatındaki önemi
Özbekistan’daki bayramlar ve resmi tatil günleri
Nevruz Bayramı ve onun anlamı
Geleneksel yiyeceklerimiz bir kültür unsuru olarak korunmalıdır
Ülkemizde Anneler Günü

Kitobda uchraydigan grammatik va umumiy tilshunoslikka oid ba’zi atamalar, tayanch iboralarning QISQACHA TURKCHA-O`ZBEKCHA LUG`ATI

abece (alfabe) – alifbo (alfavit)
açıklama cümlesi – izoh ergash gapli qo’shma gap
açıklamalı gramer terimleri sözlüğü – izohli grammatik atamalar lug’ati
açıklamalı - örnekli sözlük – izohli-misolli lug’at
ad cümlesi (isim cümlesi) – ot kesimli (sodda) gap
ad çekim (durum) ekleri – turlanish (kelishik) qo’shimchalari
ad (isim) - ot
ad-fiil (isim-fiil)– harakat nomi
adların (isim) çekimi - otlarning turlanishi
adlaşmış sıfat – otlashgan sifat
ad yapım ekleri – ot yasovchi qo’shimchalar; otlarning yasalishi
ağız – og’iz; sheva; bir tilning keyinchalik ajralib chiqqan, kichik mahalliy shaxobchasidir. Shevaning bunday turida ba’zi fonetik, ya’ni talaffuz farqliliklari bo’ladi. Masalan, *İstanbul ağzı*; bu og’izda *kaç*, *geliyorum* deyilsa, Onado’lu shevalari (*Anadolu ağızları*)da *gaç*, *geliyom*, *geliyem*, *geliyerim*, *gelirem* deyiladi.
aitlik eki – egalik qo’shimchasi

aktarma cümlesi – ko‘chirma gap
alıştırma - mashq
altı çizili kelime – tagi chizilgan so‘z
anlam – ma‘no
Anlam Bilimi – semantika; semosiologiya; leksikologiya
anlamda bozulma – ma‘no g‘alizlashuvi
anlamda daralma – ma‘no torayishi
anlam daralması – ma‘no torayishi
anlam genişlemesi - ma‘noning kengayishi
anlam kayması (anlam aktarılması) - ma‘no ko‘chishi
anlam taşımayan kelimeler - ma‘nosiz so‘zlar
anlatım bozukluğu – gap ma‘nosining aanglashilmasligi; uslubiy xato
ara cümle – ora jumla
asıl bağlaçlar – asl bog‘lovchilar
Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü – maqol va iboralar lug‘ati
atasözü – maqol; otalar so‘zi
azlık çokluk zarfları (miktar zarfları) – miqdor ravishlari
bağımlı sıralı cümle – ergashgan qo‘shma gap;
bağımsız sıralı cümle – sodda gaplari bir-biriga tobe bo‘lmagan gaplar
bağlaç – bog‘lovchi
bağlama zamirleri – bog‘lovchi olmoshlar
bağlama edatı – bog‘lovchi
basimevi – bosmaxona, nashriyot
basit cümle (yalın cümle) – sodda gap
basit kelimeler - tub so‘zlar
baskı – nashr; bosma
başta ünlü (sessiz; konsonant) türemesi – so‘z boshida undosh paydo bo‘lishi (avlu-havlu, ücre-hücre, inmek-yinmek)
Batı Dilleri – g‘arb tillari
belirli (görülen) geçmiş zamanın hikâyesi - yaqin o‘tgan zamonning hikoyasi
belirli (görülen) geçmiş zamanın rivayeti - yaqin o‘tgan zamonning rivoyati
belirli (görülen) geçmiş zamanın sharti - yaqin o‘tgan zamonning sharti
belirsiz (duyulan; öğrenilen) geçmiş zamanın hikâyesi - uzoq o‘tgan zamonning hikoyasi
belirsiz (duyulan; öğrenilen) geçmiş zamanın rivayeti - uzoq o‘tgan zamonning rivoyati
belirsiz (duyulan; öğrenilen) geçmiş zamanın sharti - uzoq o‘tgan zamonning sharti

belirsizlik sıfatları – noaniq sıfatlar
belirsizlik zamirləri – gumon olmoshlari
belirteç (zarf) - ravish
belirtili nesne – belgili vositasiz to'ldiruvchi
belirtsiz nesne – belgisiz vositasiz to'ldiruvchi
belirtme durumu (yapma hâli; 'i' hâli) – tushum kelishigi
belirtme sıfatları - nisbiy sıfatlar
berkitme (pekiştirtme) – kuchaytiruv, kuchaytirish
Biçim Bilimi - morfologiya
bildirme cümlesi (haber cümlesi) – darak gap
bilim dalı – 1. fan sohasi; 2. kafedra
birleşik cümle - qo'shma gap
birleşik eylem zamanları – fe'ning murakkab zamon shakllari
birleşik fiiller – murakkab fe'l shakllari; qo'shma fe'llar
birleşik isim – qo'shma ot
birleşik kelimeler - qo'shma so'zlar
birleşik sıfatlar – murakkab (qo'shma) sıfatlar
bulunma durumu (bulunma hâli; 'de' hâli) – o'rin-payt kelishigi
büyük sesli uyumu – asosiy unli uyg'unligi; singarmoniya
cins adları (isimleri) - turdosh otlar
cümle (ar.) – gap; jumla, fraza. 1. Tugallangan fikrni bildirish uchun tushlangan fe'l yoki bir kesim vazifasidagi so'z bilan qo'llanilgan so'zlar birikuvi, gap.
cümle bilgisi – sintaksis. Gapni tashkil etadigan so'z va so'z birikmalari orasidagi munosabatlarni tadqiq etuvchi tilshunoslik sohasi **emir cümlesi (buyuru cümlesi)** – buyruq gap
cümlecik – kichik jumla
cümlelerde anlatım bozuklukları – gaplarda ma'no g'alizliklari; uslubiy sintaksis
cümle içinde kelimelerin yerleşme durumu – gap ichida so'zlarning joylashishi
cümlelerin anlamı – gapning mazmuni; semantik sintaksis
cümlelerin anlamında değişme ya da bozulma – gap mazmunida o'zgarish yoki buzilish
cümle vurgusu (cümlede vurgu) – gap urg'usi
cümle yapısı – gap tuzilishi
Çağdaş Türkçe – hozirgi zamon turk tili
çalışma – bu erda: amaliy
çekim ekleri – shakl yasovchi qo'shimchalar

çekim ekleri (işletme ekleri) – turlanish va tuslanish qo‘shimchalari (so‘z o‘zgartiruvchi va shakl yasovchi qo‘shimchalar)

çekimli (tasrifli) diller – flektiv tillar (somiyl tillari, arab tili)

çıkma durumu (çıkma hali; ‘den’ hali) – çiqish kelishigi

Çin-Tibet Dilleri – xitoy-tibet tillari

çoğul adlar - ko‘plikni ifodalovchi otlar

çok anlamlılık - ko‘pma’nolilik (Polisamiya)

çokluk kategorisi – ko‘plik kategoriyasi

değerlendirme – baholash; ta’riflash

deneme sınavları – sinov; test sinovlari

deneme sınav soruları – test savollari

ders kitabı – darslik; o‘quv qo‘llanma

devamlılık anlamı – fe’lning davomiylik ma’nosi

Devlet Dili – davlat tili

devrik cümle – teskari jumla; inversiya

deyim – ibora (frazologizm)

dil aileleri – til oilalari

dil bilgisi – grammatika; tilshunoslik

dil bilimi – til bilimi; grammatika

Dil Devrimi - «Til inqilobi»

dilek-istek kipi – tilak-istak shakli

dilin yapısı – til tarkibi; tilning tuzilishi

dinleme anlama – tinglab tushunish; bayon

direk anlatım – avtor (muallif) gapi

dizin– indeks

doğru tanım – to‘g‘ri ta’rif

Doğu Türkçesi – sharqiy turkcha

dolaylı anlatım – ko‘chirma gap

dolaylı tümleç (isimleme) – vositali to‘ldiruvchi

dönüşlü fiiller – majhul nisbat shakli (ish-harakatning bajaruvchiga qaytishini ifodalovchi fe’l shakli)

duraklama (pauza) – to‘xtalish, pauza, tanaffus

edatlar (takılar; görevli kelimeler) – yordamchi so‘z turkumlari

ek – qoshimcha, suffiks; affiks

eklemeli (iltisaklı) diller – agglyutinativ tillar

eleştiri (tenkit) - tanqid

emir kipi – buyruq mayli

Eski Anadolu Türkçesi – Eski Onado‘lu turkchasi

Eski Türkçe - Qadimgi turkiy til

eşanlamli kelime - sinonim

eşanlamlılık - sinonimiya

eşitlik durumu (eşitlik durumu) – tenglik shakli

Eş sesli ad ve fiil kökleri (eş sesli sözler) - ot va fe'l o'zakli so'zlar
ağrı/ağrı(mak) boya/ boya(mak), damla/damla(mak), kuru/kuru(mak),
sancı/sancı(mak), yama/yama(mak). Eski turk tilida ular fe'l o'zagi yoki negiziga
asoslangan. Keyinchalik fe'l o'zak yoki negizidan ot yasalgan: açi-/açi-g>acı,
agrı-/agr-g>ağrı, boya-boya+g>boya, sançı-/sançı-ıg>sancı va h.

etimoloji (menşe bilimi) – etimologiya

ettiren görünüş – fe'lning orttirma nisbati

eylem – ish-harakat; fe'l turkumi

eylemin başlangıcı – harakatning boshlanishi

fiil (eylem) – fe'l

fiil cümlesi (eylem cümlesi) – fe'l kesimli (sodda) gap

fiil çekim (zaman) eki – fe'lning tuslanish (zamon qo'shimchasi; fe'l
tuslash qo'shimchalari)

fiilden fiil yapan ekler – fe'ldan fe'l shakllari yasovchi qo'shimchalar

fiilden isim yapan ekler (fiilden yapılmış adlar) - fe'ldan ot yasovchi
qo'shimchalar; fe'ldan yasalgan otlar

fiilden türemiş isim – fe'ldan yasalgan ot

fiilimsiler (yatık fiiller) - fe'lning vazifadosh shakllari

fiilin çatısı (fiilin görünüşü) - fe'l nisbatlari

fiilin pasif şekli (edilen görünüş) - fe'lning passiv (nisbat) shakli

fiil kökleri - fe'l o'zak

fiil kökünden türemiş fiil – fe'l o'zakdan yasalgan fe'l

geçmiş zaman – o'tgan zamon

geçişli fiil – o'timli fe'l

geçişsiz fiil – o'timsiz fe'l

gelecek zaman - kelasi zamon

gelecek zamanın hikâyesi - kelasi zamonning hikoyasi

gelecek zamanın rivayeti - kelasi zamonning rivoyati

gelecek zamanın şartı - kelasi zamonning sharti

geniş anlam - keng ma'no

geniş zaman - hozirgi - kelasi zamon (keng zamon)

geniş zamanın hikâyesi - hozirgi - kelasi zamonning hikoyasi

geniş zamanın rivayeti - hozirgi - kelasi zamonning rivoyati

geniş zamanın şartı - hozirgi - kelasi zamonning sharti

gereklilik kipi – keraklilik shakli

gereklilik kipinin şartı - keraklilik maylining sharti (gel-meli-y-se-m)

giriş - kırısh

giriş kelimeler – kırısh so'zlar

girişik cümle – aralash qo‘shma gap (bosh gap ergash gap ichida joylashgan ergash gapli qo‘shma gap)

gramer – grammatika

günlük konuşma – kundalik nutq, og‘zaki nutq

hâl ekleri (ad durum ekleri; isim çekim ekleri) – kelishik qo‘shimchalari; kelishik kategoriyasi

hece – bo‘g‘in

hece düşmesi – bo‘g‘in tushishi

hikâye birleşik zamanı – hikoya murakkab zamon shakli

hikâyenin şartı - hikoyaning sharti

içindekiler – mundarija

igretileme – metafora; metafora yo‘li bilan ma‘no ko‘chishi

ilgi hâli (tamlayan durumu) – qaratqich kelishigi

İmla Kılavuzu – imlo lug‘ati

imlâ (yazım) kuralları – imlo qoidalari

isim cümlesi – ot kesimli gap

isimden fiil yapan ekler –otdan fe‘l yasovchi qo‘shimchalar

isimden isim yapan ekler – otдан ot yasovchi qo‘shimchalar

isim kökleri – ot o‘zak

isim kökünden türemiş fiil – ot o‘zakdan yasalgan fe‘l

isimlerde küçültme - otlarda kichraytirish

isimler ve isim soylu kelimeler - ot turkumi

isim tamlaması – ot birikmalar; otlı birikmalar

ismin kategorileri - otning grammatik kategoriyalari

istek cümlesi – istak gap

istek kipi – fe‘lning istak mayli

istek anlamı – istak ma‘nosi

istisna – istisno (holat)

işaret sıfatları – ko‘rsatish sifatlari

işaret zamiri – ko‘rsatish olmoshi

işlek ek – faol yasovchi qo‘shimcha

işteş şekil (işteş fiiller; karşılıklı görünüş) – birgalik nisbati

iyelik şekli (iyelik kategorisi) – otning egalik shakli (egalik kategoriyasi)

iyelik zamiri – egalik olmoshi

kalın ünlü – qalin unli

“kararsızlık” anlamı – beqarorlik ma‘nosi

Karluk Lehçesi – Qarluq lahjasi

karşılaştırma anlamı – qiyoslash ma‘nosi

karşılıklı konuşma – o‘zaro suhbat (so‘zlashuv)

karşıt anlam – qarama-qarshi (teskari) ma‘no

karşıt kavramlar – teskari ma'noli tushunchalar
kavram – tushuncha
kaynaklar (kaynakça) – manbalar; adabiyotlar ro'yxati
kaynaştırma harfi – payvandlovchi harf (y-ş-a-s-i-n)
kelime – soʻz
kelime anlama – soʻzning leksik ma'nosi
Kelime bilimi – leksika; leksikologiya
kelime dağarcığı – soʻz boyligi
kelime dağarcığı – soʻz boyligi
kelime grubu – soʻz birikmasi
kelimelerin menşesi – soʻzlarning kelib chiqishi
kelimenin gramer özellikleri – soʻzning grammatik ma'nosi
kelime öbeği (kelimelerin öbeklenmesi; kelime grupları) – soʻz biri-
 kmasi
kelime vurgusu – soʻz urgʻusi
kelime yapımı – soʻz yasalişi
kelimenin yapısı – soʻzning tuzilişi; soʻz tarkibi
kesme işareti – ayiruv belgisi
Kıpçak Lehçesi – Qipchoq lahjasi
kipler – feʼl mayllari; mayl qoʻshimchalari
kişi zamiri (şahıs zamiri) – kishilik olmoshi
kompozisyon (Güzel yazı) – insho
konuşma – ogʻzaki nutq
konuşma ve gramer konuları – nutq va grammatikaga oid mavzular
“koşul” anlamı – shart ma'nosi
kök – oʻzak
köken bakımından – kelib chiqishiga koʻra
kurallı cümle – sintaksis qoidalariga koʻra toʻgʻri tuzilgan gaplar
kuvvetlendirme ve ihtimal – kuchaytiruv va ehtimol shakllari
Kuzey Türkçesi – shimoliy turkcha
küçük ünlü uyumu – ikkilamchi (kichik) unli uygʻunligi; singarmoniya
Latin Alfabesi – latin grafikasiga asoslangan alfavit
lehçe – lahja; bir tilning qadimdan ajralib chiqqan, oʻta keng joʻgʻrofiyani
 (masalan, bir mamlakat) egallagan qismidir. Lahjada ham tovush (fonetik), ham
 morfologik, ham lugʻat farqliliklari boʻladi: *Karluk Lehçesi*, *Kıpçak Lehçesi*,
Oğuz Lehçesi.
Lehçe Bilimi (Diyalektoloji) – dialektologiya
Lisans eğitimi – bakalavriat
mantık vurgusu – mantiqiy urgʻu
matba – matbaa; bosmaxona; poligrafiya

mecaz anlam – majoziy (ko`chma) ma`no
meslek adlari – kasb-hunar otlari
neden-sonuç anlama – sabab-natija ma`nosi
“neden-sonuç” iliskisi – “sabab-natija” munosabatlari
nesne – vositasiz to`ldiruvchi
nesnenin niteligi – vositasiz to`ldiruvchining tavsifi (xususiyatlari)
nitelendirtme (vasiflama) sifatleri – asl sifatlar
noktalama isareti – tinish belgisi
noktalama hatasi – tinish belgisini qo`yishda yo`l qo`yilgan xato
**O`guz Lehçesi** – O`g`uz lahjasi
O`guz Lehçesinin O`guz Selçuk grubu – o`g`uz lahjasining o`gquz-saljuq guruhi
dinleme anlama – tinglab tushunish; bayon
okuma anlama – o`qib tushunish; oqilgan matn asosida bayon yozish
olumlu cümle – bo`lishli gap
olumsuz cümle – bo`lishsiz gap
orta hece ünlüsünün düşmesi – o`rta bo`g`in unlisining tushishi (o`g`ul – o`g`lu, ömür – ömrü, fikir – fikri, akil – akli, omuz – omzu)
Orta Türkçe – o`rta turk tili
Osmanlı Türkçesi – usmonli turk tili
öge – gap bo`lagi
öğretim seti – boshlang`ich turk tilini o`rgatish kitoblari majmuasi
öğretmen kitabi – o`qituvchilar uchun qo`llanma
önsöz – so`z boshi
özel adlar (isimler) – atoqli otlar
özleşme – Tilni begona unsurlardan tozalash yo`li bilan umummilliy adabiy til me`yorlarini ishlab chiqish
özne (fail; kimse; yapan, şahıs) – ega (gapning egasi)
öznesi belirsiz cümleler – shaxsi noma`lum gaplar
özne – yüklem uyumsuzluğu – ega-kesim nomuvodirligi
pekiştirme sifatleri – kuchaytiruv sifatleri
“pişmanlık” anlama – pushaymonlik ma`nosi
pratik bilgiler – amaliy bilimlar (ma`lumotlar)
retorik (güzel konuşma) – ifodali o`qish
rivayet birleşik zamanı – rivoyat murakkab zamon shakli
rivayetin şartı – rivoyatning sharti
san – unvon
sayı sıfatı – son
sayı sıfatı yapım ekleri – son yasovchi qo`shimchalar
sedalı ünsüz – jarangli undosh

sedasız ünsüz - jarangsiz undosh
Ses Bilgisi (sesbilimi) - fonetika
ses düşmesi - tovush tushishi
ses hadiseleri (olaylari) – tovush hodisalari
seslenme edati – undov soʻz turi
ses özellikleri - fonetik oʻzgaralıklar
ses telleri – tovush paychalari
ses teşekkül noktası – tovush hosil boʻlish nuqtasi
sesteşler - omonimlar
ses türemesi - tovush orttirilishi
sıfat - sıfat
sıfat görevindeki sıfat-fiil grupları – sıfat vazifasida keluvchi sıfatli
 birikmalar
sıfat-fiiller – sıfatdoshlar
sıfat-fiil grubu – sıfatdosh oborot
sıfat tamlaması - sıfat birikmalari; sıfatli birikma
sıfat yapım ekleri - sıfatlarning yasalishi (sıfat yasovchi qoʻshimchalar)
sıralı cümle – ketme-ket gap (qoʻshma gap)
sınav koşulları – sinov shartlari
somut adlar (isimler) - aniq otlar
son çekim edatları - koʻmakchi
sona gelen edatlar - yuklamalar
son hece – oxirgi boʻgʻin
soru cümlesi – soʻroq gap
soru sıfatları – soʻroq sıfatlari
soru zamiri – soʻroq olmoshi
soru zarfları – soʻroq ravishlari
soyut adlar (isimler) - mavhum otlar
sözcüğün anlam inceliği – soʻzning maʼno nozikligi
sözcük – soʻz
sözcük ilişkileri - soʻzlar orasidagi maʼno munosabatlari
sözcükte vurgu – soʻz urgʻusi
Söz dizimi (Tümce bilgisi; Sentax) - sintaksis
sözlü anlatım – ogʻzaki aytib berish; ogʻzaki bayon
şahıs ekleri – shaxs-son qoʻshimchalari
şahıs zamirleri – kishilik olmoshlari
şart kipi – shart mayli
şart birleşik zaman şekli - shart murakkab zamon shakli
şart cümlesi – shart ergash gap
şartlı birleşik cümle – shart ergash gapli qoʻshma gap

Şekil Bilgisi - morfologiya

şekil ve zaman ekleri (kip ekleri) – shakl va zamon qo‘shimchalari

şimdiki zamanın hikâyesi - hozirgi zamonning hikoyasi

şimdiki zamanın rivayeti - hozirgi zamonning rivoyati

şimdiki zamanın sharti - hozirgi zamonning sharti

şive – sheva; bir tilning keyinchalik ajralib chiqqan, kengroq mahalliy aholi (masalan, bir viloyat) shaxobchasidir. Shevada ba’zi fonetik va morfologik farqliliklari bo‘ladi.

takintılı sesler - [b] va [t] kabi undoshlar

takintsız sesler - [a] va [i] kabi unlilar

takı öbekleri – yordamchi so‘z turkumli so‘z birikmalari

takma ad - laqab

tamlama – 1. birikma. Bir otning boshqa bir ot, olmosh yoki sifat bilan birga tashkil etgan so‘z birikmasi, tarkib: evin kapısı (uyning eshigi), bizim evimiz (bizning uyimiz), karlı dağlar (qorli tog‘lar) kabi.

bağlaçlı tamlama, ad tamlaması, belirtili tamlama, belirtisiz tamlama, çıkmalı tamlama, girişik tamlama, iyelikli tamlama, karma tamlama, ad tamlaması (isim tamlaması), sıfat tamlaması, zincirleme isim tamlaması, zincirleme sıfat tamlaması.

tamlamalarda vurgu – ot va sifat birikmalarga tushadigan urg‘u

tamlanan (sf) – birikmada ma’nosi ta’kidlangan, izoh etilgan, belgilangan so‘z: evin önü. Öğretmenin kahyası, elma ağacı, yeşil kitap va h.

tamlayan (sf) – birikmalarda asosiy so‘z hisoblangan otning ma’nosini izohlab, tushuntirib keluvchi ot, olmosh yoki sifat, belgilovchi (aniqlovchi) so‘z: evin kapısı, Öğretmenin kitabı, su yolu va h.

tamlayan durumu (tamlayan hâli; ‘nin’ hâli) – qaratqich kelishigi; ot vazifasini bajaruvchi so‘z tashiydigan tushunchaning boshqa bir tushunchaga –in / –in / –un / –ün / –nin / –nin / –nun / –nün qo‘shimchasi vositasida bog‘laydigan kelishik (qaratqich kelishigi), genetif: kitab-ın (kapağı), ev-in (çatısı), araba-nın (rengi), okul-un (bahçesi) va h.

tanım – ta’rif

tarz zarfı (hâl zarfı) – holat ravishi

tasvir fiilleri - qo‘shma fe’l shakllari

tek anlamlı kelime - bir ma’noli so‘z

tek anlamlılık – bir ma’nolilik (monosemiya)

tek heceli diller – bir bo‘g‘inli tillar (xitoy-tibet tillari)

tekil adlar – birlik otlari

telaffuz - talaffuz

temel cümle – asosiy gap; bosh gap

temel öğeler – gapning bosh bo‘laklari

teorik konular ve uygulama konuları – nazariy va amaliy mavzular
terim – atama; termin
tesaduf anlamı – tasodif ma’nosi ‘
tezlik fiilleri – tezlik fe’llari
tezlik ve kolaylik anlamı – tezlik va osonlik ma’nosi
titresimli ünsüz (sedalı ünsüz) - jarangli undosh
titresimsiz ünsüz (sedasiz ünsüz) – jarangsiz undosh
topluluk adlari – guruh otlari (jamlik otlari)
tümleç – vositali to’ldiruvchi; hol
türemiş isim – yasama ot
türemiş kelimeler - yasama soʻzlar
Türkçe Dil Bilimi (Türkçe Dil Bilgisi) – Turk tilshunosligi (Turk tili grammatikasi)
Türkçenin grameri – Turk tili grammatikasi
Türkçenin temel gramer özellikleri – Turk tilining asosiy grammatik xususiyatlari
Türkçede ses uyumu - turkiy singarmonizm qonuni
Türkçeye giren yabancı unsurlar – turk tiliga boshqa tillardan kirgan begona soʻz ve shakllar (affikslar)
Türk dilinin tarihi gelişmesi ve tarihi devreleri - turk tilining tarixiy taraqqiyot bosqichlari
Türk Dil Kurumu – Turkiya til qurumi
Türk Filolojisi Bölümü – Turk filologiyasi boʻlimi
Türkoloji Bölümü – Turkiyot (turkologiya) kafedrası (boʻlimi)
Türk Tarih Kurumu – Turkiya tarix qurumi
Türkolojoi – turkshunoslik
unvan grubu – unvon birikmasi
Uygulamalı Türkçe bilgileri – turk tilining amaliy grammatikasi
uygun seçenek – muvofiq soʻz yoki gapni tanlash
uzun (güçlü) telaffuz – uzun (kuchli) talaffuz
ünlem edatları - undov soʻzlar
ünlem (ler) – undov soʻz(lar)
ünlem öbekleri – undov birikmalari
ünlü (sesli; vokal) - unli tovushlar
ünlü benzeşmesi – unli tovush assimilyatsiyasi (o+bir = öbür)
ünlü (sesli; vokal) birleşmesi – ikki unli birlashishi (kahve+altı = kahvaltı, ne+için + niçin)
ünlü değişmesi – unli tovush oʻzgarishi hodisasi
ünlü düşmesi olayı – unli tushish hodisasi
ünlü uyumu - unli uygʻunligi (singarmonizm hodisasi)

ünsüz (konsonant) - undosh tovushlar
ünsüz benzeşmesi – undosh assimilyatsiyasi (yurt+daş = yurttaş)
ünsüz değişmeleri - undosh tovush hodisalari
ünsüz ikizleşmesi – undosh tovushning ikkilanishi
ünsüzlerde vurgu – undosh urg`usi
ünsüz yumuşaması – undosh tovushning yumshashi (jaranglilashuvi)
Üslup Bilimi – stilistika; uslubshunoslik
varlıkların adı – predmetlar nomi
varsayım anlamı – taxmin, faraz ma'nosi
vasıflama (vasıflandırma; niteleme) sıfatları - asl sıfatlar
vasıta hâli ('ile' hâli) – vosita shakli
vurguyla ayrılmak – urg`u berilmoq, urg`u bilan ajratilmoq
yalın durum (hâl) – bosh kelishik
yan cümle – ikkinchi darajali gap
yansımadan türemiş fiil – taqlid so`zdan yasalgan fe'l
yapı bakımından kelimeler - so`zlarning yasalish jihatdan turlari
yapım ekleri – so`z yasovchi qo`shimchalar
yapma hâli (Yükleme durumu; belirtme durumu) – tushum kelishigi
yardımcı fiiller - ko`makchi fe'llar (yordamchi fe'llar)
yatık fiiller (fiilimsiler) - fe'lning vazifadosh shakllari
yayınevi – nashriyot, bosmaxona
yazı - yozuv; kichik hajmdagi insho; bayon; xat; maktub
yazılı anlatım - insho; bayon
yazım yanlış – imlo xatosi
yer adları – toponimlar; joy nomlari
yer tümleci – o`rin holi
yer değiştirme – tovush o`rnining o`zgarishi (köprü-körpü, toprak-torpak, öğretmek-örgetmek, kibrit-kirbit)
yer yön zarfı – o`rin ravishi
yeterlilik fiilleri – imkoniyat fe'llari
yeterlilik ve ihtimal anlamı – imkoniyat va ehtimol ma'nosi
yönelme durumu (yön gösterme hâli; 'e' hâli) – jo`nalish kelishigi
yüklem (fiil; oluş: kılış) – kesim (gapning kesimi)
yüklem durumundaki eylem – kesim vazifasida kelgan fe'l
yüklem vurgusu – kesim urg`usi
yüksek eğitim – oliy ta'lim
Yüksek Lisans (Lisans üstü eğitim; master) – magistratura
zaman tümleci – payt holi
zaman zarfı – payt ravishi
zamir - olmosh

zamid+isim kalıbı – ravish+ot modeli (birikmalar)
zarf - ravish
zarf-fiil – ravishdosh
zarf-fiil grubu – ravishdosh oborot
zarf öbekleri – ravishli birikmalar
zarf tümleci (zarflama) – ravish holi
zarf yapma ekleri – ravish yasovchi qo`shimchalar
zıt anlamlılık (zıt anlamlı kelime) – antonimiya (antonim so`z)

Talabalarga tavsiya etiladigan qo`shimcha adabiyotlar (KAYNAKLAR)

1. Adıgüzel, Hüseyin, *Deyim Hazinemiz, Açıklamalı - Örnekli Türkçe Deyimler Sözlüğü*, İstanbul, 1990.
2. Azizov A., *Tilshunoslikka kirish, Toshkent, "O'qituvchi", 1996.*
3. Aksan, Doğan, *Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim, 1,2,3, TDK, Ankara, 1990.*
4. Aksoy, O. A. *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, 1. Atasözleri Sözlüğü, İstanbul, İnkilap Yayınevi, 1991, 1994.*
5. Aksoy, O. A., *2. Deyimler Sözlüğü, 3. Dizin ve Kaynakça 4. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1984.*
6. Banguoğlu T., *Türkçenin Grameri, Ankara, 1998.*
7. *Büyük Rusça-Türkçe Sözlük, Moskva, «Russkiy yazık», 1977, Multilingual, İstanbul, 1995.*
8. *Büyük Türkçe-Rusça Sözlük, Moskva, «Russkiy yazık», 1977, Multilingual, İstanbul, 1994.*
9. Canpolat, M., *Dilin Yapısı ve Yapıbilgisi, Türk Dili, 1980.*
10. Dilaçar, A., *Devlet Dili Olarak Türkçe, TDK, A.Ü. Basımevi, 1962.*
11. Dizdaroğlu, H., *Türkçede Fiiller, TDK, Ankara, 1963.*
12. Ergin, M., *Üniversiteler için Türk Dili, Bayrak Basımevi, İstanbul, 2000.*
13. Göker, O., *Uygulamalı Türkçe Bilgileri, İstanbul, 1998.*
14. Hamidov X., *Türk tili grammatikasi. Morfologiya, - Toshkent: Fan va texnologiya, 2006. -172 b.*
15. Hamidov X. X., Tilavov A.X, Yıldırım H. *Türk tilidan mashqlar to'plami. Türkçe Alıştırma kitabı. – Toshkent: Voris-nashriyot, 2009. -192 b.*
16. Hamidov H. *Türkçe'de İnsan İlişkileriyle İlgili Deyimler, Türk Dili, Dil ve Edebiyat Dergisi, Sayı: 610. Ankara, Ekim 2002, s. 810-815*

17. Hamidov H. *Türkçe’de İnsan Vücuduyla İlgili Deyimler, Türkçem’in Sesi, Dergi, Sayı: Bahar, 2003, Erzurum, s. 4-6.*
18. Hacıeminoğlu, M.N., *Türk Dilinde Edatlar, M.E.B., İstanbul, 1971.*
19. Hengirmen M., *Türkçe Dilbilgisi, Engin Yayınevi, Ankara, 1998.*
20. Hengirmen M., Koç, Nurettin, *Türkçe Öğreniyoruz, Türkisch aktiv, 1-4. ciltler, Engin Yayınevi, Ankara, 1992.*
21. Hamidov X.X. Turk tilidan amaliy mashg’ulotlar uchun matnlar. *Türkçe Pratik Dersler için Metinler. – Toshkent: ToshDSHI, 2007. -160 b.*
22. Hamidov X.X. «Turk tili» (ayrim darslarning yo’rug’lari), *Turkiyot kafedrasining yo’rug’i. Turk filologiyasi bo’limi talabalari uchun qo’llanma. – Toshkent: ToshDSHI, 2008. – b. 370; 379-391.*
23. Hamidov X.X. Turk tilidagi hayvonot dunyosi bilan bog’liq frazeologizmlar // *Sharqshunoslik. –T: ToshDSHI, 2002. №2, -B. 18-22.*
24. Hamidov X.X. Turk tilidagi fe’l iboralarning grammatik xususiyatlari // *Sharqshunoslik. –T: ToshDSHI, 2004. №1, -B. 40-45.*
25. Hamidov X.X. Turk tilida insonning hayot tarzi bilan bog’liq iboralar // *Filologiya yangi yuz yillikda: fanning tugun va yechimlari: Ilmiy konferensiya materiallari to’plami. –T: ToshDSHI, 2003. –B. 169-171.*
26. Hamidov X.X. Turk maqol va iboralarning o’zaro munosabatlari // *Sharq filologiyasining tugun va yechimlari: I.m.t.–T: TDSHI, 2005. –B.45-52.*
27. Hamidov X.X. Turk tilida frazeologik ma’noning yuzaga kelishi // *Tilshunoslikning dolzarb muammolari, T: O’zMU, 2006. –B. 126-131.*
28. Hamidov X.X. Turk tilidagi nutq faoliyati bilan bog’liq frazeologizmlar va ularning ma’no xususiyatlari // *Turkologiya masalalari: Ilmiy maqolalar to’plami.–T: A.Navoiy nomidagi O’MK, №1, 2006.-B.76-79.*
29. Hamidov X.X. Turkcha iboralarda sinonimiya va variantlilik // *Tilshunoslik tadqiqotlari: I M T (1-kitob). –T: 2009. –B. 80-92.*
30. Hamidov X.X. Turli vaziyat, voqea-hodisalar asosida yuzaga kelgan turkcha iboralar//*Sharqshunoslik masalalari: IMT–Toshkent, 2009.-B. 77-82*
31. Xudoyberganova Z., O’zbek va turk tillarida sodda gapning struktur-funksional xususiyatlari, 1-qism, Toshkent, 2004.
32. G’ulomov A., Asqarova M., Hozirgi o’zbek adabiy tili., T.1987.
33. İmla Kılavuzu, Yeni Baskı, “Sabah”, Eskişehir, 1997.
34. Karahan Leylâ, *Türkçede Söz Dizimi, 12.baskı, Ankara, 2007*
35. Koç, Nurettin, *Yeni Dilbilgisi, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1990*
36. Kononov A.N., *Grammatika sovremennogo tureskogo literaturnogo yazıka. – M.-L., 1956.*
37. Kononov A.N., *Grammatika sovremennogo uzbekskogo literaturnogo yazıka. – M.-L., 1960.*
38. Korkmaz, Zeynep, *Türkiye Türkçesi Grameri, Ankara, 2003.*
39. Mahmudov N., Nurmonov A. *O’zbek tilining nazariy gr-si, T, 1995.*
40. Ne’matov Rasulov R., *O’zbek sistem leksikologiyasi asoslari, T, 1995*

41. *Özbek-Türk Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Doç. Dr. İbrahim Yoldaşev, Tuncay Öztürk, Yürsel Öztürk, Taşkent, 1998.
42. Öztürk T., Akçay S., Duru H., Gün S., Ersoy H., Yiğit A., *Adım Adım Türkçe, Öğretim seti, 1-2-3. Ciltler*. İstanbul, 2002.
43. *Rusça-Türkçe İsimler ve Fiiller Sözlüğü*, İstanbul, 1998.
44. Sodiqov Q., Hamidov X., Xudoyberganova Z., Aminova L., *Türk tili, Toshkent*, 2005.
45. *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu, 9. Baskı, 1, 2. c, Ankara, 1998.
46. *Türkçe YÖS Soruları ve Deneme sınavları*, Ankara, 2008.
47. *Türk Lehçeleri Grameri*, (A. B. Ercilasun), Akçağ Yay., Ankara, 2007.

MUNDARIJA - İÇİNDEKİLER

SO'Z BOSHI	3
ÖNSÖZ	4
1-VARIANT. Türk tili fonetikasiga oid test savollari (<i>Türkçenin Ses Bilgisiyle İlgili Sınav Soruları</i>)	5
2-VARIANT. Türk tilida og`zaki nutq va uning shakllanishiga doir test savollari (<i>Türkçe Günlük Konuşmayla İlgili Sınav Soruları</i>)	12
3-VARIANT. So`z urg`usi va imlo qoidalariga doir test savollari (Kelime Vurgusu, İmlâ ve Yazım Kurallarıyla İlgili Sınav Soruları)	21
4-VARIANT. Türk tili leksikologiyasiga doir test savollari (<i>Kelime Bilimi ve Anlam Kaymasıyla İlgili Sınav Soruları</i>)	28
5-VARIANT. Türk tili leksikologiyasiga doir test savollari (<i>Kelime Bilimi ve Anlam Kaymasıyla İlgili Sınav Soruları</i>)	32
6-VARIANT. Türk tilining lug`at tarkibi va so`z yasalishiga doir test savollari (Kelime dağarcığı ve kelime yapımıyla ilgili sınav soruları)	40
7-VARIANT. Türk tili morfologiyasiga doir test savollari (Türkçenin Şekil Bilgisiyle ilgili sınav soruları)	48
8-VARIANT. Türk tili morfologiyasiga doir test savollari (Türkçenin Şekil Bilgisiyle ilgili sınav soruları)	55
9-VARIANT. Fe`lning vazifadosh shakllari va yordamchi so`z turkumlariga doir test savollari (<i>Fiilimsiler ve Edatlarla İlgili Sınav Soruları</i>)	63
10-VARIANT. Ko`makchi va yuklamalar. Undov so`zlar. Tinish belgilari va ularning yozuvda qo`llanishi. Turkshunoslikning umumiy masalalariga doir savollar (<i>Takılar ve sona gelen edatlar, Ünlem edatları, Noktalama İşaretleri ve Türkolojinin Genel Konularıyla İlgili Sorular</i>)	70
11-VARIANT. Türk tilining frazeologiyasiga doir test savollari (Deyim ve Atasözleriyle İlgili Sınav Soruları)	78

12–VARIANT. Turk tili sintaksisiga oid test savollari. Soʻz birikmasi. Sodda gap (<i>Türkçenin Söz Dizimi. Kelime grupları, tamlamalar. Basit Cümle</i>) _____	86
13–VARIANT. Semantik sintaksis (<i>Cümlelerin Anlamı</i>) _____	93
14–VARIANT. Semantik sintaksis (<i>Cümlelerin Anlamı</i>) _____	101
15–VARIANT. Qoʻshma gap. Gap urgʻusi (<i>Birleşik Cümle. Cümle vurgusu</i>) _____	108
16–VARIANT. Uslubiy sintaksis (<i>Cümlede Anlatım Bozuklukları</i>) _____	116
TURK TILIDAN IMTIHON SAVOLLARI – <i>TÜRKÇE YAZILI VE SÖZLÜ SINAV SORULARI</i> _____	124
TAHLIL REJALARI – <i>Kelime ve Cümle Tahlili</i> _____	132
Insho va suhbat mavzulari (<i>Kompozisyon ve Sözlü Anlatım konuları</i>) _____	134
Kitobda uchraydigan grammatik va umumiy tilshunoslikka oid baʼzi atamalar, tayanch iboralarning qisqacha turkcha-oʻzbekcha lugʻati _____	137
Talabalarga tavsiya etiladigan qoʻshimcha adabiyotlar (<i>Kaynaklar</i>) _____	149

Turk tili. Mavzulashtirilgan testlar toʻplami. Konularına göre Türkçe Deneme Sınavları Test Kitabı (turk filologiyasi boʻlimi talabalari uchun). Tuzuvchi: **X. X. Hamidov**; masʼul muharrir Q. Omonov. – T.: “Toshkent davlat sharqshunoslik instituti” nashriyoti, 2009, 156 b.

Tit. v. va matn oʻzb. va turk tillarida.

Taqrizchilar: f.f.d., prof. Z.N. Xudoyberganova
f.f.n., dots. A. Alimbekov

Tex.muharrir: Mirolim Zarifov
Matnni teruvchi: Sayyora Hamidova
Kompyuterda sahifalovchi: Maftuna Nurulloh qizi

Toshkent davlat sharqshunoslik institutining Metod kengashi tomonidan nashrga tavsiya etilgan (№ 1, 13.11.2009).

Bosishga ruxsat etildi 14.11.09. Bichimi 60x84 $\frac{1}{16}$. Shartli 10,0 b.t.
300 nusxada bosildi. Buyurtma №

Toshkent davlat sharqshunoslik institutining kichik bosmaxonasi. Toshkent, Shahrizabz ko'chasi, 25

© Toshkent davlat sharqshunoslik instituti, 2009